RADU TEODORESCU

OMUL BISERICOS ÎN CONFRUNTAREA CU DIALECTICA DERIZORIULUI LUMESC

Cugir 2025

CUPRINS

Introducere
1. Lumescul între un derizoriu existenţial şi deşertăciune
2. Dialectica lumesculuі între plăcere hedonistă şi patimă
3. Dialectica decadentă a lumesculuі
4. Omul bisericos: un om fericit dar totuşi nu lipsit de ispite şi încercări
5. Omul bisericos: exemplu, model şi reper pentru cei din jur
6. Omul bisericos: din lume dar nu al lumii sau omul bisericos în confruntarea cu dialectica haotică a lumesculuі
Concluzii

INTRODUCERE

O statistică făcută în anul 2018 ne spune că deşi în ţările creştin ortodoxe cam 90% din populaţie se declară creştin ortodoxă aproximativ 20% din ea frecventează în mod regulat biserica.[1] Ei bine în această carte ne-am propus să vorbim mai mult de această minoritate a oamenilor care frecventează în mod regulat biserica. Aceasta fiindcă în lumea de azi a fi bisericos a ajuns să fi considerat un lucru ridicol şi desuet ca să nu mai spunem demodat şi perimat.

Omul bisericos este considerat un fraier şi un om care nu ştie care sunt cu adevărat prioritățile în viață. La fel de bine de cele mai multe ori el ajunge să îşi piardă timpul cu slujbe lungi şi plicticoase. Trebuie să ştim că este un paradox cum în ţările creştin ortodoxe mai toţi se declară credincioşi şi creştin ortodocşi fără ca să praticipe regulat la viaţa bisericii. Este ca şi cum ai spune că ai carnet de maşină dar nu ai urcat niciodată la volanul maşinii.

În opinia publică a fi bisericos este un lucru reprobabil. Se vorbeşte de mai multe expresii în acest sens în care „a fi uşă de biserică" sau „mironosiţă" implică cu sine mai multe lucruri bune dar totuşi nefolositoare. Iată ce spunea mitropolitul Antonie de Suroj despre mersul de biserică: „a pune în antiteză ceea ce C.S. Lewis numește „bisericozitate" cu creștinismul și a încerca să înțelegem cât de mult creștinism există în noi și în mijlocul nostru și cât de nedesăvârșiți suntem ca creștini este o sarcină foarte, foarte importantă. De doi ani reflectez la diferența dintre acestea două, dar nu din punct de vedere teoretic, ci privind la viața mea – la viața lăuntrică și la cea exterioară. Și am înțeles foarte limpede că în fiecare an găsesc atât de multă inspirație și bucurie în viața Bisericii, în cuvintele rugăciunilor, în structura și profunzimea slujbelor, în scrierile părinților duhovnicești și, în același timp, deși mă delectez cu toate acestea, deși le sorb pe toate... am rămas totuși gol. Și cred că, dacă spre finalul vieții mele pot să fac o asemenea judecată despre mine însumi, ea este valabilă pentru mulți alți oameni."[2]

Ceea ce voim să arătăm în această carte este că în nici un caz mersul la biserică nu este plictisitor după cum îl găsesc cei mai mulţi creştin ortodocşi nepracticanţi. În acest sens este evident că există o contradicţie în termeni în a fi creştin ortodox şi a fi un creştin ortodox practicant. Aceasta fiindcă din moment ce ştii să schiezi ei bine trebuie să mergi la schi. Este logic nu? Ori ceea ce are loc este că majoritatea dintre noi ştim să schiem dar când vine sezonul nu se sinchiseşte nimeni să schieze. Am dat aici un exemplu despre ceea ce are loc în lumea creştin ortodoxă la scară mare.

Din cei 90% dintre cei care se declară creştin ortodocşi, duminică de duminică şi sărbătoare de sărbătoare intră în biserici aproximativ 20%. Să nu fie aici tot un fel de sindrom al lui Iuda Iscarioteanul? De ce? Ştim că Iuda Iscarioteanul din proprie iniţiativă a ales să se facă apostol. Iisus l-a primit şi nu l-a alungat deşi ştia că Îl va trăda. Iuda vede multe minuni şi vindecări miraculoase. Totuşi se pare că iubirea de arginţi a lui Iuda Iscarioteanul a fost mult mai mare decât iubirea de arginţi fiindcă atunci când a găsit un prilej potrivit L-a vândut pe Iisus pe 30 de arginţi.

Înţelegem că Iuda Iscarioteanul a fost un apostol nominal la fel cum nominal sunt marea majoritate a creştinilor ortodocşi din zilele noastre care deşi se declară ortodocşi nu trec pragul bisericii cu anii.

Despre aceste lucruri vom vorbii în această carte care se vrea un

- elogiu
- şi o aprecieze

a omului bisericos.

Cu adevărat în zilele noastre se împlinesc cuvintele Sfântului Andrei Criteanul după cum spunea mitropolitul Antonie de Suroj: „nu se poate ca eu să fiu singurul despre care canonul Sfântului Andrei Criteanul spune: „Prorocii au grăit în zadar. Evanghelia stă nemișcată în mâinile tale. Scrierile celor inspirați de Duhul nu aduc roade. Aici sunt eu – pustiu și gol". Acestea le-a spus Sfântul Andrei Criteanul, nu eu sau vreun contemporan al nostru. Așa reflecta despre propria sa viață. Cu cât mai mult ar trebui noi să reflectăm la propria viață! După cum am spus, m-am gândit în această perioadă la ce înseamnă să fii un om care merge la biserică și se bucură de viața Bisericii, chiar crede cu sinceritate că Evanghelia este mesajul lui Hristos, și totuși aceste aspecte să fie doar semne ale bisericozității."[3]

---

[1] https://adevarul.ro/stiri-interne/societate/crestinii-din-romania-mimeaza-actele-religioase-1862625.html (accesat pe 08.03.2025).

[2] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 9.

[3] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 15.

La fel de bine în această carte vom mai vorbii şi de o altă categorie de creştin ortodocşi nepracticanţi care merg pe mentalitatea că la tinereţe nu trebuie să fie bisericoşi fiindcă vor avea tot timpul la bătrâneţe. Ceea ce nu se întreabă este: cine le garantează că vor ajunge să trăiască până la bătrâneţe fiindcă moartea ne paşte la tot locul?

Este evident că un astfel de raţionament este

- eronat
- greşit
- şi rău.

Sfinţii părinţi ne spun că atunci când vine vorba de pocăinţă ei bine timpul diavolului este totdeauna: mâine. În acest sens sfinţii părinţi ne spun că diavolul ne sugerează să nu ne pocăim azi şi acum ci să mai lăsăm pe mâine şi pe alte zile din viitor fiindcă este timp şi nu trebuie să ne problematizăm prea mult cu viaţa religioasă.[4]

Mersul la biserică este unul care ni se spune că este prea mult. De ce? Fiindcă în această viaţă avem mai multe probleme:

- crescutul copiilor,
- serviciul,
- cluburile de noapte,
- problemele vieţii de zi cu zi
- munca în gospodărie etc.

Aşa se face că deşi se declară creştin ortodocşi cei mai mulţi consideră că nu este oportun să fie creştini ortodocşi practicanţi în mod regulat.

Mai există o a doua categorie de creştini care vin la biserică de Paşti şi de Crăciun şi atunci consideră că fac un mare serviciu şi o mare favoare bisericii. Au ajuns să îşi rupă din programul lor extrem de încărcat şi din timpul lor extrem de preţios câteva ore care eventual le-ar fi putut petrece cu folos în cu totul alte împrejurări decât acela de a merge la biserică.[5]

În această carte vom lua apărarea oamenilor bisericoşi care am văzut că sunt o minoritate în societatea noastră. Ei nu sunt

- demodaţi
- şi retrograzi

după cum sunt consideraţi de cei mai mult şi în cele mai multe împrejurări.

Iată ce spunea mitropolotul Antonie de Suroj despre diferenţa de a fi creştin ortodox şi a fi un creştin ortodox practicant, adică unul care duminică de duminică şi sărbătoare după sărbătoare ajungi să treci pragul bisericii: „există o diferență între a merge la biserică, a iubi biserica, a sluji biserica, a mărturisi Evanghelia, pe de o parte, și a fi creștin, pe de altă parte. Nici măcar nu mă refer la mesaje precum cel din finalul Evangheliei după Sfântul Marcu, unde se spune: „Celor ce vor crede, le vor urma aceste semne: în numele Meu, demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi, șerpi vor lua în mână și chiar ceva dătător de moarte de vor bea nu-i va vătăma, peste cei bolnavi își vor pune mâinile și se vor face sănătoși.” Dacă ne gândim la noi înșine și dacă ne gândim la ceilalți și chiar la toată creștinătatea, cine poate trece testul unui asemenea pasaj din Evanghelie? Și există atât de multe alte pasaje asemănătoare: „V-am dat vouă pildă,ca, precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi”**; „Vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor”***. Apoi sunt Fericirile, rugăciunea „Tatăl nostru”, Crezul, care este proclamarea unui Dumnezeu a Cărui fire este iubirea – acel tip de iubire descris de Hristos atunci când spune că nimeni nu are dragoste mai mare decât cel care își dă viață pentru aproapele lui, pentru prietenii săi.”[6]

Prin urmare cartea noastră se referă la o mare anomalie care există în lumea noastră: acea de spune una şi a face cu totul altceva. Aceasta fiindcă în ţările ortodoxe şi nu numai – acelaşi lucru are loc şi în ţările catolice şi protestante – oamenii deşi se declară ortodocşi adevărul este că nu sunt interesaţi de viaţa bisericii pe care o consideră de cele mai multe ori pierdere de vreme.

Paradoxul este că aceşti oameni vor să se mântuiască. Toţi vor să se mântuiască şi dacă există viaţă după moarte să ajungă în rai.

Ceea ce ne spune creştinismul ortodox este că mersul la biserică ne ajută în drumul spre mântuire. Au fost mai mulţi sfinţi creştin ortodocşi care au văzut că îngerii ajung să scrie în ceruri de câte ori am călcat pragul

[4] A se vedea *Cum să ne mărturisim la duhovnic. Despre pocăință și iertare* (Editura de suflet, 2014).

[5] A se vedea Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Învățături despre mersul la biserică* (Bucureşti, 2012).

[6] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 16.

bisericii. Îngerii se bucură când noi mergem la biserică. Dacă voim să îi facem fericiţi pe îngeri atunci ar trebui să mergem de mai multe ori la biserică. Adevărul este că sunt puţin interesaţi de a îi face fericiţi pe îngeri. De ce? Fiindcă omul de azi se gândeşte numai la fericirea proprie şi nu al fericirea altora. Aceasta fiindcă omul nebisericos este unul care în cele din urmă este egoist şi individualist. Iată ce spunea mitropolotul Antonie de Suroj în acest sens: „De aceea vreau să analizăm împreună lucrurile. Să ne întrebăm ce este Biserica. Să ne întrebăm ce înțelegem noi atunci când mărturisim Crezul și atunci când îmbrățișăm învățătura Bisericii și o propovăduim; ce înțelegem prin slujirile pe care ar trebui să le îndeplinim sau în care ne implicăm deja; ce înțelegem prin tot ceea ce reprezintă statutul nostru de membri ai Bisericii.

Expresia „bisericozitate" a fost inventată de C.S.Lewis. Oare nu este acesta un cuvânt care descrie momentul când Domnul nostru Iisus Hristos a osândit smochinul care nu avea roade? Dacă ar fi fost gol, fără frunze,mort, Hristos nu l-ar fi osândit. Poate chiar ar fi rostit un cuvânt plin de viață și l-ar fi făcut iarăși nou. Dar acest pom stătea acolo împodobit falnic cu frunze, transmițându-le tuturor celor din jur că era de-ajuns să vină la el pentru a găsi roade, fructe coapte. Dar nu avea ni-mic în afară de frunze. Era doar aparența. În realitate,nu avea nimic; cuvintele rostite de Hristos sunt înspăimântătoare. El a spus: „De acum înainte să nu mai fie rod din tine în veac!"[7]

Doi creştini ortodocşi care mergeau regulat la biserică discutau într-o zi.

- Ce părere ai de noi?
- Adică?
- Duminică de duminică şi sărbătoare după sărbătoare mergem la biserică.
- Da şi?
- Nu ţi se pare prea mult?
- Nu.
- De ce?
- Facem doar datoria.
- Oare?
- Da.
- Cum?
- O să îţi spun.
- Te rog.
- Se spune că pe timpul Imperiului Bizantin la Constantinopol era o familie care nu o ducea foarte bine.
- Şi?
- Într-o zi tatăl a reuşit să facă rost de slujbă la palatul împărătesc fiului lui.
- Frumos.
- Tatăl i-a spus fiului.
- Ce?
- Fiule am reuşit să îţi obţin o slujbă la palatul împărătesc.
- Ce frumos.
- Cu această slujbă o să o ducem mai bine.
- Fiindcă este mai bine plătită?
- Da.
- Ce mă bucur tată.
- Uite ce este fiule.
- Ce?
- Noi suntem oameni credincioşi.
- Aşa este tată.
- Vei merge la palatul împărătesc dar de fiecare dată când vei auzii clopotele bisericii tu să laşi toate şi să mergi la biserică.
- Aşa voi face tată.
- Promiţi?
- Da.
- Ei bine fiul a ajung la palatul împărătesc.

[77] Idem p. 17.

- Şi cum a fost acolo?
- Foarte bine doar până într-o zi.
- Ce s-a întâmplat?
- Într-o zi împăratul a plecat cu băiatul nostru.
- Şi?
- A scurt timp după ce a ieşit din palat şi-a adus aminte că a uitat în dormitorul său un act de care avea nevoie.
- Să mergi şi să îmi aduci actul acela de care am nevoie, i-a spus împăratul flăcăului nostru.
- Şi s-a dus?
- Da.
- Şi?
- Doar că atunci când a intrat în dormitorul împăratului a găsit-o pe împărăteasă în pat cu amantul ei.
- Nu se poate.
- Tânărul nostru s-a comportat ca şi cum nu a văzut nimic.
- Şi?
- A luat documentul şi s-a dus la împărat căruia nu i-a spus nimic.
- Înţeleg.
- Împărăteasa s-a tulburat şi a decis cu amantul ei să tânărul trebuie ucis fiindcă îi puteau compromite.
- Vai nu se poate.
- Şi ce au făcut?
- Au pus la cale un plan.
- Împărăteasa a vorbit cu un călău că îi va trimite un tânăr care să îi aducă ceva pentru ea şi când va intra pe uşă călăul imediat să îi taie capul.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Tânărul nostru a fost trimis la călău dar pe drum a putut auzii clopotele bisericii chemând la vecernie.
- Şi s-a dus la biserică?
- Da fiindcă aşa a fost învăţat de tatăl său.
- Da aşa a spus tatăl lui.
- Ei bine timpul trecea şi tânărul nu mai venea.
- Era la vecernie?
- Da. Aşa că împărăteasa i-a spus amantului ei.
- Ce?
- Mergi tu şi vezi de ne întârzie netotul acesta.
- Amantul s-a dus la călău care încă îl aştepta pe tânărul nostru.
- Şi?
- Călăul a crezut că el trebuie să fie decapitat şi i-a tăiat imediat capul.
- A venit şi tânărul nostru şi i-a spus că a venit să ducă acel lucru pentru împărăteasă.
- Şi ce a făcut călăul?
- Călăul a crezut că este vorba de capul celui pe care tocmai l-a tăiat.
- Ca să vezi.
- Aşa că acel călăul i-a dat capul amantului împărătesei într-un sac.
- Şi?
- Tânărul s-a dus cu sacul la împărăteasă care a înlemnit când l-a văzut.
- Îmi dau seama.
- A deschis sacul şi a leşinat când a văzut capul amantului ei în acel sac.
- Mersul la biserică l-a salvat pe acest tânăr nu?
- Da.
- Mi-am dat seama.
- Mă bucur.
- Cred că în cele din urmă mersul la biserică ne poate salva.
- Şi ne ajută la mântuire.
- Aşa este.[8]

[88] Întâmplare adevărată care circulă în mai multe istorii şi tradiţii bizantine.

A crede că a merge regulat la biserică este prea mult şi că Dumnezeu ne cere prea mult cu acest lucru este eronat. Mersul la biserică înseamnă cam 2 ore sau maxim 3-4 ore din timpul nostru dintr-o săptămână. Despre faptul că noi care suntem bisericoşi nu trebuie să ne mândrim ca fariseul din pilda cu fariseul şi vameşul cu acest lucru ne-o spunea tot mitropolitul Antonie de Suroj: „Păcătoșii care veneau la Hristos aveau nevoie de mântuire. Ei erau într-adevăr goi, dar nu își ascundeau goliciunea în spatele vreunei aparențe. Vă amintiți de pilda vameșului și a fariseului**. Fariseul se mândrea în fața lui Dumnezeu cu tot felul de fapte. Era evlavios. Făcea chiar mai mult decât îi ceruse Dumnezeu în Lege. Dar atunci când Îl preaslăvea pe Dumnezeu, făcea aceasta pentru un singur lucru: pentru că Dumnezeu crease un om ca el, și nu un om ca vameșul. Se acoperise pe sine însuși, ca și cu niște frunze, cu toate faptele bune pe care și le putea imagina – însă făcea acest lucru în zadar. Nu învățase nimic. Totul era aparență; încă mai trebuia să învețe ce este realitatea. Iar Dumnezeu nu l-a condamnat, deoarece mai era timp pentru el. Dar cu noi cum va fi?”[9]

CAPITOLUL 1

LUMESCUL ÎNTRE UN DERIZORIU EXISTENȚIAL ŞI DEŞERTĂCIUNE

Cei care se declară creştin ortodocşi dar nu frecventează în mod regulat biserica sunt cei căldicei după cum spunea Sfântul Ioan Teologul în Apocalipsa sa: „ştiu faptele tale; că nu eşti nici rece, nici fierbinte. O, de ai fi rece sau fierbinte! Astfel, fiindcă eşti căldicel - nici fierbinte, nici rece - am să te vărs din gura Mea” (Apocalipsa 3, 15-16).

În acest sens se spune că nu este bine să fi un om al extremelor fiindcă în această lume sunt multe extreme: nu are rost să fi prea bisericos dar evident că nici existenţa lui Dumnezeu nu trebuie să fie negată fiindcă este bine să crezi în Dumnezeu: [10]

Ei bine nu putem să fim prieteni şi cu Dumnezeu şi cu diavolul care ne atrage prin plăcerile lumii din jur. Aceasta fiindcă în lumea din jur sunt multe lucruri care merită să fie cucerite şi pentru care eventual trebuie să luptăm:

- puterea politică,
- plăcerile trupeşti,
- faima şi celebritatea,
- lupta pentru supremaţie socială
- banii şi averile etc.

Acestea sunt lucruri cu care de cele mai multe ori sunt ocupaţi semenii noştri care deşi se declară creştin ortodocşi totuşi nu se sinchisesc să treacă pragul bisericii cu anii.

Se consideră de cei mai mulţi că nu se poate nega că Dumnezeu există însă nu trebuie să fim realişti să ne dăm seama că nici măcar bisericile nu se înţeleg între ele. Aceasta fiindcă avem mai multe biserici. Toate susţin că sunt adevărate. De ce să ne batem capul cu această mare dilemă: care este biserica adevărată înfiinţată de Dumnezeu?

Este adevărat că sunt mai multe biserici creştine însă oamenii au de la Dumnezeu minte şi înţelepciune şi pot să studieze istoria şi să vadă că istoric Biserica Creştin Ortodoxă a fost înființată prima şi prin urmare ea ar trebuii să fie cea adevărată. Despre această biserică mitropolitul Antonie de Suroj spunea: „vreau să încep analiza tuturor acestor lucruri printr-o scurtă reflecție despre ceea ce este Biserica. Deoarece este necesar să stabilim contextul în care vom discuta, unele lucruri pe care le voi spune le cunoaștem cu toții. Și poate că acesta este cel mai mare rău. Le cunoaștem,dar care este rezultatul cunoașterii noastre? Știind că Biserica, pentru cei care o privesc din afară, este un grup de oameni care au aceeași credință, mărturisesc aceeași învățătură, săvârșesc aceleași Taine în biserici, așa cum era și în bisericile din vechime – grupuri cu episcopi și cler, care sunt moștenitorii unei lungi linii de succesiune apostolică. Dar aceasta o poate vedea orice om din exterior. Avem nevoie de acest fel de descriere pentru ca oamenii să poată localiza Biserica în spațiu, în timp, în același fel în care se poate descrie exteriorul unei catedrale, al unei biserici sau al oricărui alt loc pentru ca oamenii să îl poată recunoaște. Dar dacă nu intră în acest spațiu, fie că este vorba de o biserică sau de un muzeu,nu vor înțelege niciodată ce este el cu adevărat.”[11]

---

[9] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iaşi, 2020). p. 17-18.

[10] A se vedea Radu Teodorescu, *Calea de mijloc a sfinţilor părinţi creştin ortodocşi într-o lume a extremelor* (Cugir, 2025).

[11] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iaşi, 2020). p. 18.

Lumea noastră este de cele mai multe ori fără Hristos şi biserica Lui şi trebuie să ştim că se plasează într-un derizoriu existenţial. Ce înţelegem prin acest „derizoriu existenţial”? Înţelegem că omul care nu este bisericos ajunge să îşi creeze din viaţă un ritual care se bazează în cele din urmă pe viaţa bisericească. Dacă oamenii se adună la biserică pentru a se ruga, ei bine cel care nu este bisericos se adună la cinema, teatru sau pe stadion unde începe să simtă un fior de-a dreptul religios în ceea ce face. Dacă oamenii de la biserică se roagă ei bine el ajunge să fie interesat pentru liniştire şi relaxare de yoga sau de tehnicile de meditaţie specifice orientului extrem (din religii ca budismul sau hinduismul). Dacă omul bisericos este un om moral din iubire de Hristos ei bine omul nebisericos ajunge să îşi creeze un set de precepte ale secularismului în care a face binele şi a fi bun este un fapt care este acceptat şi validat nu de religie ci de statura umanistă a omului. Dacă omul bisericos merge şi se spovedeşte ei bine omul nebisericos poate recurge la psihologi şi psihoterapeuţi fiindcă ei ajung să facă mult mai mult bine decât spovedania. Evident că enumerarea dintre diferenţele dintre omul bisericos şi cel nebisericos ar putea continua.[12]

Trebuie să ştim că în timp ce omul bisericos merge pe ceea ce este esenţial şi pe ceea ce trece dincolo de lumea noastră, ei bine omul nebisericos ajunge să facă din ridicol şi din nesemnificativ – adică din derizoriu – o adevărată religie. Am ajuns să fim definiţi de

- creşterea taxelor,
- fast-fooduri (fiindcă am uitat aproape complet restaurante),
- ultimele tendinţe în modă,
- ultimele scandaluri mondene,
- ultimele certuri politice
- sau ultimul nu ştiu ce produs cosmetic promovat de reclamele de la TV sau de pe internet.

Este posibil ca viaţa noastră şi mântuirea noastră în cele din urmă să se reducă numai la aceste lucruri? Nu există oare în noi o chemare în spre ceva mai

- profund
- şi mai adânc?

Fără doar şi poate că da. Ceea ce tânjim noi în cele din urmă este raiul dar cei mai mulţi abandonează acest drum spre rai şi încearcă să îi găsească surogate şi contrafaceri în această lume.

Că mersul la biserică poate să aducă alinare la mai multe dintre aspiraţiile noastre ne-o spunea tot mitropolitul Antonie de Suroj: „iar dacă intrăm în Biserică, descoperim că Biserica este un organism neobișnuit, care trăiește, simultan și deopotrivă, omenește și dumnezeiește. Deplinătatea lui Dumnezeu sălășluiește în ea. Și, de asemenea, tot ceea ce este omenesc în Biserică – ceea ce este împlinit și ceea ce este în curs de împlinire, ceea ce este tragic și ceea ce strălucește deja cu slavă. Plinătatea lui Dumnezeu sălășluiește în Biserică în Persoana Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care a devenit Fiul Omului. Plinătatea lui Dumnezeu sălășluiește în Biserică prin prezența Duhului Sfânt, dăruit la Cincizecime. Și plinătatea este în Biserică deoarece, în Hristos și prin Duhul,noi suntem în Dumnezeu. Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos este Tatăl nostru, Dumnezeul nostru. Dar Iisus este și Om. Și în multe feluri, nu doar într-un singur fel,în Persoana Domnului Iisus Hristos vedem omul: omul așa cum este el chemat să fie, așa cum este cu adevărat,un Om care este una cu Dumnezeu. Atunci când este mai puțin decât aceasta, omul nu este ființă omenească în sensul deplin al cuvântului, potrivit cuvântului Scripturii. Hristos este singurul Om adevărat deoarece El este singurul Om desăvârșit. Și desăvârșit înseamnă împlinit,adus la perfecțiune.[13]

Dincolo de toate cele lumești se poate spune că în lumea noastră există o tânjire existențială a omului de a scăpa cumva din acest derizoriu în care

- preţurile de ieri nu mai sunt cu cele azi,
- guvernanţii au schimbat de ieri pe azi deciziile guvernamentale,
- politicienii au negat minciunile spuse săptămâna trecută,
- taxele şi impozitele ar putea să crească de luna viitoare,
- ultimul talk-show televizat a fost scos din motive de rating de pe grila de programe
- sau preţurile pe litoral vor creşte semnificativ în următorul sezon estival.[14]

[12] A se vedea Nicuşor Deciu, *În faţa provocărilor secularismului. O radiografie a schimbării mentalităţilor în societatea contemporană* (Bucureşti, 2021).

[13] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 19.

[14] A se vedea Horea Roman Patapievici, *Omul recent* (Bucureşti, 2001).

Nu ne sunt cunoscute toate ascete truisme ale lumii în care trăim? Ei bine ele sunt derizorii şi sunt mai mulţi care vor să fac din acest derizoriu un lucru existenţial care să ne afecteze şi să ne influenţeze pe termen lung.

Este adevărat că omul bisericos nu trebuie să se mândrească cu statul lui de a fi bisericos. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că nu suntem ca fariseul care se vedea pe sine drept şi care se folosea de vameşul care şi el a intrat în templu să se roage pentru a se îndreptăţii în faţa lui Dumnezeu. În acest sens mitropolitul Antonie Bloom spunea: „Şi atunci când întreb „Cu noi cum va fi?", mă gândesc la faptul că noi avem mult mai mult decât avea fariseul. Într-adevăr, și el avea ceva foarte important, Vechiul Testament – dar numai Vechiul Testament. Noi avem mai mult. Nu avem doar Noul Testament ca învățătură. Îl avem pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat în mijlocul nostru, Care ne este învățător, tovarăș pe cale, mântuitor, pildă, o Persoană care ne poate da viață.

Vameșul stătea chiar la hotarul tărâmului lui Dumnezeu, deoarece simțea că nu avea ce căuta în acest tărâm. El nu ascundea de Dumnezeu răutatea sau imperfecțiunea vieții lui. Stătea acolo înfruntând realitatea. Și deoarece era sincer, a putut fi primit de Cel care este Adevărul. A putut astfel să se întoarcă acasă mai îndreptat decât fariseul, de Cel care este Calea și Viața."[15]

Derizoriul lumesc devine grav atunci când ajunge să fie privit ca o valoare existenţială. De ce? Fiindcă dacă suntem ancoraţi în acest derizoriu lumesc prea mult ei bine vom ajunge să uităm de menirea noastră ultimă şi finală: viaţa cu Dumnezeu.

Constatăm de mai multe ori acest derizoriu lumesc:

- lovituri de stat,
- contre între politicieni care nu se pot înghiţii unul pe altul,
- vedete film sau de muzică ce apun la fel de repede cum au răsărit,
- controverse financiare,
- lupte de supremaţie statală,
- războaie hibride,
- ură etnică
- sau rasism.[16]

Toate acestea sunt lucruri pentru care semenii noştri de fapt nu au timp pentru biserică. Lista de lucruri enunţată mai sus este atât de

- importantă
- şi presantă

că timp de o viaţă nu îţi permite să îţi materializezi credinţa în Dumnezeu pe care cei mai mulţi creştin ortodocşi spun cu o au.

Derizoriul lumesc evident că este un lucru care ajunge să acapareze mai tot timpul vieţii noastre şi ceea ce este grav este că acest timp se scurge în defavoarea noastră. De ce? Fiindcă oamenii de azi nu vor să se gândească că au un mare atu în favoarea mântuirii: dacă devin bisericoşi.

Din viaţa Sfântului Nifon al Constanţianiei ştim că la un moment dat el a avut o vedenie în care nişte fiinţe întunecoase – demoni – îl urmăreau. Sfântul a început să fugă de ei. A dat de o uşă şi a intrat pe ea. A intrat de fapt într-o biserică. A stat acolo şi a văzut că fiinţele întunecoase nu l-au mai urmat. A ieşit afară şi fiinţele de întuneric au venit iad după el. A intrat din nou în biserică şi fiinţele întunericului s-au depărtat din nou de el.[17]

Această vedenie i-a fost dată Sfântului Nifon pentru a ne învăţa care este relevanţa sau scopul mersului la biserică. Câtă vreme mergem la biserică se poate spune că ajungem să ţinem demonii departe de noi, de familia şi copiii noştri.

Derizoriul lumesc este grav fiindcă face din existenţa noastră una

- falsă,
- contrafăcută,
- ilară
- perisabilă
- şi efemeră.

Omul de azi uită că are un suflet şi acel suflet trebuie să fie mântuit. Trebuie să ştim că după cum spunea Iisus sufletul nostru nu poate fi cumpărat cu nimic fiind bunul cel mai de preţ pe care îl poate avea un om:

---

[15] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 18.

[16] A se vedea Ioan Buliga, *Deşertăciunile lumii* (Galaţi, 2010).

[17] *Viaţa şi învăţăturile Sfântului Nifon al Constanţianei* (Mănăstirea Sihăstria, 2013).

„pentru că ce-i va folosi omului, dacă va câştiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?" (Matei 16, 26).[18]

Ei bine mulţi dintre semenii noştri care nu frecventează biserica cred că dacă câştigă lumea toată sufletul în cele din urmă nu mai contează. De ce? Fiindcă sunt mulţi care pentru bani şi plăceri hedoniste ajung să îşi vândă şi sufletul.

Doi bătrâni discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Îmi este frică de moarte.
- Să nu îţi fie.
- De ce?
- Dacă ai credinţă în Dumnezeu moartea nu este un sfârşit.
- Dar ce este?
- Este o trecere.
- Crezi?
- Da.
- Nu ştiu ce să îţi spun.
- O să îţi spun o întâmplare.
- Despre ce?
- Despre ce înseamnă să nu te pregăteşti pentru moarte.
- Te ascult.
- Mai de mult într-un sat era un bătrân de 90 de ani.
- Frumos.
- Deşi era bătrân era foarte sănătos.
- Sunt şi astfel de persoane.
- Ei bine nici la moarte nu se gândea.
- Avea 90 de ani?
- Da.
- Ar fi trebuit.
- Într-o zi se duse la fiul său care locuia în celălalt capăt al satului.
- Şi?
- A stat mai mult de vorbă cu fiul şi familia lui şi aşa că afară s-a înnoptat.
- Şi ce a făcut?
- A luat de la fiul lui o lanternă şi a plecat.
- Înţeleg.
- A mers şi când a ajuns la o intersecţie ei bine din senin lanterna s-a oprit.
- Cum aşa?
- Nu era nici frig şi nici ploaie.
- Şi?
- Pe bătrânul nostru a început din senin să îl cuprindă o frică.
- De ce?
- Lanterna era bună dar din senin se oprise.
- Înţeleg.
- A ajuns acasă şi i-a spus soţiei lui.
- Să ştii că am început să mă gândesc la moarte cu frică.
- Păi de ce?
- Acum cum veneam de la fiul meu am luat o lanternă.
- Şi?
- S-a oprit din senin.
- Nu cred.
- De ce?
- Cred că asta este o prevestire ea.
- Uite cum este: lanternele se mai şi strică.

[18] A se vedea Sfântul Ilie Cleopa, *Valoarea sufletului* (Galaţi, 2008).

- Nu. Aici este vorba de o prevestire de la Dumnezeu.
- Lasă nu te mai gândii.
- Imediat după aceasta bătrânul a voit să se pună în pas pentru somn.
- Şi?
- A putut simţii o împunsătură în inimă şi a murit.
- Deci lanterna chiar a fost o prevestire.
- Se pare că da.
- Deci biserica şi mersul la biserică ne pregăteşte pentru moarte?
- Ca să trecem peste moarte cu bine şi să ajungem dincolo în rai.
- Înţeleg.
- Mă bucur.
- Totuşi moartea este cumplită.
- De asta nu mă îndoiesc.
- De Pericle al Atenei ai auzit?
- Vag.
- E bine Pericle a fost unul dintre cei mai curajoşi greci antici.
- Da?
- Da.
- Nu ştiam.
- Într-o zi fiul lui a murit.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Şi?
- Istoricii ne spun că curajosul Pericle care nu se temea de nimic a fost atât de afectat de acest lucru că a început să plângă şi să bocească precum o femeie.
- Interesant.
- Ceea ce uită lumea de azi este că viaţa nu se termină în mormânt.
- Continuă şi dincolo?
- Da.
- Ştiam.
- Dar cum trebuie să fie frica de moarte?
- Adică?
- Poate devenii obsesie.
- Frica de moartea nu trebuie să fie o obsesie.
- Dar poate devenii.
- Trebuie să ne fie frică de moartea în aşa stadiu că nu mai facem păcate.
- Crezi?
- Da.
- Se poate acest lucru?
- Prin practică da.
- Nu m-am gândit la acest lucru.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Mersul la biserică înseamnă solidaritate duhovnicească.
- Adică?
- Ne rugăm unii pentru alţii.
- Şi crezi că ajută?
- Da.
- De ce?
- Rugăciunea este o energie pozitivă în lumea noastră.
- Nu ştiam asta.
- Rugăciunea spunea un mitropolit este un izvor de putere în încercările vieţii.
- Ai dreptate.[19]

[19] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştin ortodoxă* (Arad, 1929).

Despre care este rolul benefic al bisericii în societatea noastră ne-o spunea tot mitropolitul Antonie Bloom: „însă în Biserică mai există și altă dimensiune a umanității: noi, cei imperfecți, cei care suntem în curs de desăvârșire. Dar suntem imperfecți în două moduri diferite: putem fi imperfecți în timp ce ne străduim să mergem spre Dumnezeu sau putem fi imperfecți în timp ce ne îndepărtăm de Dumnezeu. Nu este o chestiune de succes aici, este o chestiune de direcție. Sfântul Efrem Sirul spune că Biserica nu este un trup de sfinți,ci o mulțime de păcătoși care se pocăiesc. Și când spunem că se pocăiesc, nu ne referim la păcătoșii bocitori, ci la oamenii care s-au întors spre Dumnezeu și merg spre Dumnezeu, care este posibil să cadă, dar care cu siguranță se vor ridica."[20]

A spune că în lumea noastră sunt multe deşertăciuni poate părea un lucru deplasat pentru mai mulţi, mai ales pentru cei care nu sunt mai deloc înduhovniciți. Aceasta fiindcă oamenii neînduhovniciți trebuie să ştim că fac din lume singura realitate ca şi cum ea nu ar mai fi creată şi legată de Dumnezeu.

Ei bine ceea ce trebuie să ne dăm seama este că în lumea noastră sunt mai multe deşertăciuni. Aceste deşertăciuni sunt unele care sunt privite cu mare

- seriozitate,
- interes
- şi abnegație

de mai mulți dintre semenii noştri care duc un mode viață strict lumesc.[21]

Ceea ce este esențial să ne dăm seama este că Dumnezeu nu a voit să facă o lume a deşertăciunilor însă omul în istorie a ajuns de mai multe ori să se rupă de Dumnezeu. În urma acestei ruperi el a ajung să

- absolutizeze
- şi să autonomizeze

lumea mai ales la nevoile biologice. Ori noi ştim că omul nu este numai biologie ci este şi spirit sau duh. Iată ce spunea în acest sens mitropolitul Antonie de Suroj despre faptul că de cele mai multe ori ajungem să fim unii care mergem după ceea ce este gol şi care nu are conţinut existenţial: „dar mai este și altă dimensiune în umanitatea noastră, care nu este nici dimensiunea tragică a păcatului, nici dimensiunea slăvită a sfinților. Este o dimensiune rea, mică, o dimensiune care într-un fel este o trădare și o renunțare – dimensiunea smochinului acoperit cu frunze, dar gol. Putem să descoperim această dimensiune în noi înșine dacă suntem cu adevărat atenți și sinceri. Eu o găsesc. Și mă îndoiesc că este vreunul dintre noi în care să nu existe nici măcar o părticică din ea. Este modul în care renunțăm la vocația noastră, deși ne dorim să rămânem în continuare ai Bisericii. Hristos a venit în lume ca să mântuiască lumea. El ne-a încredințat nouă misiunea Lui. Așa cum spune doctorul Moffatt în interpretarea pe care o face la Epistolele Sfântului Pavel: „Noi suntem o avangardă a cerului. Casa noastră este cerul. Iar cerul este orice loc unde Dumnezeu este în mijlocul nostru sau orice loc în care El este bine primit". Hristos ne spune că El ne-a dat un exemplu: adică să fim în viață ceea cea fost El, în cadrul limitat al înțelegerii noastre, al puterii noastre sau mai degrabă al deschiderii noastre față de puterea lui Dumnezeu, care se arată mai ales în slăbiciunea omenească dacă Îi predăm această slăbiciune Lui."[22]

Deşertăciunea lumii îi face pe mai mulți să cadă în depresie sau să aibă adevărate crize existenţiale. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că

- conştient
- sau inconştient

omul Îl caută pe Dumnezeu Creatorul Său.

Când acest Dumnezeu nu mai este căutat ei bine omul ajunge să îşi umple existenţa cu lucruri efemere şi superficiale care îi sunt oferite de o lume fără de Dumnezeu.

Aceste lucruri efemere şi derizorii are lumii ajung să î mulţumească pe om numai până al un nivel fiindcă mai apoi omul ajunge să sufere fiindcă nu Îl are pe Dumnezeu după care inima lui tânjeşte de cele mai multe ori inconştient.

Deşertăciunile lumii sunt create de un mare gol existențial în care mersul la biserică este văzut ca unul

- plictisitor,
- fără sens
- fără valoarea
- şi fără de semnificație.

---

[20] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 20.

[21] A se vedea Simeon Kraiopoulos, *În pustiul lumii. Creştin în secolul XXI* (Bucureşti, 2014).

[22] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 20-21.

Ce este biserica pentru omul bisericos? Este de cele mai multe ori un refugiu din faţa deşertăciunilor lumii din jur. Mitropolitul Antonie de Suroj spunea în acest sens: „însă observăm că pentru noi biserica este un loc în care ne putem adăposti. Fugim de viață și intrăm în biserică. Ne ascundem de viață în biserică. Cât de des se întâmplă ca, în loc să ieșim de la slujbă pentru a fi trimiși „ca niște oi în mijlocul lupilor" (și subliniez această propoziție deoarece este atât de reală în multe țări acum),să ieșim pregătiți să fugim de tot pericolul, să ne ascundem, să refuzăm să acceptăm vreo provocare. Dumnezeu ne spune să ieșim în lume pentru a pune în lucrare mântuirea Lui. Însă noi alergăm înapoi ca să ne ascundem sub mantia Lui. Și facem aceasta nu doar în cazul lucrurilor mari. Nu vorbesc despre martiraj, ci vorbesc despre viața de zi cu zi. Nu ne trăim viața așa cum ne spune Hristos. Vrem ca Dumnezeu să trăiască viața noastră. Vrem ca El să ne fie protecție, ajutor, siguranță. Aproape că Îi spunem: „mori pentru mine. Mie îmi este frică să mor atât pentru mine, cât și pentru aproapele meu, și chiar și pentru Tine". Desigur, nu formulăm în cuvinte aceasta, dar adesea viața noastră mărturisește acest lucru."[23]

Deşi nu are la prima vedere deşertăciunile lumii ajung să facă adevărate crize existenţiale în lumea noastră. Aceasta fiindcă omul se simte pe sine

- gol,
- fără sens,
- fără bucurie
- şi nefericit.

Toate acestea sunt consecinţe ale faptului că fără să avem o viaţă bisericească ajungem să de dăm în vânt după deşertăciunile lumeşti. Unii teologi creştin ortodocşi au mers mult mai departe şi au spus că lumea noastră este bântuită de un duh antihristic.[24]

Mitropolitul Antonie de Suroj ne spunea că într-o lume fără de credinţă ei bine Biserica Ortodoxă este un reper de credinţă: „această dimensiune este atât de înfricoșătoare... Nu vreau să spun că trebuie să fim misionari, că trebuie să facem înconjurul lumii pentru a vesti ceva. Mă refer la a alege ceva, la a fi ceva în viață. În decursul acestor cuvântări vreau să ne întrebăm următoarele lucruri: ce înseamnă rostirea simbolului de credință sau mărturisirea credinței? Este aceasta doar o perspectivă lumească, una dintre multele posibile filosofii, ceva care ne mulțumește mai mult decât altceva? Sau este o asumare și o cunoaștere experiențială care ne unește? Și același lucru se aplică la multe alte aspecte. Felul în care o spun poate să vi se pară foarte trist. Da, este trist. Dar eu chiar cred că adevărul poate să mântuiască. Nu e firesc să îi spui unui pacient că este sănătos și să îl lași să moară în boala lui. Nu este normal să nu îi spui unui călător că merge pe o cale greșită. Cu toții suntem părtași la mai multe aspecte ale Bisericii. Noi suntem din Biserică. Suntem copiii lui Dumnezeu. Hristos nu este doar Mântuitorul și Dumnezeul nostru, ci este Fratele nostru în omenitate, în rugăciune, în Taine. În tăcerea creșterii noastre duhovnicești, a luptei noastre,facem parte deja din această slavă, care este Biserica, pe care Yuri Feodorovici Samarin o descrie ca pe un organism al iubirii, în egală măsură, omenească și dumnezeiască. De asemenea, facem parte din această mulțime de oameni care se mișcă spre Dumnezeu cu nădejde,cu credință, cu dragoste incipientă și crescândă, cu o anumită măsură de credincioșie, bucurându-ne întru El, plângând pentru noi înșine, fiind recunoscători pentru iubirea Lui, recunoscători pentru că El ne iubește așa cum suntem."[25]

Este evident că în această lume care aleargă după derizoriu şi deşertăciuni că mersul regulat la biserică este considerat o

- anomalie,
- un lucru nepotrivit,
- o realitate nefolositoare
- şi fără de sens şi semnificaţie.

De mai multe ori ni se spune că dacă voim să ne rugăm şi să avem credinţă în Dumnezeu, ei bine acest lucru îl putem face acasă. De ce trebuie să ne adunăm şi să ne rugăm împreună? Ne putem ruga acasă şi trebuie să ne ţinem credinţa numai pentru noi înşine.

Evident că acest gen de raţionament este eronat şi greşit. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că Iisus a fost cât se poate de veridic când a spus: „că unde sunt doi sau trei, adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor" (Matei 17, 20).

---

[23] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 21.

[24] A se vedea Părintele Hristofor, *Duhul lumes, duh antihristic* (Editura Panaghia, 2004).

[25] Antonie de Suroj, *Eşti creştin sau doar bisericos. Cuvântări despre trăirea autentică a credinţei* (Iași, 2020). p. 21-22.

Prin urmare mersul la biserică se poate spune că este un lucru îndrăzneț: el ne face să re rupem de deșertăciunile lumii – care trebuie să știm că sunt multe – și să ne unim cu Hristos în mod spiritual. Ortodoxia este plină de cărți și de imnuri în care oamenii bisericoși sunt lăudați. Mitropolitul Ioannis Zizioulas spunea că de fapt biserica trebuie să fie o realitate la care participăm cu toată ființa.[26]

În mas media trebuie să știm că de mai multe ori suntem învățați să credem că de fapt mersul le biserică este propriu numai babelor: „două exemple spectaculoase în care o nouă spiritualitate, desprinsă de religiile tradiționale, se insinuează în viața noastră. Există în psihologia colectivă un prototip al omului care se lasă purtat de irațional: baba de la biserică. Ea este îndeobște disprețuită și ridiculizată. Noi toți ne simțim din altă lume față de ea atunci când baba bisericoasă se închină la nesfârșit și pupă moaște, după ce a stat la coadă jumătate de zi și s-a îmbrâncit cu alte babe religioase. A dispreţui baba bisericoasă este un accesoriu conversațional aproape obligatoriu al clasei de mijloc urbane și educate, alături de vacanțele all inclusive, de pildă.

România clasei de mijloc în expansiune, a marilor orașe și a noii economii, are legături tot mai firave cu celelalte Românii, cu România babei bisericoase, cu România țăranului autoconsumator, cu România muncitorului a cărui urbanizare a dat înapoi în tranziție. Dar acesta nu este un număr despre noile realități sociale, ci despre o uimire personală: cât de mult discută noua România despre teme spirituale, fără a le considera ca atare."[27]

După cum am spus cei mai mulți din opinia publică consideră că de fapt babele sunt potrivite pentru biserică. Restul de cei care sunt tineri ei bine trebuie să își trăiască viața. În acest sens în lumea seculară a celor fără de Hristos se consideră că mersul la biserică este

- pesimist,
- deprimant,
- fără sens,
- retrograd,
- învechit
- și care nu este la modă.

După cum am putut vedea, în țările creștin ortodoxe marea majoritate a creștinilor sunt refractari când vine vorba de a frecventa regulat biserica. Aceasta fiindcă după cum am spus omul fără de biserică se consideră capabil să își fac o viață mai frumoasă decât aceea de a călca ciclic pragul bisericii.

„Am auzit odată o conversație între două tinere doamne genul corporate-all inclusive care în decurs de trei minute făcuseră un haz nebun de o bunicuță ineptă care umbla cu agheazmă și apoi discutau cu fascinație despre feng-shui și cum să-ți aranjezi catrafusele prin casă pentru a deschide nu știu ce porți energetice. Nu am nimic cu feng-shui-ul respectiv, e chiar amuzant să citești cum trebuie să faci curățenie pentru a lăsa Chi-ul să zburde liber sau cum trebuie să creşti plante pentru a sparge blocajele energetice. Ce mă enervează este pufăiala unora care citesc asemenea baliverne față de babele cu agheazmă. Și feng-shui-ul și agheasma sunt în esență două forme de spiritualizare a orizontului imediat, două forme iraționale care încearcă compulsiv să controleze soarta, obiectele din jur și viitorul proxim. Doar că sunt tratate profund diferit de snobismul social: baba cu agheasmă vine dintr-un ev întunecat, ne e rușine cu ea, specialista în tranzacții bancare care citește reviste de feng-shui și aranjează pernele cât să-i fie Chi-ului bine este viitorul. Cel mult, poate să ni se pară ciudățică, dar atât. Până la urmă, strică să creşti plante și să dai cu aspiratorul?"[28]

Sunt mulți care după cum am spus găsesc mai multe supape de înlocuire a mersului la biserică cu idei din extremul orient ca să nu mai spunem că există o categorie de persoane care deși susțin că cred în Dumnezeu nu Îl caută niciodată.

A Îl căuta sincer pe Dumnezeu înseamnă că ne facem timp și pentru biserică. Aceasta fiindcă Iisus a fost Fiul lui Dumnezeu și El a înființat biserica. Dacă respingem biserica trebuie să știm că indirect ajungem să Îl respingem pe Hristos.

Este foarte adevărat că lipsa bisericii din viața societății noastre ajunge să creeze un fel de

- gol,
- vid
- lipsă
- și absență

[26] A se vedea Ioannis Zizioulas, *Ființa ecclesială* (București, 1997).

[27] Dilema veche pe februarie-martie 2010 https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/noii-bisericosi-fara-de-biserica-610505.html (accesat pe 21.06.2024).

[28] Idem.

în viaţa omului. De ce? Fiindcă omul se vede pe sine părăsit de Dumnezeu şi atunci în loc să recurgă la biserică umblă după mai multe ideologii străine de el dintre care cea mai cunoscută este probabil evoluţionismul lui Darwin. Deşi susţine că crede în Dumnezeu, ei bine omul de azi este unul care crede că omul se trage de fapt din maimuţă şi nu este creat de Dumnezeu ci este mai mult produsul evoluţiei. Este clar că ajungând să gândească aşa omul cade într-o mare criză existenţială.[29]

Un laic a venit la o mănăstire unde vorbea cu un părinte înduhovnicit.

- Părinte să ştiţi că vă admir mult.
- De ce?
- Fiindcă aţi părăsit lumea.
- Pentru asta?
- Da.
- Nu cred că este bine ce atitudine ai.
- De ce?
- Un călugăr nu părăseşte lumea fiindcă o urăşte.
- Nu?
- Nu.
- Dar pentru ce?
- Pentru a se ruga pentru ea.
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Deci călugării nu detestă lumea?
- Nu. Mai ales călugării adevăraţi.
- Nu ştiu ce să spun.
- De ce?
- Fiindcă sunt multe lucruri reprobabile în lume.
- Ca să te fac să înţelegi o să îţi spun o întâmplare.
- Ce întâmplare?
- Din viaţa Sfântului Macarie cel Mare.
- Am mai auzit de acest sfânt.
- La Sfântul Macarie cel Mare a venit odată un om.
- De ce?
- Pentru a îi cere sfatul.
- Ce sfat?
- Cum să găsească o modalitate de a murii fericit.
- Înţeleg.
- Sfântul Macarie i-a spus aşa.
- Ce?
- Mergi la mormintele din cimitir şi ocăreşte morţii de acolo.
- Şi s-a dus?
- Da. A defăimat pe morţi
- Şi?
- S-a întors la Sfântul Macarie.
- Şi ce i-a spus sfântul?
- Ţi-au răspuns morţii?
- Nu.
- Bine, acum du-te şi îi laudă pe morţii din morminte.
- Şi s-a dus?
- A lăudat pe morţi
- Şi?
- S-a întors la Sfântul Macarie.
- Ţi-au răspuns morţii?
- Nu.

[29]A se vedea Radu Teodorescu, *Cum să depășim crizele din viața noastră? Îndrumări și încurajări duhovnicești* (Cugir, 2025).

- Ei bine aşa trebuie să fi şi tu, i-a spus Sfântul Macarie. Ori de te laudă oameni ori de te calomniază tu trebuie să nu iei aminte la ei ci să te laşi în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.
- Asta este toată întâmplarea.
- Da.
- A fost foarte înţelept Sfântul Macarie.
- Aşa este.
- Adevărul este că în lume se găsesc aceste două extreme.
- Ce extreme?
- A laudei şi a ocării.
- Vezi fiul meu extrema nu este bună.
- De ce?
- Fiindcă te duce şi la obişnuieşte cu o viaţă de exces.
- Da?
- Da.
- Nu ştiu ce să spun părinte.
- Să eviţi extremele.
- Şi cum pot să fac acest lucru?
- Devenind şi menţinându-te un om bisericos.
- Se poate acest lucru?
- Dacă vrei cu adevărat da.
- Nu ştiu ce să spun.
- Nu trebuie să urâm lumea ci mai mult deşertăciunile din ea.
- Adevărul este că sunt multe deşertăciuni în lumea din jur.
- Aşa este.
- La mine în oraş mă miră cum sunt atât de mulţi care se dau în vânt după păcănele şi jocuri de noroc.
- Jocurile de noroc sunt cu adevărat deşertăciuni.
- Aşa este.
- Vezi?
- Mă miră că aţi spun că un călugăr nu urăşte lumea.
- Ci se roagă pentru ea?
- Da.
- De ce să urâm lumea?
- Fiindcă este rea.
- Este rea prin voinţă dar prin creaţie a este opera lui Dumnezeu.
- Aşa este.
- Ca să trăieşti lume şi să fi plăcut lui Hristos ai neapărată nevoie de un lucru.
- Ce lucru?
- Discernământul.
- De ce?
- Fiindcă el te învaţă să alegi dintre bine şi rău.
- Asta aşa este.
- Trebuie să ştii ce este bine pentru tine şi ceea ce îţi face rău.
- Şi acest lucru este făcut prin discernământ?
- Da.
- Nu era conştient de acest lucru.
- Fiindcă nu eşti atent.
- Aşa este.
- Lumea de multe ori este un mare marasm învolburat.
- Şi nu ştie în ce direcţie merge?
- Exact.
- Părinte să ştiţi că mi-aţi răspuns la multe întrebări.
- Mă bucur.
- Vă mulţumesc.[30]

[30] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Ei bine a lua calea bisericii înseamnă să fi un om responsabil şi care ştie care sunt priorităţile în viaţă. Aceasta fiindcă sunt mulţi care nu ştiu care este diferenţa dintre ceea ce este important şi ceea ce nu este. „Vreau deci să iau apărarea babei cu agheasmă. Nu în sensul acelui creator de aforisme – şi el o modă snoabă care începe să treacă – care zicea că preferă o babă bisericoasă în locul a 100 de filosofi atei. Vreau doar să observ că noua societate – fie ea din Bucureşti (unde e în plină expansiune) sau în Londra (unde a învins de mult) – repetă fără să vrea şi fără să ştie anumite pattern-uri spirituale pe care le împrumută de la societatea veche, aia religioasă, habotnică şi, în general, câh. Fără să mai fie un volum coerent de practici religioase, această nouă spiritualitate este flexibilă ca lumea care a născut-o, supusă modei şi mofturilor la fel ca ea. De aceea este şi greu să o descrii. Unii cred că alegerile prezidenţiale pot fi influenţate prin culori. Alţii – că praful este un păcat contra Chi-ului. Unii cred că, dacă privesc fix la un perete minute bune, în timp ce ascultă muzică bizară, se vor autocunoaşte mai bine. Şi aş putea continua. Toate forme simpatice de ieşire din imediat şi comunicare cu spiritualul. Toţi practicanţii lor îţi vor explica doct că între ei şi baba cu agheasmă este o diferenţă de natură. Nu este."[31]

CAPITOLUL 2

DIALECTICA LUMESCULUI ÎNTRE PLĂCERE HEDONISTĂ ŞI PATIMĂ

Din toate timpurile omul s-a dat în vânt după plăceri. Protopărinţii noştri evident că au crezut că dacă vor gusta din pomul cunoştinţei binelui şi răului vor da de plăcere. Şi încă ce plăcere? Acea de a fi la fel cu Dumnezeu. Din nefericire Adam şi Eva în loc să găsească plăcere în acel fruct oprit au găsit gustul amar al morţii.[32]

Ei bine se pare că noi cei de azi nu ne-am învăţat lecţia. Cei mai mulţi ne dăm în vânt după plăceri şi găsim că mersul la biserică nu este folositor fiindcă este

- repetitiv,
- monoton
- şi plictisitor.

„Un cetățean, în vârstă de 65 de ani, a trimis odată un articol pentru ziarul local, în care se plângea că el nu vede niciun rost în a merge în fiecare duminică la Biserică. „De 30 de ani, scrie el, am mers săptămânal la Biserică, ascultând cam 3000 de liturghii și predici, dar, oricât de mult aș vrea, nu-mi mai amintesc niciuna dintre ele. Așadar, nu văd de ce să ne mai pierdem vremea cu preoți și cu slujbele lor". Articolul a stârnit o controversă incitantă până când, un alt cetățean, trimite următorul articol: „Sunt căsătorit de 30 de ani și, în tot acest timp, nevastă-mea a gătit pentru mine de aproximativ 32.000 de ori. Oricât m-aș strădui, nu-mi pot aminti nici gustul, nici felul în care au arătat toate acele bucate, dar știu un lucru: Toate m-au hrănit și mi-au dat puterea de care aveam nevoie zi de zi pentru a trăi și a-mi îndeplini sarcinile. Dacă femeia mea nu ar fi gătit, probabil că eram pierdut sau mort. Tot așa, dacă nu aș fi mers la Biserică să mă încarc cu Har Sfânt de la Dumnezeu, sunt convins că nu aș fi reușit nimic în viață."[33]

Prin urmare a spune că mersul la biserică

- nu are sens,
- nu are logică,
- nu este frumos
- şi nu este folositor

trebuie să ştim că este o mare eroare.

De ce? Fiindcă toţi voim să ne mântuim. Cine vrea să ajungă în iad? Nimeni. Ori mersul la biserică face un lucru imposibil: să ajungem în iad. Aceasta fiindcă rugându-ne mai mulţi ne întărim şi ne apropiem mai mult de Dumnezeu. Cu cât mai mult de apropiem de Dumnezeu de fapt ne apropiem de Dumnezeu. Cu cât mai mult de îndepărtăm de Dumnezeu ne apropiem de iad.

Totuşi este greu pentru unii să lase toate şi să meargă la biserică. De ce? Fiindcă sunt mai multe oferte care ne tentează.

- Televizorul,

---

[31] Dilema veche pe februarie-martie 2010 https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/noii-bisericosi-fara-de-biserica-610505.html (accesat pe 21.06.2024).

[32] A se vedea Ioannis Romanides, *Păcatul strămoşesc* (Bucureşti, 2017).

[33] https://marineis.wordpress.com/category/pilde/ (accesat pe 10.03.20205).

- cinematograful,
- piaţa,
- moll-ul,
- jocurile de noroc,
- pariurile sportive,
- sau dorinţa de a pierde timpul fără de folos etc.

Toate aceste lucruri sunt unele care aduc omului de azi o oarecare plăcere pe care el o absolutizează şi dincolo de care ajunge să nu mai vadă nimic altceva.

„În plus, le lipseşte total aplombul explicator al religiilor consacrate. Într-un fel sau în altul, religiile mari încearcă să dea răspunsuri la nişte întrebări universale şi cărora ştiinţa nu le-a răspuns: cine suntem?; unde mergem?; cine a născut Universul?. Nu zic că baba cu agheasmă e pusă pe explicat universul când stropeşte curtea dimineaţa. Zic doar că, de pildă, creştinismul înseamnă şi baba cu agheasmă, şi Toma d'Aquino. Noua spiritualitate de care vă zic pare a fi redusă doar la latura stropit-curtea-dimineaţa, fie că se numeşte feng-shui, yoga sau altfel. Marile sale întrebări nu sunt de genul „cine a creat Universul", ci „de ce mă trezesc cu capul greu dimineaţa?".

Un caz care merită discutat aparte este cel al ecologismului. El are ambiţii atotexplicatoare, dar nu este o religie, ci o mişcare socială, politică, intelectuală care valorizează natura. Sau este şi religie? Presupune ecologismul un patos spiritual? Nu am un răspuns să vă ofer, ci doar o dezbatere."[34]

Plăcerea hedonistă este de fapt modalitatea cea mai eficientă prin care diavolul de momeşte pentru a ne trage sufletele în iad. De ce? Fiindcă învăţat cu această plăcere hedonistă ei bine omul nu mai vede nimic altceva.

Mersul la biserică în nici un fel nu oferă o plăcere imediată. Pentru aceasta el este evitat de cei mai mulţi. Cei care merg regulat la biserică ajung să fie stigmatizaţi cu tot felul de apelative:

- fraieri,
- obscurantişti,
- fanatici,
- fundamentalişti
- sau extremişti.

De mai multe ori auzim această logică: este normal să crezi în Dumnezeu, dar credinţa în Dumnezeu este o chestiune privată şi nu una care se face public. Ori la biserică credinţa noastră nu mai este privată ci este una publică. Să fie lucrurile chiar aşa? Ceea ce trebuie să ştim este că oamenii care au convingeri de viaţă similare tind să se împrietenească şi să fie mult mai mult unii cu alţii. De ce? Fiindcă se aseamănă. Ori la biserică venim cei care Îl iubim pe Hristos şi voim să ne mântuim.[35]

Ceea ce se poate vedea este că în comunităţile noastre de mai multe ori există un adevărat conflict dintre cei mai nu merg la biserică şi cei care merg. De ce? Fiindcă evident că avem de a face cu concepţii de viaţă diferite. Aceste concepţii sunt unele care evident că nu sunt folositoare.

„Închipuiţi-vă două trăsuri: La una dintre ele sunt înhămaţi ca şi cai virtutea omului care se socoate că-i nepăcătos şi mândria, adică nepăcătoşenia şi mândria, iar la cealaltă căruţă sunt înhămaţi alţi doi cai: păcătoşenia şi smerenia. Spun că va ajunge în capătul drumului – zice Sfântul Ioan Gură de Aur – nu căruţa la care este înhămată dreptatea şi mândria, ci căruţa la care este înhămată păcătoşenia şi smerenia."[36]

Deşi cei care nu frecventează biserica ne consideră retrograzi şi înapoiaţi nu trebuie să ne răspundem cu ură şi minciună ci trebuie să fim persoane care să ne menţinem starea de smerenie după cum spune mai sus Sfântul Ioan Gură de Aur.

După cum am spus este cumva firesc să căutăm în această viaţă plăcerea. Aceasta fiindcă raiul este în cele din urmă plăcere şi desfătare. Ceea ce mai puţin ştiu este că plăcerea şi ea poate să degenereze. Care este degenerarea plăcerii?

Este vorba de plăcerea hedonistă. Plăcerea hedonistă este una care nu mai ţine cont de nici o normă religioasă şi ajunge să fie una care ne face să reducem toată viaţa la cultivarea plăcerii.

Plăcerea hedonistă prin urmare face mai multe lucruri imorale:

- ucide pentru bani,

---

[34] Dilema veche pe februarie-martie 2010 https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/noii-bisericosi-fara-de-biserica-610505.html (accesat pe 21.06.2024).

[35] A se vedea *Primii paşti ai copilului spre credinţă în Biserică* (Editura De suflet, 2022).

[36] Al. Lascarov – Moldovanu, *Tălmăciri alese din Sf. Ioan Gură de Aur*, Editura Cugetarea, Bucureşti, 1937, p. 94 apud https://radiorenasterea.ro/bisericosi-mandri-si-pacatosi-smeriti/ (accesat pe 21.06.2024).

- înşeală soţul sau soţia cu amantul sau amanta,
- porneşte război de cucerire pentru mai multe bogăţii,
- cultivă sau răspândeşte pornografia sau erotismul,
- susţine că fumatul nu este un păcat,
- practică consumul de droguri etc.

Toate acestea sunt unele care intră în componenţa plăcerii hedoniste. O astfel de plăcere este aşa de puternică să stârpeşte din om nevoia de Dumnezeu şi deci implicit dorinţa lui de a frecventa biserica.[37]

Cu privire la care trebuie să fie atitudinea noastră faţă de plăcerile hedoniste Sfântul Ioan din Kronştadt spunea: „creştine! Până mai e vreme, străduieşte-te aici pe pământ să te apropii de Dumnezeu şi de sfinţii Lui prin credinţă şi evlavie; fii bisericos, hrăneşte în tine duhul bisericesc, duhul pocăinţei, al păcii sfinte, al gândirii la Dumnezeu, al iubirii, blândeţii, smereniei, răbdării, bunei-supuneri, mântuirii. Să nu te ţii semeţ, să nu dispreţuieşti Biserica, Maica ta, cea care te mântuieşte; mergi deseori la biserică la vremea dumnezeieştilor slujbe, stai smerit, ascultă, cugetă, sau citeşte şi cântă. Dacă nu te vei apropia acolo de Biserică şi, prin ea, de Dumnezeu, vei rămâne străin şi de ea, şi de Dumnezeu, iar după moarte, Dumnezeu nu te va primi la El, iar sfinţii Săi se vor lepăda de tine, ca de unul de ei străin cu duhul şi cu starea inimii şi a gândurilor şi vei fi izgonit într-o ţară străină, într-un loc întunecos şi în care arde foc nedomolit, locul duhurilor căzute şi al sufletelor omeneşti nepocăite. Fii înţelept, ca să nu cazi pradă vicleniei diavolului şi să fii vrednic de marea ta chemare."[38]

Sfinţii părinţi de mai multe ori – şi mai ales părinţii apostolici în confruntare cu păgânismul – ne-au spus că plăcerea hedonistă este cea cu care diavolul ne momeşte la iad. De ce? Fiindcă omul în mod natural caută plăcerea şi urăşte durerea. Este firesc să fie aşa. Însă ceea ce are loc în cazul plăcerii hedoniste, a plăceri lumeşti este că omul ajunge să fie

- centrat,
- fixat
- şi axat

numai pe plăcerile lumeşti.

Ori noi ştim că nu există numai plăceri hedoniste (lumeşti) ci există şi plăceri duhovniceşti. Care sunt aceste plăceri duhovniceşti:

- cântecele duhovniceşti,
- cercetarea harului lui Dumnezeu,
- pacea sufletească,
- liniştea duhovnicească
- sau împăcarea conştiinţei când face un bine etc.

Prin urmare trebuie să ştim că plăcerile (desfătările) duhovniceşti sunt mult mai bune decât cele hedoniste.[39]

Părintele Constatin Sturzu ne avertiza foarte bine despre pericolul formalismului pentru omul bisericos: „Sfântul Apostol Iacov are un cuvânt extrem de tăios la adresa celor credincioși doar cu numele: credința, ***„dacă nu are fapte, e moartă în ea însăși"*** (Iacov 2, 17). Și nu se referă doar la fapte de milostenie față de aproapele, ci la împlinirea tuturor poruncilor dumnezeiești: ***„Pentru că cine va păzi toată legea, dar va greși într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat față de toate poruncile"*** (2, 10). La urma urmei, ***„și demonii cred și se cutremură"*** (Iacov 2, 19). Deci simplul fapt de a mărturisi – ***„Eu cred"*** – nu e mântuitor, dacă nu e și transpus în fapte. Și nu te poate izbăvi de „compania" demonilor.

Mai dureros decât faptul că suntem un popor majoritar credincios, dar majoritar ***„nepracticant"***, este faptul că între cei ***„practicanți"*** sunt mulți cei care nu au biruit încă ispita formalismului. Mitropolitul Antonie de Suroj (1914-2003) numea acest fenomen cu un termen inventat de scriitorul C.S. Lewis, ***„churchianity"***. Termen echivalat în limba română cu ***„bisericozitate"*** de către Ioan-Lucian Radu, traducătorul volumului ***„Ești creștin sau doar bisericos? Cuvântări despre trăirea autentică a credinței"*** (Editura Doxologia, Iași, 2020). Această lucrare cuprinde nouă cuvântări ținute de Mitropolitul Antonie în 1990, al căror subiect este și comportamentul celor care au o ***„adeziune formală la învățăturile și practica Bisericii, fără o trăire duhovnicească în adevăratul sens al cuvântului"*** (p. 10). Eu aș vedea, pe viitor, o canalizare a energiilor

[37] A se vedea Evesevios Vittis, *Plăcerea şi durerea* vol. 1 şi 2 (Galaţi, 2014 şi 2015).

[38] Sfântul Ioan de Kronstadt, *Liturghia – cerul pe pământ,* Editura Deisis, 2002, p. 91 apud https://doxologia.ro/credinta-evlavie (accesat pe 21.06.2024).

[39] A se vedea Sfântul Ioan din Kronştadt, *Liturghie: cerul pe pământ* (Sibiu, 2002).

pastorale exact către această categorie, a celor ce vin frecvent la slujbe, dar nu sunt încă ***„mădulare vii”*** ale trupului lui Hristos (v. I Corinteni 12, 12-27). Mai degrabă decât asupra celor ce-și declară credința, dar frecventează biserica ***„din an în Paști”***. Pentru cei din urmă va conta enorm ca, atunci când, într-un final, vor trece pragul lăcașului de cult, să găsească o comunitate bine așezată, cu duh bun, într-un spațiu al pocăinței și al iubirii nefățarnice.”[40]

Doi istorici discutau într-o zi.

- Ce părere ai de mersul la biserică?
- Una bună.
- De ce?
- Fiindcă ne apropie de Dumnezeu şi între noi
- Crezi?
- Da.
- Dar Dumnezeu nu poate să fie văzut la biserică.
- Asta nu înseamnă că El nu este acolo.
- Oare?
- Da.
- Nu ştiu ce să spun.
- Dacă Îl iubim pe Dumnezeu nu putem să nu ne arătăm această iubire.
- Crezi?
- Da.
- Şi cum ne-o arătăm?
- O să îţi dau un exemplu din istorie.
- Te rog.
- Sfântul Constantin cel Mare a murit de Rusaliile anului 337.
- Şi?
- Moartea lui nu a rămas fără urmări.
- Adică?
- Când au auzit că împăratul a murit la Ancyra soldaţii şi-au rupt hainele, au unii au dat cu capul de perete, alţii s-au aruncat la pământ şi alţii au fost cuprinşi de o durere extraordinară.
- Nu ştiam.
- Şi asta nu este totul.
- Nu?
- Nu.
- Ce mai este?
- Toţi generalii şi soldaţii au izbucnit în plâns.
- Aşa de mult l-au iubit pe Sfântul Constantin?
- Se pare că da.
- Nu ştiam.
- Şi asta nu este tot.
- Nu?
- Nu.
- Ce mai este?
- Locuitorii civili ai imperiului plini de tristeţe alergau, încoace şi încolo vestind moartea împăratului. Unii alergau cu ochii ieşiţi ca de spaimă pe stradă. Alţii plângeau ca şi când ar fi pierdut cel mai mare bine din lume.
- Impresionat.
- Deci cum am spus iubirea faţă de cineva special se manifestă.
- La ce te referi?
- Nu poţi spune că Îl iubeşti pe Dumnezeu dacă nu ajungi să îţi manifeşti această iubire.
- Prin a merge la biserică regulat?
- Da.
- Asta aşa este.
- Vezi?

[40] Preot Constantin Sturzu https://doxologia.ro/dar-cine-le-are-cu-biserica (accesat pe 21.-6.2024).

- Dar sunt mulţi care spun că Îl iubesc pe Dumnezeu şi nu merg la biserică.
- Este o contradicţie în termeni.
- Mai este ceva.
- Să spunem că Îl iubeşti pe Dumnezeu.
- Şi?
- Mergi regulat la biserică.
- Da.
- Dar ajungi la un fel de formalism.
- La asta te refereai?
- Da.
- Formalismul poate să fie depăşit.
- Cum?
- Este o ispită.
- De la cel rău?
- Da.
- De ce?
- Cel rău nu se bucură când mergem la biserică.
- De asta îmi dau seama.
- Ştii ce spune Sfântul Vasile cel Mare?
- Ce?
- „Îngerii scriu numele tuturor celor ce intră în biserică, fără de mânie și răutate, precum și numele tuturor celor ce se roagă și postesc”.[41]
- Asta chiar nu ştiam.
- Trebuie să o ştii.
- Deci formalismul poate să fie depăşit?
- Da.
- Cum?
- Cu multă răbdare şi tact.
- Deci biserica este monotonă numai aparent.
- Da. Este adevărat că multe slujbe se repetă.
- De ce?
- Pentru ca noi să învăţăm lucrurile esențiale.
- Pentru mântuire?
- Da.
- Mi se pare logic.
- Nimic în ceea ce priveşte biserica nu este ilogic.
- Crezi?
- Da.
- Cred că ai dreptate.
- Lumea din jur este mult mai ilogică decât modul de a fi al bisericii.
- De ce?
- Nu vezi că în jurul nostru violenţa şi agresivitatea sunt încurajate?
- Aşa este.
- Ai văzut în cei 2000 de ani de existenţă a bisericii ca ea să îndemne la violenţă şi agresivitate?
- Nu.
- Biserica nu este populară fiindcă ea merge de cele mai multe ori împotriva curenţilor lumii din jur.
- Aşa este.
- Istoria şi ea trebuie să se adapteze la mersul bisericii.
- Se poate acest lucru?
- Da.
- Cum?
- Prin credinţă şi iubire creştină.[42]

[41] https://doxologia.ro/ingerul-pazitor-se-bucura-se-intristeaza-alaturi-de-noi (accesat pe 10.03.2025).
[42] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Este adevărat că sunt mulți care devin bisericoși numai fiindcă acest lucru dă bine la semenii din jurul. Iată ce spunea părintele Constantin Sturzu despre ei: „închei cu o concluzie a Mitropolitului Antonie de Suroj, conturată după o cercetare atentă a cauzelor pentru care unii sunt doar ***„bisericoși”***, iar nu ***„trăitori autentici ai credinței”***. Iată câteva ***„aspecte ale Bisericii noastre care sunt legitime dar care, în loc să devină o expresie plină de bunătate a vieții în comun a Bisericii, au devenit autosuficiente. Frumusețea dumnezeiască ce ni se revelează devine simplă estetică; regulile de viață care sunt poruncile – moduri în care putem trăi – devin reguli care ucid viața. Iar comunitățile sunt mult prea des comode***, ***fiindcă nu există nici acceptare și nici respingere a celuilalt, ci doar propria protecție împotriva celorlalți”*** (***op. cit.***, p. 135). Păstorul care se dăruiește cu adevărat comunității sale este cel care stăruie, ***„cu timp și fără timp”*** (II Timotei 4, 2), tocmai asupra tămăduirii și izbăvirii de această maladie numită ***„bisericozitate”***. Iar credinciosul care vrea să ***„le aibă cu biserica”*** este cel care-și deschide total inima către Dumnezeu și către aproapele, în ascultare de duhovnic și în permanentă comuniune cu frații săi de credință.”[43]

Ceea ce se poate vedea din comportamentul omului bisericos şi patimă este că ambele sunt repetitive. Mergem la biserică în fiecare duminică şi la fel de bine pătimaşul face din nou şi din nou patima lui fie că este vorba de:

- beţie,
- desfrâu,
- drogare,
- mâncare multă
- sau mânie.

Ei bine şi mersul la biserică se poate spune că ajunge să concureze cu repetitivitatea cu care patimile ajung de se sălăşluiesc în noi. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că după cum ne spun sfinţii părinţi demonii patimilor nu pot suferii rugăciunea. Ori ce facem noi la biserică? Evident că ne rugăm. Ne rugăm pentru noi înşine şi la fel de bine ne rugăm pentru lume. Aşa se face că mersul şi rugăciunea sistematică la biserică ne ajută în lupta împotriva patimilor şi la fel de bine menţine pe o line să ne împătimim dacă nu am căzut deja într-o patimă.[44]

Ceea ce trebuie să ştim este că sunt mulţi care nu vin la biserică fiindcă pentru ei este un simplu formalism. Ei ne spun că de fapt pot să se roage şi acasă. Să fie lucrurile aşa? Adevărul este că nu. Mersul la biserică nu este formalism deşi de mai multe ori poate devenii monotonie. Sunt mulţi care nu înţeleg de ce se fac tot aceleaşi slujbe? Iată ce ne spunea părintele ieromonah Serafim Pantea: „tipicul are rostul lui. Fără o carte de reguli oamenilor le vine greu spre imposibil să facă ceva organizat. Ca să poată face totul ca la carte fără să fie nevoie de reguli ar trebui ca oamenii să se iubească din toată inima și să-l iubească pe Dumnezeu. Doar că ceea ce descriu eu aici este o situație ideală, am fi deja în Rai dacă ar fi totul atât de bun și de frumos. În lumea care ne înconjoară lucrurile sunt mult mai complicate. Și pentru a le simplifica, s-a inventat „cartea de reguli“.

Și totuși, dacă tipicul este bun, de ce se spune „tipic, tipic și la inimă nimic“? Sfântul Ierarh Nicolae a fost dezbrăcat de însemnele arhierești și dus la închisoare pentru că i-a scăpat o pereche de pălmi lui Arie. Și i-au fost făcute aceste după tipic, pentru că este scris că preotul nu are voie să lovească pe nimeni, sub pedeapsa caterisirii. Totuși peste noapte a venit la el Hristos și i-a dat din nou Evanghelia ca să nu se oprească din propovăduire iar Maica Domnului i-a dat din nou omoforul. Cum de se ridică Hristos, Dumnezeu, împotriva canoanelor și a bunei orânduieli?[45]

Tipicul bisericesc nu este monoton ci mai mult există multă monotonie în sufletul şi în mintea noastră. Iată de ce mersul la biserică ajunge să scoată această monotonie din sufletul nostru. De ce? Fiindcă sunt mai mulți pe care rutina vieții de zi cu zi ajunge

- să îi domine,
- să îi cuprindă
- şi să îi stăpânească.

Rutina vieții de zi este pentru mulți o monotonie. Acest lucru este un mare adevăr. Este un adevăr de care nu trebuie să fugim şi pe care trebuie să ni-l asumăm.

Este bine să ştim că mersul la biserică nu este o rutină. Nu este o rutină fiindcă el are

- rostul

[43] Preot Constantin Sturzu https://doxologia.ro/dar-cine-le-are-cu-biserica (accesat pe 21.-6.2024).
[44] A se vedea Radu Teodorescu, *De la tirania patimilor la libertatea nepătimirii* (Cugir, 2021).
[45] Ieromonah Serafim Pantea https://doxologia.ro/tipic-bigotism (accesat pe 21.06.2024).

- şi menirea

de a ne elibera de o viaţă care nu are de multe ori nici un sens. Dacă simţim că viaţa nu are sens ei bine ar trebuii să ne orientăm spre biserică şi să ne rugăm mai mult cu semenii noştri de acolo.

Mersul la biserică evident că ajunge să ne ferească de mai multe patimi fiindcă rugăciunea în comun este mai puternică decât cea privată. Nu trebuie să avem nici o îndoială în acest sens fiindcă după cum spunea părintele ieromonah Serafim Pantea prin rugăciunea din biserică ajungem să ne câştigăm libertatea: „nu se ridică împotriva lor ci plinește cele cu lipsă. Nici împotriva orânduielilor scrise de Moise pentru poporul evreu nu s-a ridicat ci doar le-a lămurit ca să fie clar că nu au fost date legile ca să ne pierdem în sofisme. Nu avem rânduieli ca să ne întrecem în strecurat țânțarul. Avem rânduieli ca să nu ne abatem de la calea cea dreaptă. Și, așa cum spune Sfântul Apostol Pavel, noi nu suntem sub nici o lege. Nici legi ale statului, nici de alt fel. Noi suntem liberi. Adevărul nu are nevoie de legi și de tipice pentru a fi mărturisit.

Azi s-a citit în biserică la apostol cam așa: „Unul deosebește o zi de alta, iar altul judecă toate zilele la fel. Fiecare să fie deplin încredințat în mintea lui. Cel ce ține ziua, o ține pentru Domnul; și cel ce nu ține ziua, nu o ține pentru Domnul. Și cel ce mănâncă pentru Domnul mănâncă, căci mulțumește lui Dumnezeu; și cel ce nu mănâncă pentru Domnul nu mănâncă, și mulțumește lui Dumnezeu. Căci nimeni dintre noi nu trăiește pentru sine și nimeni nu moare pentru sine. Că dacă trăim, pentru Domnul trăim, și dacă murim, pentru Domnul murim. Deci și dacă trăim, și dacă murim, ai Domnului suntem.“ Deci până și însemnătatea postului și a zilelor de sărbătoare pare că ar desființa-o Sfântul Apostol Pavel. Totuși, spun „pare“ pentru că lucrurile acestea, așa cum ne atrage atenția Sfântul Apostol Petru, sunt „greu de înțeles pentru cei neduhovnicești“.”[46]

În lumea noastră adevărul este că patimile păcătoase sunt la mare cinste. Le vedem de mai multe ori pe micul şi pe marele ecran. De multe ori ne este frică să nu ajungem şi noi să ne contagiem din cauza lor. Patima trebuie să ştim că odată ce a ajunge să se instaleze în om funcţionează cu precizia unui ritual:

- zilnic trebuie să aprinzi ţigara,
- zilnic trebuie să umpli paharul cu alcool,
- zilnic trebuie să faci o nouă cucerire erotică,
- zilnic trebuie să îţi iei doza de drog etc.

Ei bine sunt şi creştini care zilnic merg la biserică. Aceasta fiindcă iubirea lui Dumnezeu este atât de mare că zilnic vor să se încarce cu lumină duhovnicească. S-a vorbit de mai multe ori în spaţiul creştin ortodox de *liturghia după liturghie* sau mai bine spus de faptul că atmosfra din biserică trebuie să fie dusă acasă după slujbe şi mai ales după liturghie.[47]

Patima este de multe ori un lucru care a devenit un adevărat idol al lumii de azi. Violenţa este şi ea o patimă fiindcă sunt mulţi care o promovează la televizor, pe internet şi în presa scrisă la violenţă din diferite motive. Sunt oameni agresivi care văd în violenţă un mod ideal de a trăii, a vieţuii şi a exista.

Când violența devine o patimă adevărul este că se ajunge la război. Mai toți mari creatori de război au fost oameni care au fost stăpâniți de patima violenței.

Despre care trebuie să fie atitudinea noastră față de rânduiala bisericească tot părintele Serafim Pantea spunea: „așa cum spuneam, tipicul, canoanele, rânduielile, legile pe care le avem, suntem datori să le împlinim. Iar dacă se ivește o situație în care să fim puși să alegem între a împlini „legea“ și a face o faptă bună, să preferăm de fiecare dată să facem lucrul cel bun. Împotriva bunătății și a dragostei nu este lege. Sau cel puțin, nu este nici o lege care să merite respectată. Dacă este zi de post și ai la tine o conservă de carne, iar lângă tine este un om flămând, nu-i dai conserva ca să nu păcătuiască prin tine? Nu este viața mai mare ca postul? Nu este omul mai mare ca orice lege? Omul este copilul lui Dumnezeu. Se tem cei care fac rău copiilor cuiva de mânia tatălui lor și a mamei lor? Să se teamă toți care-i smintesc în vreun fel pe copiii lui Dumnezeu.

Cei care socotesc că litera este singurul lucru care contează, transformă tipicul în bigotism. Cei care socotesc că ceea ce contează este litera legii ajung la nebunii de anvergura celor din sistemele legale ale unor țări unde dacă hoțul intră la tine în casă și se rănește te poate da în judecată. Dacă moare, ai scăpat. Iată de ce spune Hristos că litera ucide iar duhul dă viață. Bigot nu este cel bisericos fără fărâmă de înțelegere ci oricine aplică legea după litera ei ne căutând la duhul cu care a fost dată.”[48]

Odată ce patimile au ajuns să se stabilească în noi ei bine ele ajung să lucreze cu o precizie sistemică. De ce? Fiindcă după cum ne spun sfinţii părinţi în spatele patimilor se ascund demonii. Demonii prin patimi ajun de

[46] Ieromonah Serafim Pantea https://doxologia.ro/tipic-bigotism (accesat pe 21.06.2024).
[47] A se vedea Ion Bria, *Liturghia după liturghie: o tipologie a misiunii apostolice şi a misiunii creştine azi* (Editura Ethena, 1996).
[48] Ieromonah Serafim Pantea https://doxologia.ro/tipic-bigotism (accesat pe 21.06.2024).

ne tiranizează şi ne ţin captivi pentru a fi siguri că prin momeala plăcerilor patimilor la finalul vieţii vor ajunge în iad.

În acest sens legătura cu biserica poate să fie un lucru care ne ajută mult şi ne face mult la stăpâni peste propria persoană. „Atunci când păcatele, fie ele grele sau uşoare, mari sau mici, au fost mărturisite şi căite, vicleanul nu renunţă, ci caută să ni le reamintească, pentru a ne trezi nostalgia după ele şi dorinţa de a le repeta, iar dacă vede că le urâm cu tărie, încearcă să ne strecoare gânduri de dispreţ faţă de faptele noastre anterioare şi deznădejde. *„Când mintea,* ne încredinţează Sfântul Marcu Ascetul, *se ţine strâns numai de gândul nădejdii, vrăjmaşul, sub motiv de mărturisire, îi zugrăveşte păcatele de mai înainte, ca să stârnească din nou patimile uitate prin harul lui Dumnezeu şi pe nebăgate de seamă, să-l facă pe om nedrept. Căci, făcând vrăjmaşul aceasta, de va fi omul luminat şi urâtor de patimi, se va întuneca, tulburându-se pentru cele făcute. Iar de va fi încă înceţoşat şi iubitor de plăceri, va zăbovi desigur în convorbirea pătimaşă cu momelile, încât amintirea aceasta nu-i va fi o mărturisire, ci început de păcătuire".*

Ispita diavolului este foarte perfidă. El încearcă să se insinueze chiar şi în lucrările şi ostenelile noastre cele mai curate. El se sârguieşte să se strecoare în faptele noastre bune, duhovniceşti, pentru a ne împinge, prin acestea, la pierzare. Cu cei care se roagă, îngerul căzut se preface că se roagă şi el, cu scopul de a-i împinge la părerea de sine, pentru calitatea rugăciunii lor. Posteşte împreună cu cei ce postesc, pentru a-i înşela cu măsura şi mândria postirii. Celor ce se îndeletnicesc cu lectura Scripturii şi a scrierilor duhovniceşti, încearcă să le umple mintea de gânduri şi cugetări proprii şi semeţe, străine celor citite. Celor mai înalţi în făptuire, care s-au învrednicit de vederea luminii necreate, li se înfăţişează ca înger al luminii, care coboară din lumină, arătându-şi întunericul propriu, sub forma luminii curate. Diavolul *„se acomodează în chip felurit cu fiecare şi se face asemenea tuturor, ca folosindu-se de ceea ce este asemănător, să le pricinuiască pierzania, printr-o aparenţă ce le pare binecuvântată"."*[49]

După cum am spus sunt mulţi în lumea noastră care fac din patimi un mod de viaţă şi se închină ei ca unui idol. În China şi în mai multe ţări ale extremului orient violenţa este practicată mai ales în cadrul artelor marţiale sub pretextul că trebuie să ştii să te aperi dacă eşti atacat. Ceea ce ne spun mai mulţi care au practicat arte marţiale este că ele ajung să instige în noi un comportament stăpânit de violenţă şi agresivitate.[50]

La fel de bine ştim că lumea de acum este majoritar creştină însă la fel de bine ceea ce trebuie să ştim este că înainte lumea a fost majoritar păgână. Păgânii aveau un sistem moral slab şi şubred. Lumea păgâni avea mai multe patimi împotriva naturii care erau considerate sacre:

- prostituţia sacră în numele zeilor,
- orgiile ca ritualuri religioase,
- homosexualitate ca o realitate perfect normală,
- ghicitul şi divinaţia oracolelor,
- zeităţi închinare războiului care în acest fel devenea o realitate sacră etc.

În această lume a venit biserica lui Hristos cu un cu totul mesaj. Ştim că conflictul dintre creştinism şi păgânism a fost unul sângeros în care mai multe sute de mii de creştini au fost ucişi în arenele Imperiului Roman.

„Diavolul ispiteşte potrivit staturii duhovniceşti a celui ispitit. Cei mai ispitiţi sunt cei care luptă încordat împotriva lui. Atunci când suferă înfrângeri, duhurile necurate slăbesc pentru puţin timp intensitatea războiului, se retrag, se ascund, se despart între ele, dar apoi atacă şi mai puternic, cu nădejdea că vor reuşi să găsească un suflet care se odihneşte după o astfel de luptă grea. Isihie Sinaitul avertizează pe cei aflaţi pe această treaptă de vieţuire creştină că *„pizmaşii draci adeseori ascund şi retrag de la noi războiul, pizmuindu-ne vrăjmaşii pentru folosul, cunoştinţa şi urcuşul spre Dumnezeu ce le-am avea din război şi pentru ca, nepurtând noi de grijă, să ne răpească fără de veste mintea şi să ne facă iarăşi neatenţi cu cugetul".*

Ei se retrag, atunci, pentru o vreme, pentru a prinde cetatea mai slab păzită şi a o asedia fulgerător, prin gânduri diavoleşti şi astfel a pune stăpânire pe ea. Dacă întâlnesc rezistenţă şi de această dată, se despart între ei, unii păstrându-şi chipurile şi continuându-şi războiul, ca şi mai înainte, alţii venind în chipuri de îngeri şi alungându-i pe cei dintâi, pentru ca astfel sufletul să fie înşelat şi să se încreadă în biruinţa lui. Şi astfel, îl face să cadă în patima părerii de sine."[51]

Ei bine trebuie să ştim că în mai multe regiuni ale planetei oamenii au renunţat să mai multe împotriva demonilor cu armele pe care ni le-a adus Iisus şi au ajuns să se dea de partea demonilor sau o formă sau alta.

---

[49] Nevoitor, *Război în văzduhul inimii,* Editura Credința strămoșească, p. 41-43 apud https://doxologia.ro/nu-lasa-garda-jos (accesat pe 21.06.2024).

[50] A se vedea Maria Dimitriadou, *Adevărul despre artele marţiale. O perspectivă ortodoxă* (Editura De suflet, 2016).

[51] Nevoitor, *Război în văzduhul inimii,* Editura Credința strămoșească, p. 41-43 apud https://doxologia.ro/nu-lasa-garda-jos (accesat pe 21.06.2024).

Sunt mai multe ritualuri în diferitele regiuni ale lumii în care demonii sunt invocaţi şi chemaţi ca mari binefăcători ai omului. Fie că vorbim de

- ritualurile voodoo,
- santeria afro-cubenază,
- şamanism,
- vrăjitorie
- magie neagră
- sau satanism

ei bine sunt mai mulţi care cheamă duhurile rele şi sunt dedicaţi lor trup şi suflet.[52]

Despre faptul că mersul la biserică trebuie să izvorască din iubirea de Dumnezeu ne-o spune gânditorul Samnuel Vlad: „identificăm în viețile noastre o dificultate, nu tocmai ușoară. Mă refer, bineînțeles, la cei care se află în Biserică și contribuie într-un fel sau altul la viața liturgică a Bisericii, sau chiar la viața Bisericii din afara zidurilor casei de rugăciune. Slujesc de dragul slujirii sau de dragul Domnului? Asta e întrebarea care mă frământă.

Există riscul foarte mare ca să mă aflu într-o stare de muncă susţinută, de dedicare totală, dar în definitiv să nu fie de dragul Domnului sau a lucrării Lui. În sensul acesta, fiindcă eu însumi sunt implicat până peste cap în slujire, caut răspunsuri. Eu îmi organizez viața, programul, în funcție de slujirea în Biserică, mai cu seamă fac referire la faptul că, slujind tinerii, îmi planific lucrurile în așa fel ca să nu lipsesc și să fiu cât mai mult prezent. Așadar, eu sunt bisericos. Doar atât? E suficient? Asta cere Dumnezeu?

Îmi vin în minte întrebări despre limita, granița, dintre activismul religios și pasiunea reală pentru Dumnezeu, pentru oameni. De unde știu că nu fac ceea ce fac pentru că îmi iubesc slujba mea, şi nu pe Domnul? Mă implic nu doar la tineret, ci oriunde este nevoie de mine. Soția nu de puține ori a fost surprinsă că eu nu am refuzat chemarea, deși contextul îmi era total nefavorabil, gen ture de noapte, oboseală extremă și altele asemănătoare. Disponibilitatea asumată e tot ceea ce se caută la un om care e dedicat, dar mă întreb cui sunt dedicat, doar cauzei, slujirii de moment sau și Domnului?”[53]

Ceea ce se poate vedea este că lumea din mai toate timpurile stăpânită de patimi şi păcate nu a prea fost entuziastă la chemarea la nepătimire a bisericii. De ce? Fiindcă demonii ne oferă prin patimi plăcerea imediată. Este vorba de plăcerea

- pătimaşă
- şi voluptoasă

a păcatului repetat din nou şi din nou. Această plăcere nu vine din mersul la biserică şi acest lucru evident că pentru mai mulţi este o mare dezamăgire. Sunt mulţi care au un *„cult al plăcerii”* şi evident că biserica nu vine să le împlinească plăcerea lor pătimaşă. Iată cum în societatea noastră deşi mai toţi declară că sunt creştini ortodocşi în realitate Biserica Ortodoxă este o instituţie periferică, obscurantistă, retrogradă, învechită şi demodată.

Iată ce spunea în acest sens gânditorul Samuel Vlad: „întrebările de mai sus sunt cât se poate de legitime. Fiecare lider sau om implicat trebuie să și le adreseze, chiar singur. De ce nu? Mi-am adus aminte de ce le va spune Domnul acelor oameni care au slujit ca nimeni alții. Îmi veți spune că respectivii trăiau în păcat în timp ce slujeau sau au slujit și mai apoi au decăzut. Să fie acesta un răspuns ce vizează întrebarea din titlu? Curăția sufletească să fie un test al râvnei pentru Dumnezeu? Conform Evangheliei, slujirea în puritate e singura care contează. Deci, am stabilit că trăirea în păcat și slujirea în același timp, ne sugerează cât se poate de clar că nouă nu ne pasă de perceptele Dumnezeului a cărui lucrare o facem, ci avem alte interese. Ce ironie și ce tragic până la urmă, să faci o lucrare așa zis în Numele Lui, pentru onoarea Lui, dar totuși să nu ai “probleme” să calci flagrant și repetitiv în picioare Cuvântul Domnului.

Atunci când afirmăm că trăirea în păcat ne descalifică de la o slujire dedicată cauzei Hristosului Domnului și mai degrabă ne definește ca pe niște activiști religioși, lăsăm loc mare pentru interpretare. Din această pricină, propun să mergem puțin mai în detaliu și să exemplificăm în ce anume constă această trăire în păcat.”[54]

Lumea de azi are la mare cinste patimile umane pe care le promovează şi le susţine uneori la scară planetară. Aceasta fiindcă după cum am spus agresivitatea şi violenţa sunt monede curente din divertismentul

---

[52] A se vedea Juan Jose Revega, *Lumi oculte. O călătorie inițiatică printre vrăji, santeria afrio-cubaneză și voodoo* (Editura Litera Internațional, 2008).

[53] Samuel Vlad https://samuelvlad.com/2021/04/28/cum-identific-daca-sunt-un-activist-religios/ (accesat pe 21.04.2024).

[54] Idem.

nostru de zi cu zi. Cele mai populare filme şi producţii de cinema sunt cele în care erotismul şi violenţa se împletesc cel mai bine. Într-un astfel de climat ei bine de multe ori chemarea Bisericii Ortodoxe este cât se poate de nepotrivită şi perturbatoare. Sunt în acest sens creştin ortodocşi care 15 sau 20 de ani nu au trecut pragul bisericii şi nici nu intenţionează să o facă fiindcă nu vor să îşi piardă preţiosul lor timp cu lucruri nefolositoare şi inutile. Sunt din ce în mai puţini cei care vor să se despătimească şi să devină oameni bisericoşi.[55]

Doi biblişti discutau într-o zi.

- Ştii ce îmi dau seama?
- Ce?
- Că din cele mai vechi timpuri oamenii au avut temple.
- Aşa este.
- Dar nu toate templele au fost veridice.
- De ce?
- Fiindcă mai multe au fost făcute pentru zei.
- Mai bine spus demoni decât zei.
- Adică?
- Zeii antici au fost demoni sau simple plăsmuiri umane.
- Am mai auzit acest lucru.
- Te cred.
- Şi crezi că mersul la aceste temple păgân a ajutat?
- Nu.
- De ce?
- Păgânismul a fost o mare înşelătorie.
- Asta aşa este.
- La aceste temple de mai multe ori se aduceau jertfe omeneşti.
- Da, parcă şi aztecii au practicat acest lucru.
- Din nefericire da.
- Ştii ce vroiam să te întreb?
- Ce?
- Oare zelul nostru faţă de biserică cât de mare trebuie să fie.
- Să fie unui raţional.
- În ce sens?
- O să îţi spun.
- Regele David al Israelului a avut un fiu din căsătoria nelegiuită cu soţia lui Urie.
- Şi?
- Copilul s-a îmbolnăvit.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Şi?
- Atunci David s-a retras în singurătate şi a căzut la pământ de durere.
- Cred şi eu.
- Bătrânii poporului îl rugau să se ridice sus dar el nu vroia.
- Aşa de mare era durerea lui?
- Da.
- După 7 zile copilul murii.
- Şi cum a reacţionat David?
- Sfetnicii lui nu au voit să îi dea vestea.
- De frică ce efect ar fi putut avea asupra lui David?
- Da.
- Şi în cele din urmă David a aflat că fiul său a murit.
- Şi ce a făcut?
- S-a sculat şi s-a îmbrăcat şi s-a dus la templu.
- Ca să se roage?
- Da.

[55] A se vedea Andrei Andreicuţ, *Dinamica despătimii* (Alba Iulia, 1998).

- Şi?
- S-a întors acasă şi a cerut de mâncare.
- Cei din jur se mirau de schimbarea lui.
- De ce?
- Fiindcă credeau că va murii de durere.
- Şi?
- David le-a spus aşa.
- Ce?
- Copilul e deja mort, de ce să mai postesc? Pot oare eu să-l chem îndărăt?
- Unde sunt scrise toate acestea?
- La 2 Regi 12, 16 – 21.
- Frumos.
- Morala este că trebuie să fim cât se poate de raţionali.
- În tot ceea ce facem?
- Da.
- Şi în mersul la biserică?
- Da.
- Se poate spune că mersul al biserică este unul raţional?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă este un lucru care ne este benefic.
- Crezi?
- Da.
- Nu ştiu ce să spun.
- Cei pătimaşi şi păcătoşi găsesc mersul la biserica iraţional.
- De ce?
- Fiindcă ei au ajuns să meargă pe o cale a iraţionalului.
- Şi?
- Cei care sunt cu adevărat raţionali pentru ei sunt iraţionali.
- Înţeleg logica ta.
- Mă bucur.
- Nu credeam că a fi bisericos înseamnă să fi raţional.
- Nimic din ceea ce ne cere Hristos nu este iraţional.
- Deci există o logică a lui Hristos?
- Da.
- Nu era conştient de acest lucru.
- Hristos trimite pe cei buni în rai.
- Şi pe cei răi în iad?
- Da.
- Este logic?
- Evident.
- Prin urmare cu cât suntem mai bisericoşi cu atât mai mult suntem raţionali?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă patimile lumeşti nu sunt raţionale.
- Nu?
- Nu.
- De ce?
- Au numai o logică aparentă.
- Logica satisfacţiei imediate?
- Da.
- Ai dreptate.
- Mă bucur că eşti de acord cu mine.[56]

[56] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Trebuie să ştim că în timp ce patima jertfeşte pe altarul plăcerii ei bine preotul la biserică jertfeşte pâinea şi vinul pentru iertarea păcatelor noastre. Trebuie să ştim acest lucru fiindcă sunt mulţi care nu vor să îl ia în considerare. Iată ce spunea în acest sens părintele Nicolae Tănase: „Noi, creştinii, suntem **urmaşi** ai acelora care s-au jertfit. Şi dacă nu mai avem această ocazie să ne dăm sângele, să facem o altfel de jertfă. Cei ce aţi fost duminică la biserică aţi făcut jertfa asta. Adică aţi lăsat toate şi **aţi mers la biserică**. Nu vi s-a luat capul, nu aţi fost chinuiţi, dar **aţi făcut puţină jertfă**. Aţi mers, aţi stat în biserică, aţi stat treji în biserică, aţi cântat, aţi ascultat. Asta este important.

Să înţelegem că şi prin această jertfă ne facem părtaşi la Împărăţia lui Dumnezeu. Secretul ar fi de aici înainte, **să continuăm această trăire** în Dumnezeu!"[57]

CAPITOLUL 3

DIALECTICA DECANDENTĂ A LUMESCULUI

În prima sa epistolă Sfântul Ioan Teologul spunea aşa: „nu iubiţi lumea, nici cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubeşte lumea, iubirea Tatălui nu este întru el; pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului şi pofta ochilor şi trufia vieţii, nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume. Şi lumea trece şi pofta ei, dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac" (1 Ioan 2, 15-17).

O astfel de afirmaţie poate să pară că are o doză de encratism. Ce este encratismul? Este o erezie care susţine că lumea este rea şi în cele din urmă nu este creaţia lui Dumnezeu ci a diavolului. Ortodoxia susţine că Dumnezeu a creat o lume bună şi frumoasă. Totuşi de mai multe ori în istorie am putut vedea că omul şi lumea lui au abdicat de la Dumnezeu sau mai bine spus au ajuns să păşească pe căi străine de El.[58]

Lumea noastră a cunoscut mai multe lucruri decadente:

- idolatria,
- demonolatria,
- jocurile de gladiatori,
- lagărele de concentrare
- sau războaiele mondiale.

Aceasta ca să enumerăm numai câteva dintre cele mai crase şi mai orbile lucruri pe care omul a ajuns să le facă de-a lungul istoriei.

După cum în marxism şi în comunism există *materialismul dialectic* ei bine se poate vedea că în lume există o dialectică a decadenţei. Această dialectică ajunge să creeze mari imperii pentru ca ele să ajungă cenuşă şi din cenuşa lor să se regenereze altele.

La fel de bine ţările se dezmembrează pentru ca din ele să se ajungă ca altele să se formeze. Este vorba fără doar şi poate de o dialectică a decăderii şi uneori a regenerării. Totuşi trebuie să ştim că de multe ori această regenerare nu vine şi atunci au loc mai multe tragedii.[59]

Că mersul la biserică poate să fie o soluţie la decadenţa lumii din jur ne-o spunea în secolul IV Sfântul Ioan Gură de Aur: „mersul la biserică regulat nu constituie pentru credincios un simplu obicei, o îndatorire religioasă tipiconală, o obligație socială sau o soluție psihologică, o ieșire din strânsoarea asfixiantă cotidiană, dimpotrivă, prin venirea la biserică se exprimă o necesitate existențială, nevoia ca omul să viețuiască autentic, să-L întâlnească pe Izvorul vieții, pe Creatorul lui, să se unească cu El; să exprime iubirea și evlavia față de Maica Domnului și față de sfinți, care sunt prietenii lui Dumnezeu, să-i simtă lângă el pe frații săi duhovnicești.

Trupul și Sângele lui Hristos, cu care se împărtășește la dumnezeiasca Liturghie, îi dăruiesc această plinătate, îl fac să se simtă „împreună cetățean cu sfinții și casnic al lui Dumnezeu". Astfel, pleacă de la biserică cu puterea să înfrunte, conform voii divine, și în perspectiva vieții veșnice, stricăciunea vieții de zi cu zi. În zilele noastre, în care minciuna și înșelăciunea prisosesc, în care speranțele omenești sunt dezmințite pretutindeni, interesul pentru cultul ortodox crește continuu, pentru că mulți descoperă în acesta sensul vieții. Este adevărat și că cei mai mulți dintre frații noștri lipsesc din biserici."[60]

---

[57] Preot Nicolae Tănase, *Să nu-L răstignim iarăși pe Hristos,* Editura Agaton, Făgăraș, 2011, p. 78 apud https://doxologia.ro/mersul-la-biserica-pasi-catre-dumnezeu (accesat pe 21.06.2024).

[58] A se vedea Sfântul Ignatie Briancianinov, *De la înstrăinarea lumească la desfătarea dumnezeiască* (Galați, 2024).

[59] A se vedea Constantin C. Pavel, *Tragedia omului în cultura modernă* (Bucureşti, 1997).

[60] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

Ei bine Iisus a fost conştient de această dialectică a decadenţei lumii din jur care după cum spunea Sfântul proroc Isaia ajunge să considere că binele este rău şi răul bine: „vai de cei ce zic răului bine şi binelui rău; care numesc lumina întuneric şi întunericul lumină; care socotesc amarul dulce şi dulcele amar!" (Isaia 5, 20). Este clar că unul dintre cele mai des întâlnite elemente ale dialecticii decadenţei în lumea noastră este confuzia. Nu mai ştim de multe ori să facem diferenţa dintre bine şi rău fiindcă efectiv ajungem să fim seduşi de răul. Răul are cu el o putere seductivă fiindcă ştim că chiar şi Iisus a fost ispitit. Iisus a fost ispitit dar nu a căzut în seducţie.

Iată ce spunea tot Sfântul Ioan Gură de Aur despre biserici şi funcţia lor în societatea noastră: „Bisericile sunt limanuri duhovnicești. Bisericile se aseamănă cu limanuri în larg, în care Dumnezeu a rânduit cetățile. Ele sunt limanuri duhovnicești în care găsim pacea sufletească negrăită, noi cei care alergăm la acestea, răvășiți de zgomotul lumii. Și așa cum un țărm fără vânturi și valuri oferă siguranță corăbiilor ancorate, la fel și biserica salvează din învolburarea grijilor lumești pe cei care aleargă la aceasta, și îi învrednicește pe credincioși să stea cu tărie și să asculte cuvântul lui Dumnezeu, cu liniște multă.

Biserica este temelia virtuții și școala vieții duhovnicești. Păşeşte doar înaintea ușilor ei la orice oră, și degrabă vei uita grijile de zi cu zi! Intră, și o aură duhovnicească îți va înconjura sufletul. Această liniște, provoacă teamă și învață viața creștinească, îți îndreaptă cugetul și nu te lasă să-ți amintești de cele prezente, te poartă de pe pământ la cer. Și dacă câștigul este atât de mare, când nu se săvârșește dumnezeiasca slujbă, gândește-te cum este când se săvârșește adevărata Liturghie, și profeții învață, Apostolii propovăduiesc Evanghelia, Hristos se găsește printre credincioși, Dumnezeu-Tatăl primește jertfa săvârșită, Sfântul Duh îți dăruiește îmbrățișarea!

Deci, de cât folos se învrednicesc atunci cei care merg la sfintele slujbe? În biserică se păstrează bucuria celor care se bucură, în biserică se află veselia celor întristați, desfătarea celor mâhniți, însuflețirea celor chinuiți, odihna celor osteniți. Că și Hristos spune: Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați, și vă voi odihni pe voi (Matei 11, 28). Ce glas este mai dorit decât acesta? Ce chemare e mai dulce decât aceasta? Domnul când te invită în biserică, te îndeamnă la odihna de osteneli, te poartă de la dureri la ușurare, pentru că te scapă de greutatea păcatelor. Prin desfătarea duhovnicească vindecă strâmtorarea, și prin bucurie, tristețea."[61]

Este adevărat că sunt mulţi care vin la biserică pentru cântările care le aud acolo. Sunt mai multe parohii mari care au coruri frumoase şi oamenii se duc să se desfete cu muzica de acolo. Este adevărat că muzica este o parte importantă a vieţii bisericii. Totuşi nu muzica este cea care trebuie să ne aducă la biserică ci mai mult iubirea de Hristos şi dorinţa de a ne mântuii.[62]

Tot Sfântul Ioan Gură de Aur ne dă toate motivaţiile pentru a frecventa biserica: „de ce nu mergi la biserică?

Cu toate acestea, sunt puțini cei care vin la biserică! Ce trist! La jocuri și la petreceri, alergăm degrabă. Cântecele destrăbălate ale cântăreților le ascultăm cu mulțumire, vorbele urâte ale actorilor le primim ceasuri întregi, fără să ne îngreunăm, și doar când vorbește Dumnezeu căscăm, ne scărpinăm și ameţim. Pe hipodromuri, cu toate că nu există acoperiș, ca să-i ferească pe spectatori de ploaie, cei mai mulți aleargă ca nebunii, chiar și când plouă torențial, chiar și când vântul le înalță pe toate. Nu iau în seamă nici vremea rea, nici frigul, nici distanța, nimic nu-i ține la casele lor.

Când este însă vorba să meargă la biserică, atunci și picuratul ploii, devine o piedică. Și dacă-i întrebi cine sunt Amos și Obadia, cine sunt profeții sau apostolii, nici nu pot să-și deschidă gura. Despre cântăreții și actorii cei fără de minte însă pot să-ți dea orice amănunt. Este bine aceasta? Prăznuim zilele sfinților, și aproape că nici unul nu vine la biserică. Se pare că distanța îi trage pe creștini în nepăsare, sau mai bine zis nu distanța, ci nepăsarea lor îi împiedică. Pentru că așa cum nimic nu poate să-l împiedice pe cel care are voie bună și râvnă să facă ceva, la fel și pe cel nepăsător, leneș și care amână, toate pot să-l împiedice.

Martirii și-au vărsat sângele lor pentru adevăr, și tu ții seama de o distanță atât de mică? Aceia și-au jertfit viața lor pentru Hristos, și tu nici nu vrei să te ostenești puțin? Domnul a murit de dragul tău, și tu îl disprețuiești? Prăznuim zilele sfinților, și tu ești zăbavnic să vii la biserică, preferând să stai în casa ta? Și trebuie să vii, ca să-l vezi pe diavol învins, pe sfânt biruind, pe Dumnezeu că Se preaslăvește, și Biserica triumfând."[63]

---

[61] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

[62] A se vedea Radu Teodorescu, *Muzica între îngeri şi demoni* (Cugir, 2023).

[63] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

Se ştie de cazul unui poet că frecventa biserica. Într-o zi s-a îmbolnăvit şi trebuia să stea la pat. A putut auzii clopotele bisericii şi a încercat să se ridice din pat pentru a merge după obicei la liturghie dar nu a putut fiindcă boala îl ţinea la pat. A devenit trist. Întrebat de ce este trist poetul a spus că se simte ca unul care are un lot câştigător dar nu poate să meargă să îşi ridice câştigul.[64]

Doi artişti discutau într-o zi.

- Să ştii arta poate să intre pe drumuri foarte neortodoxe.
- De ce?
- Ai auzit de decadentism?
- Da.
- Mi se pare aiurea să fi un decadentist.
- De ce?
- Ştii care este definiţia decadentismului?
- Nu.
- „Mișcare literară din a doua jumătate a sec. XIX, caracterizată prin cultivarea artificialului, a rafinamentului estet și a morbidului excesiv.”[65]
- Știi ce cred?
- Ce?
- Că decadentiştii vor să fie cumva realişti.
- De ce?
- Decadenţa este una dintre trăsăturile lumii noastre.
- Și crezi că decadența poate să fi o artă?
- Nu, asta nu.
- Arta a funcţia de a slujii frumosul.
- Asta aşa este.
- Cum poate să fie frumos decadentismul?
- Decadenţa am spus că este o realitate a lumii noastre.
- Cu asta sunt de acord.
- Și atunci?
- O să îţi spun ceva.
- Ce?
- În noaptea de Crăciun a anului 1928 a părăsit lumea la Câmpu Lung un artist pe nume Leonard.
- Și?
- Ei bine fiindcă el era cunoscut în România au fost mai mulţi care au voit să ştie cum a murit.
- Înţeleg.
- Aşa că ziariştii l-au întrebat pa tatăl artistului.
- Ce?
- Cum a murit fiul dumneavoastră?
- O să vă spun
- Cum?
- A murit împăcat cu Dumnezeu.
- Da?
- Da.
- Cum aşa?
- Înainte de a murii fiul meu m-a privit cu multă dragoste şi mi-a spus aşa.
- Ce?
- Tată vreau să mor ca un creştin.
- Nu vei murii fiul meu.
- Ba da tată, simt că mi-a venit ceasul.
- Și ce să fac pentru tine fiul meu?
- Vreau să mă împărtăşesc.
- Bine fiul meu.
- Să chemi preotul ca să mă împărtăşesc

[64] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

[65] După Dicţionarul explicativ.

- Am să îl chem fiul meu.
- Să ştii tată că nu îmi este frică să mor.
- Ştiu fiul meu.
- Dincolo o să o întâlnesc pe mama.
- Sigur fiul meu.
- Toată viaţa mea de artist am voit să mă ţin de îndrumările ei bune şi ziditoare.
- Aşa este fiul meu.
- Şi să mai ştii ceva tatăl meu.
- Ce?
- Mor împăcat.
- Aşa este fiul meu.
- Dumnezeu mi-a dat tot ceea ce am cerut de la El în această viaţă.
- După aceasta artistul Leonard şi-a dat sufletul.
- De ce ai ales să îmi spui această întâmplare?
- Ca să îţi dai seama credinţa poate avea un efect benefic asupra noastră.
- Mai ales în faţa morţii?
- Da.
- Nu am conştientizat acest lucru.
- Să o faci acum.
- Evident că o fac.
- Deşi să nu te îndoieşti.
- De ce?
- Că în dialectica decadentă a lumii noastre suntem singuri.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă Hristos a venit în această lume.
- Să ne ajute?
- Da.
- Acum îmi dau seama.
- Foarte bine.
- Tu crezi că decadenţa lumii este un lucru natural?
- Adică firesc?
- Da.
- Nu.
- De ce?
- Dumnezeu nu a voit să cunoaştem decadenţa.
- Dar totuşi o cunoaştem.
- Ca urma a păcatului strămoşesc.
- Aşa de mult ne-a afectat acest păcat?
- Da.
- Da lucrurile se explică.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Deşi nu o arată diavolul este o fiinţă decadentă.
- Fiindcă stă în iad.
- Da. Ce este iadul decât un loc al decadenţei veşnice?
- Ai dreptate.
- Acum eşti lămurit cu mersul la biserică?
- Da
- Ajută mult să ne rugăm unii cu alţii la biserică.
- Crezi?
- Da.[66]

[66] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Despre faptul că păcătoşenia nu trebuie să fie o piatră de poticnire pentru mersul la biserică ne-o spunea Sfântul Ioan Gură de Aur: „zici dar: „Sunt păcătos, și nu sunt vrednic să mă întâlnesc cu sfinții!" Tocmai pentru că ești păcătos, vino aici ca să te faci drept! Sau nu știi că și cei care stau înaintea sfântului altar au săvârșit păcate? De aceea Dumnezeu a rânduit să sufere și preoții de câte-o patimă, ca să înțeleagă neputința omenească și să-i ierte pe ceilalți. Cineva însă îmi va zice: „De vreme ce n-am ținut toate câte am auzit în biserică, cum pot să vin iarăși?" Vino să asculți din nou cuvântul dumnezeiesc, și osenește-te acum să-l împlinești.

Dacă pui medicament pe rana ta, și nu te vindeci în aceeași zi, nu vei mai pune și în ziua următoare? Dacă tăietorul de lemne care vrea să taie un stejar, nu reușește să-l doboare din prima secure, nu lovește și a doua, și a cincea, și a zecea oară? Fă și tu la fel! Deci, îmi vei spune că te împiedică să mergi la biserică, sărăcia și nevoia să lucrezi. Nici acest pretext nu este binecuvântat.

Săptămâna are șapte zile și pe acestea le-a împărțit Dumnezeu cu noi. Și nouă ne-a dat șase, în timp ce pentru Sine a păstrat una. Deci, în această singură zi, nu primești să încetezi lucrarea? Și de ce zic o zi întreagă? Ceea ce a făcut în cazul milosteniei văduva din Evanghelie, la fel fă și tu în răstimpul acestei zile."[67]

Decadența trebuie să ştim că nu se manifestă numai

- istoric
- şi politic

ci la fel de bine şi moral. Acolo unde ajung să scadă moravurile se poate spune că avem de a face cu decadența.[68]

Sunt mai multe religii în lumea noastră care sunt decadente – după cum am fost păgânismul. Aceste religii decadente ajung să își ascundă decadența prin diferite camuflaje:

- mistice,
- spirituale
- sau sofisme.

Despre cât de folositor şi cât de mult câştig ne aduce mersul la biserică Sfântul Ioan Gură de Aur spunea: „dă-i Aceluia două minute, și primește mult har de la Dumnezeu. Dăruiește-i și tu două ore lui Dumnezeu, mergând la biserică, și vei aduce în casa ta câștigul a nenumărate zile. Dacă nu primești însă să faci un asemenea lucru, cugetă ca nu cumva prin această purtare, să pierzi ostenelile de mai mulți ani. Pentru că Dumnezeu când este disprețuit, știe să-ți risipească banii, pe care i-ai adunat lucrând duminica. Dar chiar dacă ai găsit întreagă vistieria cu comori, plină de aur și din pricina ei ai lipsit din biserică, paguba ta ar fi mult mai mare. Și cu cât este mai mare, cu atât mai înalte sunt cele duhovnicești, decât cele materiale.

Pentru că lucrurile materiale, chiar dacă sunt multe și dau buzna de pretutindeni din belșug, nu le luăm în cealaltă viață, nu le purtăm cu noi în cer, nu se arată la înfricoșătoarea judecată a Domnului. Și de multe ori chiar și înainte să murim, ne părăsesc. Dimpotrivă, comoara duhovnicească pe care o dobândim în biserică, este moștenire nepieritoare și ne urmează pretutindeni.

Un altul spune: „Dar pot să mă rog și în casa mea!" Omule, te înșeli pe tine însuți! Desigur, este cu putință să te rogi și în casa ta, dar nu poți să te rogi astfel, așa cum te rogi în biserică, unde există mulțimea Părinților și în care ruga omofonă se înalță către Dumnezeu. Domnul nu te aude atât de mult când îl rogi singur, cât atunci când îl rogi împreună cu frații tăi. Pentru că în biserică există mai multe condiții duhovnicești decât acasă. Există unirea, comuniunea credincioșilor, legătura iubirii, rugăciunile preoților."[69]

În acest sens trebuie să ştim că mersul la biserică este şi un fel de

- atitudine,
- reacţie
- şi acţiune

împotriva decadenţei lumii din jur.

Se poate vedea că lumea din jurul nostru nu ţine la nişte standarde

- morale
- sau etice

foarte bine stabilite.

---

[67] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

[68] A se vedea Andrei Oişteanu, *Moravuri şi năravuri. O istorie a mentalităţilor* (Iaşi, 2021).

[69] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

Aşa se face că pentru mai mulţi semeni de ai noştri decadenţa morală şi spirituală a lumii este pur şi simplu un lucru normal şi firesc. Nu şi pentru creştinii ortodocşi. Sunt creştinii ortodocşi cei care au scos lumea din decadenţa păgânismului. Ştim că păgânismul a făcut mai multe zei de mi de victime fiindcă nu a voit să plece în mod paşnic din faţa creştinismului.[70]

Decadenţa lumii din jur în zilele noastre poate să fie văzută din mai multă:

- crimă,
- violenţă,
- agresivitate în acţiuni şi limbaj,
- scandaluri politice
- război
- cruzime
- sau şantaj.

Este evident că oferta pe care ne-o pune biserica în faţa noastră este mult mai bună şi mai de dorit decât decadenţa lumii. Iată ce spunea în acest sens tot Sfântul Ioan Gură de Aur: „de altfel, de aceea preoții conduc slujbele, ca să se întărească prin rugăciunile lor mai puternice rugăciunile neputincioase ale poporului și astfel toate împreună să urce la cer. Când ne rugăm fiecare separat, suntem neputincioși, dar când ne adunăm toți împreună, atunci devenim mai puternici și atragem, într-o măsură mai mare milostivirea lui Dumnezeu. Odată, apostolul Pavel se găsea legat cu lanțuri în închisoare, a făcut însă rugăciune fierbinte, cu credincioșii adunați, și imediat a fost eliberat. Prin urmare, ce-ar putea să fie mai puternică decât rugăciunea de obște, care i-a folosit chiar și pe stâlpii Bisericii?

Venirea noastră la biserică

Deci, vă rog și vă implor, să preferăm mai mult decât orice altă preocupare și grijă, mersul la biserică. Să alergăm cu râvnă în biserică, oriunde ne-am afla. Luați aminte însă ca nimeni să nu intre în acel loc sfânt având griji lumești sau alte preocupări, sau temeri. După ce le lăsăm pe toate acestea afară, la ușa bisericii, atunci să pătrundem înlăuntru, pentru că venim în palatele cerurilor, păşim în locuri care strălucesc. Să alungăm din sufletul nostru întâi de toate, ținerea de minte a răului, ca să nu fim judecați când ne arătăm înaintea lui Dumnezeu și să-L rugăm, zicând: „Tatăl nostru… iartă și nouă greșelile, precum și noi iertăm greșiților noștri” .

Altfel, cum vrei să pară Stăpânul Hristos, dulce și blând înaintea ta, de vreme ce tu te porți cu asprime cu semenul tău și nu-l ierți? Cum vei putea să înalți mâinile tale către cer? Cum vei mișca cu limba ta cuvintele rugăciunii? Cum vei cere iertare? Chiar dacă vrea Dumnezeu să-ți ierte păcatele tale tu nu-L lași, pentru că nu-l ierți pe aproapele tău!”[71]

La fel de bine se poate vedea că standardele morale şi sociale variază pe glob. Una sunt standardele morale ale ţărilor creştine şi alta sunt standardele morale ale ţărilor necreştine. Acest lucru ne spune foarte mult despre lipsa de uniformitate a moralei în lumea noastră.[72]

Despre care sunt de fapt exigențele mersului la biserică tot Sfântul Ioan Gură de Aur spunea: „dar și îmbrăcămintea noastră în biserică să fie potrivită, din orice punct de vedere. Să fie cuviincioasă și nu nefirească, pentru că veșmântul cuviincios este modest, în timp ce celălalt, este necuviincios. Acest lucru ne poruncește și Apostolul Pavel când zice: Vreau deci ca bărbații să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără de mânie și fără șovăire. Asemenea și femeile în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-și lor podoabă, din sfială și din cumințenie, nu din păr împletit și din aur, sau din mărgăritare, sau din veșminte de mult preț; ci din fapte bune, precum se cuvine unor femei temătoare de Dumnezeu (1Timotei 2,8-10).

Deci, dacă interzice femeilor pe acelea care sunt dovada bogăției, cu mult mai mult le oprește pe cele care mișcă spre incitare, precum podoabele, vopsitul ochilor, mersul legănat, hainele luxoase, și altele asemănătoare. Ce spui femeie? Vii la biserică să te rogi și te împodobești cu podoabe de aur, și te piepteni cu cochetării, oare ai venit să dansezi, să iei parte la o sărbătoare de familie? Acolo își au locul podoabele cele prețioase și aurite, aici nu trebuie nimic din toate acestea! Ai venit să-L rogi pe Dumnezeu pentru păcatele tale.

Deci, de ce te împodobești? Înfățișarea ta nu este a femeii care se roagă. Cum poți să suspini, să lăcrimezi, să te rogi fierbinte, purtând asemenea veșminte? Vrei să pari slăvită? Îmbracă-te cu Hristos și nu cu

---

[70] A se vedea Nicolae Corneanu, *Origen și Celsus. Confruntarea creștinismului cu păgânismul* (București, 1999).

[71] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

[72] A se vedea Georgios Mantzaridis, *Morală creștină* (București, 2025).

aur! Îmbracă-te cu milostenia, cu iubirea de oameni, cu înțelepciunea, cu smerenia! Acestea prețuiesc mai mult decât aurul! Acestea și pe cea frumoasă o fac și mai frumoasă, iar pe cea urâtă o înfrumusețează. Femeie, să știi că atunci când te împodobești mult, devii mai urâtă și decât cea goală, pentru că ai lepădat de la tine buna cuviință!"[73]

În acest sens se poate spune că mersul la biserică este un fel de pod pe care îl punem peste decadența lumii din jur. Aceasta fiindcă dacă nu suntem atenţi şi nu ne luăm măsuri de protecţie ei bine decadența lumii din jur ajunge să ne contamineze şi pe noi.

Frecventarea bisericii este într-un anume sens un fel de mers împotriva curentului lumii din jur. Aceasta fiindcă se poate vedea că lumea noastră se dă în vânt după

- senzaţii tari,
- lucruri superficiale,
- valori trecătoare,
- principii perisabile
- sau lucruri reprobabile.

Trebuie să ştim aceste lucruri fiindcă sunt oameni care cred că în cele din urmă trăim în cea mai bună lume dintre cele posibile. Este adevărat că lumea noastră este creată de Dumnezeu dar ceea ce trebuie să ştim este că sunt lucruri reprobabile în această lume fiindcă de mai multe ori în istoria ea a apostat de la Dumnezeu.[74]

Iată ce spunea Sfântul Ioan Gură de Aur despre cum trebuie să ne îmbrăcăm şi să ne comportăm la biserică: „dar și îmbrăcămintea noastră în biserică să fie potrivită, din orice punct de vedere. Să fie cuviincioasă și nu nefirească, pentru că veșmântul cuviincios este modest, în timp ce celălalt, este necuviincios. Acest lucru ne poruncește și Apostolul Pavel când zice: Vreau deci ca bărbații să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără de mânie și fără șovăire. Asemenea și femeile în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-și lor podoabă, din sfială și din cumințenie, nu din păr împletit și din aur, sau din mărgăritare, sau din veșminte de mult preț; ci din fapte bune, precum se cuvine unor femei temătoare de Dumnezeu (1Timotei 2,8-10).

Deci, dacă interzice femeilor pe acelea care sunt dovada bogăției, cu mult mai mult le oprește pe cele care mișcă spre incitare, precum podoabele, vopsitul ochilor, mersul legănat, hainele luxoase, și altele asemănătoare. Ce spui femeie? Vii la biserică să te rogi și te împodobești cu podoabe de aur, și te piepteni cu cochetării, oare ai venit să dansezi, să iei parte la o sărbătoare de familie? Acolo își au locul podoabele cele prețioase și aurite, aici nu trebuie nimic din toate acestea! Ai venit să-L rogi pe Dumnezeu pentru păcatele tale.

Deci, de ce te împodobești? Înfățișarea ta nu este a femeii care se roagă. Cum poți să suspini, să lăcrimezi, să te rogi fierbinte, purtând asemenea veșminte? Vrei să pari slăvită? Îmbracă-te cu Hristos și nu cu aur! Îmbracă-te cu milostenia, cu iubirea de oameni, cu înțelepciunea, cu smerenia! Acestea prețuiesc mai mult decât aurul! Acestea și pe cea frumoasă o fac și mai frumoasă, iar pe cea urâtă o înfrumusețează. Femeie, să știi că atunci când te împodobești mult, devii mai urâtă și decât cea goală, pentru că ai lepădat de la tine buna cuviință!"[75]

Prin urmare este bine să ştim că atunci când venim în biserică ajungem să aducem cu noi mai multe lucruri din duhul lumesc şi acest lucru evident că nu este prea bun. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că duhul lumesc este unul care este cât se poate de

- versatil,
- schimbător,
- degenerat,
- stricăcios
- confuz
- şi incert.

Iată de ce trebuie să ştim că biserica nu este un o instituţie în care unii sunt mai privilegiaţi decât alţii. La biserică vin cei care vor să se mântuiască şi ştim că mântuirea este deschisă tuturor. Totuşi ceea ce învăţăm de la biserică este să fim mai sensibili şi mai atenţi cu ceea ce are loc cu noi în lumea din jurul nostru. Iată ce spunea în acest sens gânditorul creştin ortodox Radu Românaşu: „omul, dacă doreşte să guste din credincioşia adevărată,

---

[73] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

[74] A se vedea Ioan G. Savin, *Iconoclaşi şi apostaţi contemporani* (Bucureşti, 1995).

[75] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

trebuie să-şi rânduiască viaţa potrivit învăţăturilor pe care ni le-a lăsat Domnul nostru Iisus Hristos şi, totodată, să împlinească toate îndemnurile şi povăţuirile Sfintei noastre Biserici.

Una dintre cele mai de seamă porunci ale Bisericii este aceea care ne îndeamnă, iubite cititorule, să mergem Duminica şi în zilele de sărbătoare la biserică, luând parte la slujba bisericească, având simţământul că nu am venit să ascultăm o slujbă, ci efectiv să slujim împreună cu preacucernicii părinţi. Mai mult, Domnul aşteaptă de la noi să devenim Biserică Sfântă, pe care El o iubeşte şi despre mădularele căreia a zis: „Voi locui în ei… şi voi fi Dumnezeul lor şi ei vor fi poporul Meu" (II Cor 6,16).

Sfinţii Părinţi ai Bisericii, adunaţi în Sinodul al VI-lea Ecumenic, au hotărât, prin canonul 80, ca „acela care nu ar veni la Sfânta biserică niciodată, timp de trei săptămâni, să se afurisească", dând dezlegare numai pentru cei bolnavi şi neputincioşi sau pentru cei care sunt împiedicaţi de locurile lor de muncă."[76]

Doi moralişti discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Ce părere ai de mersul la biserică?
- Un bună.
- De ce?
- Fiindcă rugăciunea în comun ne ajută.
- Crezi?
- Da.
- Cum?
- Cu mai multe lucruri.
- Care?
- O să îţi spun doar unul.
- Te rog.
- Este vorba de o întâmplare pe care am auzit-o din Anglia.
- Anglia?
- Da.
- Te ascult.
- Este consemnată de un bun creştin cu numele de Moody.
- Şi ce spunea el?
- Spunea despre un mare necredincios.
- Ce anume?
- Acest necredincios a ajuns pe patul de moarte.
- Şi?
- Dintr-o dată a fost cuprins de o mare frică.
- Cum?
- Sudorile i-au ieşit pe frunte, iar frica şi descurajarea îl chinuia.
- Cred.
- Era pe patul de moarte nu?
- Da. Şi?
- Lângă el era un prieten de-al lui care şi el era necredincios.
- Şi?
- Acesta încerca să îl mângâie şi să îl consoleze.
- Cum?
- Îi spunea aşa.
- Ce?
- Fi curajos şi speră până la sfârşit.
- Da, — zise muribundul, — aş fi bucuros să pot, dacă aş avea ce să sper!
- Hahaha.
- Da este ironic nu?
- Doi necredincioşi se îndemnau la speranţă în faţa morţii.
- Dec mersul la biserică ne aduce speranţă în faţa morţii.
- Sunt de acord.

[76] Radu Românașu https://oasteadomnului.ro/nascuti-din-dumnezeu-prin-duhul-sfant/ (accesat pe 21.06.2024).

- Şi mai este ceva.
- Ce?
- De mai multe ori lumea din jurul nostru se dovedeşte că nu este una iraţională.
- Şi?
- Pentru aceasta mai multe aspecte ale lumii sunt decadente.
- Oare?
- Da.
- Cum?
- Lumea ajunge de multe ori să creadă că decadența este de fapt un lucru demn de dorit.
- De ce?
- Nu vezi câte religii false sunt în lume.
- Ba da.
- Cu toate sunt dovezi ale decadenţei lumii noastre.
- De ce?
- Fiindcă am ajuns să se înşelăm unii pe alţii.
- Pentru a ne pierde mântuirea?
- Da.
- Asta este ceva grav.
- Decadența lumii din jur este ceva grav.
- În ce sens?
- Lumea noastră de multe ori merge pe un fel de inerţie.
- Adică nu are direcție stabilă.
- Da.
- Sunt de acord.
- Dacă voim să punem lumea pe un făgaş bun trebuie să ne rugăm.
- La biserică?
- Da.
- Ajută rugăciunile noastre?
- Da.
- Dacă sunt sincere?
- Da.
- Ai dreptate.
- Totuşi oamenii gândesc la decadenţă numai în termeni istorici sau politici.
- Există şi decadență morală.
- Când oamenii vor să facă lucruri imorale.
- Da.
- La ce te referi mai bine spus?
- Nu vezi că în lumea noastră se vrea ca mariajele dintre persoane de acelaşi sex să fie considerate o normalitate?
- Ba da.
- Nu ai observat că sunt mulți care vor legalizarea prostituției?
- Ba da.
- Nu sunt acestea dovezi ale decadenţei morale?
- Ba da.
- Deci biserica ne poate scoate din această stare.
- De decadenţă morală?
- Da.
- Nu ştiam aceste aspecte.
- Biserica ne oferă o mare şansă.
- De a ieşi din decadenţă?
- Da.
- Ceea ce este trist este că sunt mulţi care nu se folosesc de ea.
- Aşa este.[77]

[77] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Iată ce spunea Sfântul Ioan Gură de Aur despre cum trebuie să ne comportăm la slujbe: „dar și purtarea noastră, cât timp ne aflăm în biserică, trebuie să fie cuviincioasă, așa cum se cade omului care se află înaintea lui Dumnezeu. Să nu vă ocupați cu discuții nefolositoare, ci să stați cu frică și cu cutremur, cu luare-aminte și râvnă, cu privirea îndreptată spre pământ și cu sufletul înălțat la ceruri! Pentru că mulți vin în biserică, repetă mecanic psalmi și rugăciuni și pleacă fără să știe ce au zis. Buzele se mișcă, dar urechile nu aud.

Deci, nu auzi tu rugăciunea, și vrei s-o asculte Dumnezeu? Spui: „Am îngenuncheat!", dar mintea ta zboară departe. Trupul tău se află în biserică, dar sufletul în afara ei, gura ta spune rugăciunea, dar mintea ta cugetă la dobânzi, contracte, schimburi de mărfuri, terenuri, moșii, petreceri cu prietenii. Și toate acestea se întâmplă pentru că diavolul este viclean, știe că la ceasul rugăciunii câștigăm multe, de aceea atunci ne atacă cu mai multă putere. Uneori, stăm întinși în pat, și nu ne gândim la nimic, dar de-abia am ajuns în biserică să ne rugăm și diavolul ne aduce o grămadă de gânduri, încât să nu ne folosim deloc.

Într-adevăr, dacă Dumnezeu îți va cere socoteală pentru nepăsarea și lipsa de evlavie de care dai dovadă la slujbe, ce vei face? Iată, la ceasul în care Acesta îți vorbește, tu în loc să te rogi, te apuci să vorbești cu cel de lângă tine despre lucruri nefolositoare. Dacă pe toate celelalte păcate Dumnezeu le-ar trece cu vederea, acesta este de ajuns ca să ne lipsească de mântuire. Să nu socotești o greșeală mică! Ca să înțelegi greutatea acestui păcat, cugetă ce se întâmplă, într-un caz asemănător cu oamenii."[78]

CAPITOLUL 4

OMUL BISERICOS: UN OM FERICIT DAR TOTUŞI NU LIPSIT DE ISPITE ŞI ÎNCERCĂRI

Poate părea ciudat pentru unii că mersul regulat la biserică poate să ne ajute în voinţa noastră de a fi fericiţi. De ce? Fiindcă esenţa mersului la biserică este rugăciunea. Rugăciunea – ne spunea mitropolitul Bartolomeu Anania – este *izvor de putere în încercările vieţii.*[79]

Prin urmare cu toţii vrem să fim fericiţi. Am face orice să nu cunoaştem niciodată gustul amar al tristeţii, durerii sau suferinţei. Totuşi sub o formă sau alta ajunge să facem această experienţă nefericită. În acest sens filosofii au venit cu mai multe

- soluţii,
- remedii
- şi vindecări.

Ei bine vindecarea de nefericire completă poate venii numai de la Dumnezeu. Dumnezeu este cel care deține secretul fericirii noastre.

În acest sens cei care vin pentru prima dată la biserică sunt cât se poate de crispaţi şi sceptici. Aceasta fiindcă sunt mulţi care ajung să păşească pe calea bisericii numai când au

- necazuri
- şi probleme.[80]

Iată ce spunea tot Sfântul Ioan Gură de Aur despre mersul la biserică: „să zicem că vorbești cu o persoană importantă, sau cu un prieten al tău drag. Și în timp ce acela îți vorbește, tu îți întorci nepăsător capul, și începi să vorbești cu altul. Nu se va simți jignit prietenul tău de această necuviință a ta? Nu se va supăra? Nu-ți va cere să dai socoteală? Vai de noi! Te afli la Sfânta Liturghie și în timp ce Masa Împărătească este pregătită, în timp ce Mielul lui Dumnezeu Se jertfește de dragul tău, în timp ce preotul se luptă pentru mântuirea ta, tu te arăți nepăsător!

La ceasul în care serafimii cei cu șase aripi își acoperă capul lor de frică, și toate puterile cerești împreună cu preotul Îl roagă pe Dumnezeu pentru tine, în momentul în care coboară din cer focul Sfântului Duh, și Sângele lui Hristos se varsă din preacurata Sa coastă în Sfântul Potir, în momentul acesta, oare nu te mustră conștiința pentru nepăsarea ta? Omule, gândește-te înaintea cui stai la ceasul Tainei înfricoșătoare, și împreună cu cine: cu serafimii, cu heruvimii și cu toate puterile cerești! Cugetă împreună cu cine, când și cum te rogi! Este de ajuns să-ți revii, amintindu-ți că în timp ce ai trup material, te învrednicești să lauzi pe Domnul zidirii împreună cu îngerii fără de trup.

---

[78] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

[79] A se vedea Bartolomeu Anania, *Rugăciunea izvor de putere în încercările vieţii* (Iaşi, 2013).

[80] A se vedea Radu Teodorescu, *Supravieţuirea duhovnicească în necazuri şi încercări* (Cugir, 2018).

Deci, nu lua parte la acea sfântă cântare cu nepăsare! Să nu ai în mintea ta cugete lumești, alungă orice gând pământesc, și urcă cu mintea la cer, la tronul lui Dumnezeu! Zboară acolo împreună cu serafimii, înalță-ți aripile împreună cu ei, cântă cântarea întreit sfântă Preasfintei Treimi."[81]

Este clar că toţi oamenii vor fericirea dar cei mai mulţi nu sunt conştienţi şi nici nu vor să ştie că fericirea nu poate să fie o problemă care se rezumă numai la materie. Materialismul este cel care susţine că în cele din urmă vom ajunge fericiţi numai dacă vom avea

- bani mulţi
- şi averi mari.

Să fie lucrurile chiar aşa? Adevărul este că nu se poate spune că suntem fericiţi dacă nu avem ce mânca şi cu ce ne îmbrăca. Totuşi ceea ce trebuie să fim conştienţi este că fericirea nu este o problemă care poate fi

- redusă
- şi rezumată

numai la lumea materială.

Fericirea este şi un lucru care ţine de dispoziţia sufletului nostru. Sufletul ca să fie fericit are nevoie de spiritualitate. Sunt mai multe spiritualităţi în lumea noastră:

- hindusă,
- budistă,
- iudaică,
- zoroastriană,
- taoistă
- sau islamică.[82]

În acest sens ceea ce ne pune în față biserica este întâlnirea cu Hristos-ul euharistic. Iată ce spunea în acest tot Sfântul Ioan Gură de Aur: „și când vine momentul Dumnezeieștii Împărtășanii și trebuie să te apropii de Sfânta Masă, să crezi cu tărie că acolo se află Hristos, Împăratul tuturor. Când îl vezi pe preot, dându-ți Trupul și Sângele Domnului, să nu crezi că preotul face aceasta, ci că mâna care se întinde este a lui Hristos. Cel care a strălucit prin prezența Lui masa Cinei Celei de Taină, Acesta și acum împodobește masa Dumnezeieștii Liturghii. Se găsește în mod real acolo și cercetează voința fiecăruia, și observă pe cel care se apropie cu evlavia cuvenită, de Sfintele Taine, pe cel care vine cu conștiință vicleană, cu gânduri murdare și necurate, cu fapte întinate.

Deci, ia seama și tu, ce greșeală ți-ai îndreptat, ce virtute ai dobândit, ce păcat ai stins prin mărturisire, prin ce ai devenit mai bun! Dacă conștiința ta te înștiințează că te-ai îngrijit de ajuns pentru vindecarea rănilor tale sufletești, dacă ai făcut ceva mai mult din postire, împărtășește-te cu frică de Dumnezeu. Altfel, rămâi departe de Preacuratele Taine! Și când te curățești de toate păcatele tale, atunci să te apropii.

Deci, să venim la Dumnezeiasca Împărtășanie, cu frică și cu cutremur, cu conștiința curată, cu postire și rugăciune, fără să ne tulburăm, fără să-i batjocorim și să-i împingem pe semenii noștri. Pentru că aceasta este cea mai mare nebunie, și cea mai rea disprețuire a Tainelor Dumnezeiești. Omule, spune-mi de ce faci tulburare? De ce te grăbești? Oare te împinge nevoia să-ți faci treburile tale? Oare îți trec prin minte la ceasul când mergi să te împărtășești, gânduri că ai treburi? Mai ai oare sentimentul că ești pe pământ? Crezi că te afli împreună cu oamenii, și nu cu cetele îngerilor? Dar acest lucru este dovada unei inimi împietrite!"[83]

Este foarte adevărul că împărtășania ne conferă un har special al lui Hristos.

Este adevărat prin urmare că frecventarea regulată a bisericii ne oferă o cu totul alta

- perspectivă,
- viziune
- şi înţelegere

a lumii din jurul nostru.

Aceasta fiindcă în lumea noastră bântuire mai multe ideologii ciudate:

- New Age,
- doctrine oculte,

---

[81] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

[82] A se vedea Radu Teodorescu, *Omul religios între minimalism duhovnicesc, dilemă morală și posibilitatea de dialog interreligios* (Cugir, 2024).

[83] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

- gnoze ciudate,
- învăţături doctrinare false
- sau filosofii hedoniste.[84]

Cu privire la care este dinamica mersului la biserică tot Sfântul Ioan Gură de Aur spunea: „mai există și o altă problemă: mulți se împărtășesc o dată pe an, alții de două ori pe an, alții de mai multe ori. Pe care dintre aceștia îi vom ferici? Pe cei care se împărtășesc doar o dată, de mai puține, sau de mai multe ori? Nici pe cei care se împărtășesc doar o dată, de puține sau de mai multe ori, ci pe cei care se apropie de Sfântul Potir, cu inimă curată și cu viață neîntinată. Aceștia să se împărtășească întotdeauna! Ceilalți, fiind păcătoși și nepocăiți, să rămână departe de Preacuratele Taine, pentru că altfel, îi așteaptă judecata și osânda!

Sfântul Apostol Pavel ne spune: Astfel, oricine va mânca pâinea aceasta, sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat față de Trupul și de Sângele Domnului. Căci cel care mănâncă și bea cu nevrednicie, osândă își mănâncă și bea, nesocotind Trupul Domnului (I Corinteni 11, 27-29). Adică, va fi pedepsit atât de aspru ca și răstignitorii lui Hristos, de vreme ce și aceia, s-au făcut vinovați de păcatul împotriva Trupului Său.

Mulți dintre credincioși au ajuns într-o asemenea stare de disprețuire a Sfintelor Taine încât, deși plini de răutăți nenumărate, nu se îndreaptă deloc, ci se împărtășesc de Sărbători nepregătiți, neștiind că, condiția Sfintei Împărtășanii nu este Sărbătoarea, ci așa cum am spus, conștiința curată. Și cel care nu simte niciun rău în conștiința lui, trebuie să vină în fiecare zi la dumnezeiasca Împărtășanie. La fel, cel care este împovărat de păcate, și nu se pocăiește, trebuie să nu se împărtășească, în nici o sărbătoare.

De aceea, vă și rog din nou pe toți, să nu vă apropiați de Tainele Dumnezeiești așa, nepregătiți, și pentru că o cere sărbătoarea, ci dacă vreodată vă hotărâți să luați parte la Dumnezeiasca Liturghie și să vă împărtășiți, să vă curățiți bine pe voi înșivă, cu multe zile înainte, prin pocăință, rugăciune, milostenie, și grijă pentru lucrurile duhovnicești.”[85]

Este adevărat că mersul la biserică nu ne face fericiţi dintr-o dată ci este nevoie de multe ori de mai mult timp. Este vorba de un timp care trebuie să lucreze:

- treptat
- şi sigur

pentru ca noi să ajungem să ne ridicăm deasupra problemelor lumii din jur. Este nevoie să avem o privire asupra lumii din jur din perspectiva bisericii.[86]

Mersul la biserică prin urmare contribuite definitoriu la fericirea noastră. Aceasta fiindcă după cum am spus sufletul nostru are nevoie de spiritualitate şi la biserică devenim din oameni trupeşti (lumeşti) oameni duhovniceşti.

Iată ce spunea în acest sens tot Sfântul Ioan Gură de Aur: „deci, ai venit la biserică și te-ai învrednicit să-L întâlnești pe Hristos? Să nu pleci până nu se încheie slujba! Dacă pleci înainte de apolis, ești vinovat ca și un evadat. Mergi la teatru, și nu pleci până nu se încheie spectacolul, dar intri în biserică și întorci spatele Preacuratelor Taine? Înfricoșează-te cel puțin de cel care a zis: Cel ce nu ia în semnă cuvântul lui Dumnezeu este dat pierzării, iar cel ce se teme de porunca Lui, este răsplătit (Pilde 13, 13).

Ce faci, omule? În timp ce Hristos este prezent, îngerii Îl înconjoară, frații tăi încă se împărtășesc, tu îi părăsești și pleci? Hristos îți oferă Preasfânt Trupul Său, și tu nu aștepți puțin, ca să-I mulțumești, chiar și prin cuvinte? Când rămâi la cină, nu îndrăznești să pleci, chiar dacă te-ai săturat, în timp ce prietenii tăi stau încă la masă. Și acum când se săvârșesc înfricoșătoarele Taine ale lui Hristos, le lași pe toate în mijloc, și pleci? Vreți să vă spun a cui lucrare fac cei care pleacă înainte să se încheie Dumnezeiasca Liturghie, și astfel nu iau parte la ultimele rugăciuni de mulțumire? Poate este greu cuvântul pe care trebuie să-l spun, dar trebuie s-o fac. Când Iuda a luat parte la Cina cea de Taină a lui Hristos, în timp ce toți erau așezați la masă, acesta s-a sculat înaintea celorlalți și a plecat. Deci, ei urmează aceluia, lui Iuda! Dacă acela nu pleca atunci, n-ar fi devenit trădător, nu s-ar fi pierdut. Dacă nu se separa pe sine de Păstor, nu l-ar fi găsit lupul singur, ca să-l mănânce.”[87]

---

[84] A se vedea Radu Teodorescu, *Ortodoxia existenţială într-o lume a super-teoriilor, super-ideologiilor şi super-doctrinelor* (Cugir, 2025).

[85] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

[86] A se vedea Constantin Coman, *Prin fereastra bisericii sau o lectură teologică a realităţii* (Bucureşti, 2007).

[87] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

Mersul la biserică ne poate să ne facă mai fericiţi fiindcă acolo ajungem să socializăm cu oameni care şi ei sunt în căutarea lui Dumnezeu. Una este că Îl cauţi pe Dumnezeu singur şi părăsit şi alta este să îl cauţi pe Dumnezeu într-o comuniune de iubire şi rugăciunea cu semenii tăi.[88]

Doi psihologi discutau într-o zi.

- Toţi vrem să fim fericiţi.
- Da şi?
- Numai că nu toţi căutăm fericirea la fel.
- Asta aşa este.
- Trebuie să ne dăm seama că trebuie să ne ajutăm unii pe alţii.
- Pentru a dobândii fericirea?
- Da.
- Crezi că ajută?
- Da.
- De ce?
- Fericirea este un sentiment care are multe lucruri comune cu semenii noştri.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Trebuie să mergem pe ceea ce ne uneşte şi nu pe ceea ce ne divide.
- Şi acest lucru ajunge la dobândirea fericirii?
- Da.
- Nu ştiu ce să spun.
- O să îţi spun o întâmplare pe care am citit-o zilele acestea.
- Care?
- Este din istoria Imperiului bizantin.
- Sună interesant.
- Este.
- Deci?
- Pe vremea împăratului Iustinian Bizanţul era ameninţat de ostrogoţi.
- Am mai auzit de ostrogoţi.
- Au fost un popor migrator înrudit cu goţii.
- Şi?
- Ei bine acest lucru a produs multă animozitate la Constantinopol.
- Îmi dau seama.
- În acea perioadă cei mai mari generaţi bizantini erau Belizariu şi Narzes.
- Nu am auzit de ei.
- Împăratul Iustinian nu ştia cui să predea armata pentru a fi condusă împotriva ostrogoţilor.
- De ce?
- Belizariu era mai cunoscut, mai bogat şi mai cu multe victorii.
- Şi Narzes?
- Narzes era mai modest.
- Înţeleg.
- Iustinian, în înţelepciunea lui, a hotărât că va da comanda lui Narzes, care dacă n-a avut biruinţe, nu a fost nici înfrânt niciodată.
- Şi?
- Se pare alegerea a fost una bună.
- De ce?
- Fiindcă Narzes a biruit.
- Frumos.
- Aşa este.
- Deci nu trebuie să ne lăsăm duşi după aparenţe.
- În nici un caz.
- Este un lucru pe care lumea de zi îl face.

[88]A se vedea Radu Teodorescu, *Bucuria de a fi în comuniune duhovnicească* (Cugir, 2016).

- Când vine vorba de fericire trebuie să mergem la esența problemei.
- Deci să nu privim lucrurile numai la suprafață?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă știm că *aparențele înșeală.*
- Asta așa este.
- Deci mersul la biserică poate să ne facă fericiți?
- Pe o durată de timp mai lungă da.
- În ce sens?
- Oamenii caută soluții imediate.
- Care să vină fără nici un fel de efort.
- Da.
- Și nu este bine așa?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă trebuie să vedem lucrurile profund.
- Așa este.
- Deci mersul la biserică ne poate scoate din rutina vieții de zi cu zi.
- Și ne ridică la Dumnezeu?
- Da.
- Bine de știut.
- Da, rutina vieții de zi cu zi ajunge de multe ori să ne facă să nu mai știm care este sensul vieții noastre.
- Crezi?
- Da.
- Adevărul este că sunt mulți care nu au nici un sens în viață.
- Acest sens de multe ori vine în timp.
- Nu dintr-o dată?
- Da.
- Nu știam acest lucru.
- Fericirea nu este ceva magic.
- Cum cred unii?
- Da.
- Da, omul de azi vorbește de o magie a fericirii.
- De multe ori fericirea poate să fi atinsă în lucruri inedite.
- Cum ar fi?
- Părintele Nicolae Steinhardt a ajuns să fie fericit închis în închisorile comuniste.
- Am auzit de el.
- Deci fericirea nu este un lucru care funcționează la toți la fel.
- Crezi?
- Da.
- În ce sens?
- Ne găsim fericirea personal numai în comuniune cu semenii.
- Este nevoie de comuniune?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă în nici un fel singurătatea nu aduce fericire.
- Așa este.
- Deci acum ești lămurit?
- Sunt.
- Mă bucur.
- O să încep să merg și eu mai des pe la biserică.
- Așa să faci.[89]

[89]Din Grigorie Comșa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Iată ce spunea Sfântul Ioan Gură de Aur cu privire la faptul că mersul la biserică ne ajută în lupta noastră împotriva diavolului: „să plecăm de la Dumnezeiasca Liturghie, precum leii, care scot flăcări, devenind mai înfricoșători decât diavolul. Pentru că Sfântul Trup al Domnului cu care ne-am împărtășit, adapă sufletul nostru, și-i dă putere mare. Când îl luăm cu vrednicie, îi alungă departe pe demoni, și-i aduce lângă noi pe îngeri și pe Domnul îngerilor. Acest Sfânt Sânge este mântuirea sufletelor noastre, cu acesta se curăță sufletul, cu el se împodobește. Acest Trup face mintea mai strălucitoare decât focul, arată sufletul mai strălucitor decât aurul.

Deci, atrageți-i pe frații noștri la biserică, povățuiți-i nu numai prin cuvinte, ci și prin fapte. Și chiar dacă nu le vei spune nimic, dar ieși de la sfânta slujbă, arătându-le celor absenți – și prin înfățișare, și prin privire, și prin glas, și prin mers, și prin toată cuviința ta — câștigul pe care l-ai primit prin biserică, aceasta este de ajuns, ca îndemn și sfat. Pentru că așa trebuie să ieșim din biserică, ca din Sfânta Sfintelor, ca și cum ne-am pogorî din ceruri.

Învață-i pe cei care nu merg la biserică, faptul că ai cântat împreună cu serafimii, că aparții vieții cerești, că te-ai întâlnit cu Hristos, și ai vorbit împreună cu El. Dacă trăim astfel Sfânta Liturghie, nu va mai trebui să le spunem nimic celor care n-au fost. Și aceia, văzând folosul nostru, vor simți paguba lor, și vor alerga degrabă la biserică, ca să se desfete de aceleași bunuri, cu Harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia Se cuvine slavă, împreună cu Cel fără de început al Său Părinte, cu Prea Sfântul și Bunul și de viață făcătorul Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Să dea Bunul Dumnezeu ca biserica sfântă, casa lui Dumnezeu, să devină și casa noastră, Dumnezeiasca Liturghie să constituie centrul existenței noastre, și Masa Euharistiei să fie pentru fiecare dintre noi „hrănitoare de suflet, și dătătoare de viață”.[90]

Evident că sunt şi unii care cred că mersul la biserică ar trebuii să îi vindece de toate

- problemele,
- încercările
- şi ispitele.

Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că în nici un fel nu putem să cerem de la mersul bisericii să ne stabilească în rai în instantaneu. Biserica se poate spune că este instituția care ne ajută să ajungem în rai. În biserică prin urmare găsim un aliat în găsii raiul.[91]

Totuşi nu trebuie să credem că biserica este raiul pe pământ.

Iată ce spunea în acest sens gâditorul creştin ortodox Radu Românaşu: „Sfântul proroc David zice: „Fericiți sunt cei ce locuiesc în casa Ta… Că mai bună este o zi în curţile Tale decât mii…” (Ps 83, 5, 11). Sunt însă unii creştini care spun: „Dumnezeu este pretutindeni, deci mă pot ruga şi acasă; de ce să mai merg la biserică?” Este drept că Dumnezeu este pretutindeni şi că, oriunde ne-am ruga, El ne aude şi ne vede, dar, dacă cercetăm Sfintele Scripturi, observăm că rugăciunea trebuie să o facem mai ales în biserică.

Astfel, citim că Noe, după ce a fost izbăvit din potop, a zidit un altar Domnului (Fac 8, 20). Patriarhul Iacob, în câmpia Luz, unde i S-a arătat Dumnezeu, a zidit un altar şi a numit locul acela Betel, adică „Casa lui Dumnezeu” (Fac 35, 1-15). Dumnezeu a poruncit lui Moise: „Să-Mi faci locaş sfânt şi voi locui în mijlocul lor” (Ieşirea 25, 8). Solomon, la rândul lui, a zidit templul din Ierusalim, şi, la rugăciunea sa către Dumnezeu pentru a-l sfinți, i s-a răspuns: „Am auzit rugăciunea ta şi cererea ta… şi ţi-am îndeplinit toate; am sfinţit templul pe care l-ai zidit ca să petreacă numele Meu acolo în veci şi vor fi ochii şi inima Mea acolo în toate zilele” (III Regi, 9, 3). Mântuitorul Hristos propovăduieşte adesea în sinagogă (biserică), învaţă că aceste locaşuri sunt casa lui Dumnezeu şi izgoneşte cu biciul pe cei care le batjocoresc (Mt 21, 12-13). Mai apoi, Sfinții Apostoli au zidit biserici. Le-au sfinţit şi s-au rugat în ele.”[92]

Prin urmare din cele mai vechi timpuri oamenii au voit să îi zidească mai multe case lui Dumnezeu. Este bine să ne dăm seama că acest lucru este bun şi trebuie să fie încurajat. Aceasta fiindcă ştim foarte bine că diavolul nu iubeşte bisericile. Poate cel mai concludent caz în acest sens îl avem din viaţa Sfântului Atanasie Athonitul în secolul X.

Ştim că Sfântul Atanasie Athonitul a fost primul care a ridicat o mănăstire mare în Athos. Ei bine când s-a apucat de lucru tot ceea ce construia în timpul zilei dracii veneau noaptea şi distrugeau. Sfântul a ajuns să fie deznădăjduit şi nu mai ştia ce să facă. I s-a arătat Maica Domnului într-o vedenie şi i-a spus că trebuie să facă

[90] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ephbalti.md/sfantul-ioan-gura-de-aur/sf-ioan-gura-de-aur-despre-mersul-la-biserica.2021.11.16 (accesat pe 21.06.2024).

[91] A se vedea Karl Christian Felmy, *De la cina cea de taină la dumnezeiasca liturghie a Bisericii Ortodoxe. Un comentariu istoric* (Sibiu, 2008).

[92]Radu Românaşu https://oasteadomnului.ro/nascuti-din-dumnezeu-prin-duhul-sfant/ (accesat pe 21.06.2024).

liturghie şi aşa va ajunge să ridice mănăstirea. Sfântul a ascultat de povaţa Maicii Domului şi în cele din urmă mănăstirea a fost ridicată.[93]

Că mersul la biserică poate să fie o terapie pentru noi ne-o spune tot gânditorul creştin ortodox Radu Românaşu: „după acest frumos nor de mărturii (Evr 12, 1), se cuvine să ne mai întrebăm: Unde poate omul să găsească o terapie sufletească şi trupească mai adecvată decât în prezenţa celor Şapte Sfinte Taine ale Bisericii, prin care se revarsă harul dumnezeiesc? Unde poate să se roage în liniştea cea mai desăvârşită decât în locaşul în care toată suflarea se roagă ca toată grija cea lumească să fie lepădată? Pacea hristică care domneşte acolo, cântările stranei (veritabile trepte către cer), tovărăşia liniştită a Maicii Domnului şi a sfinţilor, pereţii bisericii care sunt îmbibaţi de rugăciunile moşilor şi strămoşilor noştri, mirosul tămâii care simbolizează rugăciunile sfinţilor, comuniunea cu fraţii tăi de credinţă care se roagă într-un duh cu tine, toate acestea înrâuresc sufletul şi-l leagă mai trainic şi mai tainic de Dumnezeu în Treime, Căruia te rogi.

Astfel, numai prin frecventarea deasă a bisericii (să ne dăm silinţa mai ales în Marele Post, care ne stă în faţă), vom conştientiza că suntem chemaţi să devenim şi noi Biserică alcătuită din MINŢI şi INIMI, adică veritabile pietre şi cărămizi vii aşezate de Capul Bisericii – Iisus Hristos exact la locul lor, aşa cum fiecare cărămidă îşi are rostul ei în construcţia unei biserici.

Dacă nu mergem la biserică, furăm ziua care Dumnezeu a oprit-o pentru El: „Şapte zile are săptămâna şi Dumnezeu ne-a dat nouă şase, fără să-Şi dea Lui mai mult şi nouă mai puţin, sau să le împartă măcar pe jumătate – ci ţie, frate creştine, ţi-a dat şase şi El a oprit una singură, şi nu te înduri nici în această zi să te opreşti de la cele de rând, ci, ca cel ce fură chiar lucrurile sfinte, îndrăzneşti şi tu să răpeşti această zi, care este una sfântă şi orânduită pentru ascultarea învăţăturilor sufleteşti, ca să o întrebuinţezi pentru grijile obişnuite. Dar ce vorbesc de o zi întreagă? Ci, măcar două ceasuri dă-le Domnului, Duminica şi sărbătoarea" (Sf. Ioan Gură de Aur)."[94]

Mersul la biserică este prin urmare o jertfă pe care o facem pentru Dumnezeu. Este o jertfă a timpului fiindcă ştim că trebuie să dăm din timpul nostru lui Dumnezeu. La fel de bine întâlnirea noastră cu Dumnezeu are loc tot în timp.

Mergem la biserică cu convingerea pe care a formulat-o Iisus pentru noi: „unde sunt doi sau trei adunaţi în numele Meu acolo sunt şi Eu în mijlocul lor" (Matei 18, 20).

Este adevărat că pe Hristos nu Îl vedem în persoană fiindcă El este nevăzut dar totuşi Îl putem simţii sufleteşte. Ştim din viaţa Sfântului Paisie Aghioritul că Hristos i S-a arătat lui într-o biserică pe când sfântul era foarte tânăr: „fratele cel mai mare al Cuviosului Paisie Aghioritul căuta pe orice cale să-l determine pe micul Arsenie să renunţe la aspra lui nevoinţă (post, priveghere, rugăciune şi lectura cărţilor duhovniceşti) şi, pentru că nu a reuşit, a apelat la un prieten de-al lui, Kostas, care a început să-i spună mult-nevoitorului Arsenie despre teoria lui Darwin. Atunci Arsenie, copil fiind, a început să se clatine în credinţă şi s-a rugat Domnului Iisus Hristos ca să i Se arate, dacă într-adevăr El este Dumnezeu. S-a rugat foarte mult, a făcut nenumărate metanii, timp de ore întregi, aşteptând să i se arate măcar o umbră, un glas. Dar nimic, niciun semn. În cele din urmă, fiind istovit, s-a oprit.

Atunci şi-a amintit ceva ce îi spusese Kostas: „Sunt de acord, Hristos a fost un om important, drept, virtuos, pe Care L-au urât din pizmă pentru virtuţile Lui şi L-au osândit cei din neamul Lui". Atunci, nevinovatul Arsenie şi-a spus: „De vreme ce este aşa, şi om să fi fost, tot merită să-L iubesc, să-L ascult şi să mă jertfesc pentru El. Nu doresc nici Rai, nici altceva. **Pentru sfinţenia şi bunătatea Lui merită orice jertfă**". Văzând gândul lui cel bun şi mărimea sa de suflet, Însuşi Iisus Hristos i S-a arătat într-o lumină negrăită, de la mijloc în sus, l-a privit cu multă dragoste şi i-a spus: „Eu sunt Învierea şi Viaţa; cel ce crede în Mine, chiar de va muri, viu va fi". Aceste cuvinte erau scrise şi în Evanghelia pe care o ţinea Domnul Iisus deschisă în mâna Lui stângă."[95]

Avem aici o hristofanie dintre multele pe care le avem mărturii pe care le avem în ortodoxie. Prin urmare această hristofanie care a avut loc ca timp istoric mai aproape de noi – în secolul XX – trebuie să ştim că trebuie să ne încuviinţeze că mersul la biserică este

- benefic,
- bun,
- cu folos,
- rodnic,
- şi cu sens.

[93] Din Vieţile sfinţilor pe 5 iulie.

[94] Radu Românașu https://oasteadomnului.ro/nascuti-din-dumnezeu-prin-duhul-sfant/ (accesat pe 21.06.2024).

[95] https://doxologia.ro/paisie-sfantul-copil-caruia-i-s-aratat-domnul-hristos (accesat pe 12.03.2025).

„Faptul că noi nu trăim îndeajuns și la înălțimea chemării cu care am fost chemați Taina Sfintei Liturghii, nu o face pe aceasta să-și piardă Rostul și folosul Sfânt! Căci doar acolo coboară Harul Sfânt de Sus prin Jertfa Mielului lui Dumnezeu și ne dă noi Puteri, Înțelepciune, Pace Sfântă, Răbdare și Vlagă pentru a răzbi prin toate provocările, încercările și problemele acestei vieți! Dacă cineva dorește să simtă o trăire mai intensă în timpul Sfintei Liturghii, acela trebuie să colaboreze permanent cu Harul lui Dumnezeu în viața cea de fiecare zi, devenindu-i tot restul existenței sale ca o liturghie de după Liturghie! Doar nu degeaba afirmăm: „Pe noi înșine, și unii pe alții, și TOATĂ VIAȚA NOASTRĂ LUI HRISTOS DUMNEZEU SĂ O DĂM !" În plus, numai în Sfânta Liturghie putem să ne împărtășim cu Sfintele Taine, arvuna Vieții noastre Veșnice, fără de care în zadar trăim!"[96]

Este evident că mersul la biserică nu rezolvă toate problemele noastre şi ale lumii din jur după cum unii ar crede. Aceasta fiindcă diavolul ştim că puterea rugăciunii din biserică are un efect benefic asupra noastră. Pentru acest lucru de cele mai multe ori diavolul ajunge să îşi intensifice lucrarea lui

- rea
- şi malefică

asupra noastră.

Una dintre cele mai des lucrări demonice este să ne atragă atenţia în timpul slujbelor şi să nu mai fim atenţi al rânduiala liturgică.[97]

Iată ce spunea în acest sens gânditorul Sevastre Doru: „o importanţă deosebită în modul de viaţă a fiecărui creştin, o are mersul la biserică. Credinţa în Dumnezeu şi participarea la sfintele slujbe, mai ales la Sfânta Liturghie, constituie pentru fiecare creştin, două relaţii nedespărţite. Creştinul adevărat nu poate să trăiască fără Sfânta Liturghie.

Duminică de duminică, sărbătoare de sărbătoare, acesta lasă grijile lumeşti şi merge să se întâlnească cu Creatorul său, cerând de la Acesta ajutor, rugându-L totodată să-l păzească de viclenia diavolului.

Mersul regulat la biserică nu constituie pentru credincios un simplu obicei, o simplă obligaţie sau o scăpare din viaţa sufocantă de zi cu zi, ci dimpotrivă, el reprezintă o nevoie esenţială, adică nevoia de a trăi viaţa cea adevărată, de a gusta din bunătăţile necesare sufletului, de a primi binecuvântare şi totodată de a-i mulţumi lui Dumnezeu pentru toate darurile Sale."[98]

La fel de bine trebuie să ştim că istoria arătat că au fost mai mulţi care nu au fost deloc interesanţi de aceste efecte benefice asupra omului. Aceasta fiindcă omul contemporan este o persoană care este

- nestatornică,
- schimbătoare,
- uşor influenţabilă
- şi camuflată în superficial.

Încercările şi ispitele lumii din jur ajung pe mai mulţi să îi facă să uite de biserică. Este mult prea multă agitaţie în jurul nostru şi oamenii nu mai găsesc

- timp
- şi spaţiu

pentru a fi creştini fideli care să păşească pe calea Bisericii Creştin Ortodoxe.

Nu se poate să spunem că suntem oameni ai credinţei dacă în viaţa noastră nu am călcat decât de câteva ori pragul bisericii. De ce? Fiindcă este o contradicţie în termeni.

Gânditorul Sevastrie Doru spunea în acest sens: „observăm cum în ziua de astăzi majoritatea credincioşilor vin la biserică pentru a-şi găsi liniştea sufletească, dar şi pe cea trupească. Însă odată ce intră în Sfântul Lăcaş, mintea le este cuprinsă de grijile lumeşti şi astfel nu îşi pot găsi şi atinge scopul pentru care au venit.

Părinţii bisericii îndeamnă ca atunci când intrăm în Biserică să lăsăm grijile noastre afară, la uşa bisericii, intrând înăuntru cu mintea, gândul şi inima la Dumnezeu, pentru ca Acesta să poată pătrunde în suflet, să-l lumineze, dăruindu-i pacea duhovnicească.

Biserica este temelie şi şcoală a vieţii duhovniceşti. Înăuntru se găseşte veselia celor amărâţi, alinarea celor chinuiţi şi odihna celor osteniţi. Aceste bunătăţi le făgăduieşte Mântuitorul celor ce-l iubesc pe El. Însă din ce în ce mai mulţi creştini ocolesc biserica, alegând să-şi petreacă timpul în alt mod.

---

[96] https://marineis.wordpress.com/2023/07/30/mersul-la-biserica/ (accesat pe 21.06.2024).

[97] A se vedea *Minuni şi descoperiri din timpul sfintei liturghii* (Galaţi, 2010).

[98] Sevastre Doru, Monitorul de Suceava https://www.monitorulsv.ro/Religie/2008-06-25/Scopul-mersului-la-biserica-pentru-crestini (accesat pe 21.06.2024).

Dumnezeu a lăsat ziua a şaptea pentru odihnă, poruncindu-i omului ca în această zi să se odihnească şi să-L laude pe Dumnezeu care l-a creat. Însuşi numele de "Duminică" prin traducere din limba latină înseamnă "Ziua Domnului". Dacă vom reuşi să-i acordăm lui Dumnezeu din aceasta zi, măcar două ore, pentru că atât durează Sfânta Liturghie, vom dobândi de la El binecuvântare sufletească şi trupească pentru toată săptămâna"[99]

Doi oameni bogaţi dar credincioşi discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Este foarte greu să fi bogat şi credincios în acelaşi timp.
- De ce?
- Una dintre formele de manifestare a credinţei este mersul al biserică.
- Da şi?
- Eu văd la mine.
- Ce?
- Când vine timpul să merg la biserică îmi vom o mie de ispite.
- Adică?
- Am atâtea lucruri în care pot să mă desfăt.
- Fără să mai păşeşti pragul bisericii?
- Da.
- Aşa este.
- Deci vezi este greu să fi bogat şi credincios.
- Este ceva la care nu te-ai gândit.
- La ce?
- Noi putem să ne câştigăm mântuirea prin milostenie.
- Milostenia.
- Da.
- Aşa este.
- Dar adevărul este că sunt mulţi care nu prea vor să facă milostenie.
- Ai dreptate.
- Ştii de ce îmi aduci aminte?
- Ce?
- De o întâmplare foarte bună.
- Ce întâmplare?
- Un student s-a întâlnit cu un bogătaş care nu era recunoscător lui Dumnezeu pentru averile sale.
- Şi?
- I-a spus aşa.
- Ce?
- Domnule am văzut în scurta mea viaţă un orb, care căzu de pe o stâncă şi-şi pierdu mâinile şi picioarele.
- Şi?
- Inima mea fu cuprinsă de milă, şi întrebai pe om.
- Ce?
- Ce-ar fi în stare să dea pentru a-şi primi mâinile şi picioarele?
- Pentru un asemenea om aş fi sclav.
- Şi ce este cu asta? A întrebat bogatul.
- Bogatule — zise studentul mai departe, — Dumnezeu ţi-a dat ochi, mâni şi picioare şi celelalte membre; pe lângă aceste te-a înzestrat şi cu bunuri lumeşti şi unde e mulţumită ta pentru acestea?
- Interesant.
- Bună întâmplarea nu?
- Da.
- Vezi?
- Ştii de ce îmi aduce aminte?
- Nu.
- De rugăciunile de mulţumire care se fac la biserică.

[99] Idem.

- Da sunt şi astfel de rugăciuni.
- Sunt puţini care vin la biserică să aducă mulţumire lui Dumnezeu.
- Aşa este.
- Da. Adevărul că recunoştinţa faţă de Dumnezeu nu este un atu al lumii noastre.
- Şi asta este foarte trist.
- Să ştii că eu mă lupt cu asta.
- Să îi fi recunoscător lui Dumnezeu?
- Da.
- Avem toate motivele să îi fim recunoscători lui Dumnezeu.
- Fiindcă fără de El nu putem face nimic, după cum spunea Iisus?
- Da.
- Eu privesc mersul al biserică drept un fel de călătorie.
- Ce călătorie?
- O călătorie pe care o facem spre Împărăţia Cerurilor.
- Aşa este.
- În această călătorie trecem prin mai multe obstacole.
- Pe care trebuie să le depăşim?
- Da.
- Se poate spune că această călătorie spre Împărăţia Cerurilor este o aventură?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă o aventură este mai mult un lucru uşuratic.
- În ce sens?
- De la aventură la aventurier trebuie să ştim că este o mică distanţă.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Aventurierul este unul care riscă cu rost şi fără de rost.
- Deci aventura este un lucru negativ.
- Depinde de împrejurări.
- Adică?
- De mai multe ori omul are nevoie de puţină aventură în viaţa lui.
- Dar asta nu înseamnă să fi aventurier?
- Nu.
- Bine de ştiut.
- Adică dacă oamenii nu se aventurau America nu era descoperită în zilele noastre.
- Aşa este.
- Dar cum am spus aventura nu este una în care riscăm vieţi sau riscăm să ne pierdem propria viaţă.
- Se poate asta?
- Da.
- Sunt unii care sunt mari aventurieri sentimentali.
- Am auzit de ei.
- Sunt unii care iubesc aventurile amoroase.
- Şi nu este bine?
- Nu.
- Sunt de acord.
- Aventura este una care este bune numai când viaţa te pune într-o astfel de situaţie.
- Sunt şi astfel de situaţii în viaţa noastră.
- Da.
- Sunt de acord.
- Deci nu trebuie să căutăm aventura cu dinadinsul.
- Nu.
- Fiindcă ne poate fi fatal.[100]

[100] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Că rugăciunea şi mersul al biserică nu trebuie să fie mecanice ne-o spunea tot gânditorul Sevastre Doru: „de foarte multe ori venim la biserică să ne rugăm pentru cei dragi, să dobândim ajutor sau să-i mulţumim pentru bunătăţi-le care ni le-a oferit.

Însă, oare rugăciunea noastră pe care o închinăm lui Dumnezeu şi sfinţilor este ea oare curată? Să încercăm să ne limpezim mintea de lucrurile lumeşti atunci când ne rugăm. Să nu mai repetam mecanic câteva rugăciuni. Buzele se mişcă însă inima nu aude, rostim rugăciunea cu gura însă mintea ne zboară la dobânzi, contracte, afaceri, clădiri, întâlniri cu prietenii. Dacă tu nu poţi să-ţi asculţi rugăciunea, cum oare poate Dumnezeu să o asculte? De aceea măcar atunci când ne rugăm, fie că suntem în biserică, fie că suntem acasă să lăsăm deoparte grijile noastre şi să înălţăm rugăciune împreună cu Serafimii cei cu câte şapte aripi care stau împrejurul Tronului lui Dumnezeu şi Îi aduc acestuia cântări de laudă."[101]

CAPITOLUL 5

OMUL BISERICOS: UN EXEMPLU, MODEL ŞI REPER PENTRU CEI DIN JUR

Ceea ce are loc în lumea noastră este de fapt un paradox şi un oximoron: în loc să îi apreciem pe cei care sunt bisericoşi – deci pe omul bisericos – din contră îi blamăm şi criticăm. Totuşi când cineva vrea să se ridice şi să fie preşedinte, premier sau ministru sunt atenţi dacă sunt persoane credincioase sau mai bine spus bisericoase. Aceasta fiindcă mai nimeni nu vrea să pună ştampila de vot pe o persoană ce este fără de Dumnezeu şi fără de biserică.

Prin urmare biserica este un lucru care în societatea ţărilor din estul Europei înseamnă destul de mult chiar dacă practicanţi creştin ortodocşi sunt puţini.[102]

Ceea ce se poate vedea în lumea noastră mai ales în rândurile tinerilor este că ei caută modele pe care să le urmeze. În acest sens sunt mai multe modele reprobabile pe care tinerii ajung să le adopte fiindcă sunt seduşi de ei:

- vedete de muzică rock,
- actori de filme violente,
- mari magnaţi lacomi şi hrăpăreţi
- sau politicieni corupţi şi degradaţi.

Cu toţii sunt modele pentru mai mulţi tineri şi nu numai. În societatea noastră de azi este cât se poate de adevărat că există o criză a modelelor. Nu mai avem de multe ori la cine să apelăm şi pe cine să urmăm în când lucrurile devin confuze şi dificile.[103]

Gânditorul creştin ortodox Sevastre Doru ne atrage aminte că îmbrăcămintea este şi ea importantă în biserică: „o altă problemă cu care ne confruntăm fiecare dintre noi o reprezintă îmbrăcămintea pe care o purtăm atunci când venim la biserică. Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă: *"Vreau deci ca bărbaţii să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără de mânie şi fără şovăire. Asemenea şi femeile, în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-şi lor podoabă de sfială si din cumineţenie, nu din păr împletit si din aur, sau din mărgăritare, sau din veşminte de mult preţ, ci din fapte bune, precum se cuvine unor femei temătoare de Dumnezeu." (I Timotei II,8-10)*

Ea nu trebuie sa fie o îmbrăcăminte provocatoare care să atragă toate privirile, ci una decentă, o ţinută de adevărată întâlnire cu Dumnezeu. Iubirea, smerenia, înţelepciunea, smerita cugetare sunt lucrurile cu care trebuie sa ne împodobim sufletul la întâlnirea cu Dumnezeu. Ele sunt mai de preţ decât tot aurul din lume. Acestea ar trebui să facă parte din garderoba sufletului nostru, atunci când mergem la biserică şi nu ura invidia şi vorbirea de rău.

Daca vom reuşi să facem acestea, cu adevărat ne vom face bineplăcuţi înaintea lui Dumnezeu, iar acesta ne va ajuta si ne va povăţui paşii în orice lucru pe care îl facem."[104]

Omul bisericos din cele mai vechi vremuri a fost un exemplu şi un model de urmat pentru cei din jur fiindcă el a venit cu modalitate de viaţă care să îi inspire pe cei din jur. Deşi păgânii i-au persecutat pe creştini

- violent
- şi frenetic

---

[101]Sevastre Doru, Monitorul de Suceava https://www.monitorulsv.ro/Religie/2008-06-25/Scopul-mersului-la-biserica-pentru-crestini (accesat pe 21.06.2024).

[102] A se vedea Antonie Plămădeală, *Biserica în mers* vol. 1 şi 2 (Sibiu, 1999).

[103] A se vedea Radu Teodorescu, *Modelul intelectualului în ortodoxia modernă de tip românesc* (Alba Iulia, 2002).

[104] Sevastre Doru, Monitorul de Suceava https://www.monitorulsv.ro/Religie/2008-06-25/Scopul-mersului-la-biserica-pentru-crestini (accesat pe 21.06.2024).

în realitate păgânii îi admirau pe creştini pentru virtutea lor şi tocmai fiindcă erau bisericoşi. Aceasta fiindcă creştinii au venit cu o nouă viziune despre lume şi cu om mod de viaţă impecabil în plan moral, lucru care lipsea aproape deplin din păgânism.

„Cercetările arată că persoanele care frecventează în mod regulat biserica beneficiază de rețele de sprijin social mai puternice și mai puține depresii. Aceștia fumează și beau mai puțin și duc o viață mai sănătoasă și chiar mai lungă.

Rezultatele unui studiu confirmă statistic o teorie mai veche care spune că religia, indiferent de realitatea credințelor propovăduite, are o utilitate socială importantă.

Participarea la activități religioase este un antidepresiv mult mai eficient pentru europenii de peste 50 de ani decât participarea la activități sportive, educaționale sau politice, potrivit unui studiu al Facultății de Medicină Erasmus din Rotterdam.

Peste 9.000 de europeni peste 50 de ani au fost urmăriți de cercetători de-a lungul a patru ani, singură activitate asociată consistent cu o stare de bine fiind mersul la biserică, moschee sau sinagogă.

În schimb participarea la activități politice sau comunitare are un efect doar pe termen scurt, pe termen lung ducând la creșterea simptomelor depresive. Activitățile politice, sportive, sau alte activități sociale nu au nici un efect benefic.

"Biserica pare să joace un rol social foarte important în scăderea frecvenței depresiei de vârstă a treia", spune dr. Mauricio Avendano, unul dintre autorii studiului și epidemiolog la The London School of Economics and Political Science (LSE)."Nu e clar dacă asta se datorează religiei în sine sau dacă e vorba mai degrabă de faptul că oamenii nu se simț izolați social aparținând de o comunitate"."[105]

Se poate vedea aici care sunt beneficiile pe termen lung la mersul la biserică şi de este bine să fim bisericoşi. Nu trebuie să lăsăm ca sloganul *biserica este locul babelor* să fie unul actual. Aceasta fiindcă sunt mulţi laici care gândesc aşa: că la tinereţe nu merită să fi bisericos fiindcă ai tot timpul la bătrâneţe. Întrebarea care se ridică este: cine îţi oferă garanţii că vei prinde bătrâneţea fiindcă sunt destui de mulţi care mor relativ tineri? Putem murii oricând şi prin urmare nu trebuie să amânăm timpul de a păşii la biserică.[106]

„Pe de altă parte, un studiu realizat recent de Universitatea Harvard sugerează că prezența regulată la slujbele bisericești poate ajuta la prelungirea speranței de viață.

Investigatorii au analizat datele a aproximativ 75.000 de asistente medicale de vârstă medie din Statele Unite, ce au trebuit să completeze un chestionar cu diferite întrebări la fiecare patru ani.

Acest studiu al cărui obiectiv era stadiul de sănătate al asistentelor medicale, ce a fost efectuat în perioada 1992 – 2016, pe lângă diversele aspecte ale vieții, a cuprins și întrebări legate de prezența la serviciile unei biserici.

Investigatorii au găsit că femeile ce au frecventat biserica mai mult de o dată pe săptămână, au prezentat un risc de 33 % mai mic de a muri în perioada efectuării studiului, în comparație cu celelalte ce au declarat că nu au frecventat biserica niciodată.

Asistentele ce au declarat că au frecventat o dată pe săptămână, riscul era de 26 % mai mic, iar cele ce frecventau mai rar, prezentau un risc de 13 % mai mic, decât cele ce nu frecventau deloc."[107]

Este evident că trebuie să ne dăm seama că mersul la biserică are şi unele efecte psihologice şi chiar terapeutice. Omul bisericos este un om care este mult mai deschis spiritului de

- comuniune
- şi comunicare

fiindcă este obişnuit cu ele şi la fel de bine poate să fie mult mai uşor abordat de cei din jur fiindcă nu trăieşte n izolare.

Sunt mulţi care din nefericire se auto-izolează de semenii lor. Aceasta fiindcă sunt mai multe lucruri pe care ei nu le plac la cei din jur. În acest sens pentru aceste persoane mersul la biserică este destul de greu, dar cum se spune: orice început este mai greu.

Trebuie să avem capacitatea de a ne deschide sincer şi fără interese meschine faţă de cei din jur şi această oportunitate ne-o oferă şi ne-o dă biserica.

---

[105] Ziarul Alba 24 https://alba24.ro/studiu-mersul-la-biserica-prelungeste-viata-si-are-aduce-o-multime-de-beneficii-sociale-efectele-religiei-asupra-depresiei-913789.html (accesat pe 21.06.2024).

[106] A se vedea Sorin Şelaru, *Biserica, laborator al învierii. Perspective asupra ecclesiologiei părintelui Dumitru Stăniloae* (Bucureşti, 2014).

[107] Ziarul Alba 24 https://alba24.ro/studiu-mersul-la-biserica-prelungeste-viata-si-are-aduce-o-multime-de-beneficii-sociale-efectele-religiei-asupra-depresiei-913789.html (accesat pe 21.06.2024).

La fel de bine se poate vedea în jurul nostru că societatea oferă mai multe modele reprobabile. Sunt la mare cinste în zilele noastre actorii violenţi. Ne uităm de multe ori seduşi şi hipnotizaţi la toate aceste producţii cinema în care violenţa este văzută ca o modalitate de divertisment. Ei bine trebuie să ştim că pentru copii lucrurile nu sunt chiar aşa. Dacă tot ceea ce văd pe micul ecran este violența ei vor ajunge să o urmeze şi să o pună în practică.[108]

Biserica este o instituție socială se poate spune că dar socializarea ei este una duhovnicească. „Un beneficiu al participării la biserică este modul în care aceasta ne conectează din punct de vedere social. Acest lucru este valabil mai ales dacă v-ați mutat recent într-un oraș nou sau chiar și într-un cartier nou.

Ca regulă generală, oamenii din biserică sunt destul de prietenoși și majoritatea bisericilor au o varietate de evenimente sociale, grupuri, cluburi și oportunități de conectare disponibile în fiecare săptămână.

Dacă vă străduiți să cunoașteți oameni sau să vă faceți prieteni, acesta este locul potrivit pentru a o face!”[109]

Prin urmare trebuie să ştim că este nevoie de mai mult timp pentru a ajunge să intrăm în duhul Bisericii Creştin Ortodoxe. Acest duh însă poate să fie obținut prin

- statornicie
- şi perseverenţă.

Este nevoie să ştim că modele lumii de cele mai multe ori sunt unei schimbătoare şi volatile. În antichitate modele oamenilor erau zeii păgâni pentru ca în zilele noastre vedetele de cinema şi muzică rock să devină adevărate fenomene sociale.

Trăim în epoca superstarului. Fie că vorbim de superstarul de muzică rock sau de film ei bine el este unul care de mai multe ori are chiar un fel de aiură mesianică. Ceea ce este ironic este că de cele mai multe ori superstarul ajunge să dispară la fel de repede cum a şi apărut.

„Nu toată lumea este pe aceeași lungime de undă cu soțul sau soția sa atunci când vine vorba de credință. Cu toate acestea, cuplurile care frecventează biserica împreună raportează niveluri mai mari de fericire și satisfacție în cadrul căsniciei lor.

De ce se întâmplă acest lucru? Biserica ne reconectează la credințele noastre comune. Ea întărește filozofia și scopul superior din spatele căsătoriei și al familiei și ne permite un spațiu sigur pentru a ne conecta cu Dumnezeu și cu soțul/soția noastră împreună.

Poate fi greu să renunți la dezamăgiri, frustrări și neplăceri. Poate că un prieten ne-a dezamăgit, copiii noștri au fost scăpați de sub control în ultima vreme sau soțul/soția noastră a spus sau a făcut ceva dureros.

Iertarea este una dintre cele mai grele lecții de învățat și, totuși, atunci când reușim în cele din urmă să lăsăm lucrurile să treacă, ne poate lua o greutate uriașă de pe umeri.”[110]

Mersul şi frecventarea bisericii sunt unele care după cum am spus merg împotriva valului societăţii lumii de azi. Aceasta fiindcă una sunt prioritățile bisericii şi alta sunt prioritățile lumii din jur. Biserica merge pe ceea ce spunea Iisus când a spus că: „nu vă adunaţi comori pe pământ, unde molia şi rugina le strică şi unde furii le sapă şi le fură. Ci adunaţi-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă şi nu le fură” (Matei 6, 19-20).

Ei bine această orientare spre cer şi spre eshaton[111] nu o pot înţelege cei mai mulţi creştini ortodocşi nepracticanți. Aceasta fiindcă ei sunt unii care nu vor să se implice prea mult în lucrurile duhovniceşti. Pentru ei este bine să rămână ființe stric biologice care să nu aibă nimic de a face cu viaţa de dincolo. Aşa se face că în aceste persoane se naşte un profund sentiment de disperare. Cei care nu merg regulat la biserică nu sunt conştienți dar în sufletul lor există multă disperare. Despre ce disperare este vorba? Este vorba de disperarea de a nu fi siguri ce are loc cu în momentul morţii. Aceasta fiindcă la un moment dat cu toţii murim.

Totul este în regulă pentru omul nebisericos dar moartea este pentru el un lucru care îl

- macină,
- îl secătuieşte de puteri,
- în problematizează
- şi îl neliniştește.

---

[108] A se vedea Radu Teodorescu, *Nonviolența: formă de exprimare a duhovniciei creștin ortodoxe* (Cugir, 2017).

[109] Ziarul Alba 24 https://alba24.ro/studiu-mersul-la-biserica-prelungeste-viata-si-are-aduce-o-multime-de-beneficii-sociale-efectele-religiei-asupra-depresiei-913789.html (accesat pe 21.06.2024).

[110]Idem.

[111] Eshaton înseamnă vremea Împărăţiei Cerurilor care va să vină la finalul istoriei şi a timpului.

Ori omul bisericos merge la biserică pentru a avea o moarte bună, adică o moarte care să îl asigure că moartea nu este un final ci o doar o trecere spre o lume mai bună. Este evident că trebuie să ne dăm seama că avem toate şansele să fim oameni mult mai liniştiţi şi cu conştiinţa împăcată dacă suntem bisericoşi. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că Dumnezeu ne vrea aproape de El şi El este aproape de cei care îi iubesc biserica.[112]

Doi sociologi discutau într-o zi.

- Ştii ce am remarcat?
- Nu.
- Există o socializare religioasă.
- Adică?
- Sunt mai multe religii pe glob nu?
- Da.
- Fiecare religie are un anumit tip de socializare.
- Asta aşa este.
- Trebuie să spun că nu s-a scris mult pe această temă.
- Nu?
- Nu.
- De ce?
- Oamenii vor să vadă sociologia dincolo de religie.
- Se poate?
- Nu.
- Era singur.
- Cea mai puternică socializare are loc însă în bisericile creştin ortodoxe.
- De ce?
- Fiindcă oamenii aici încearcă cel mai mult să se iubească unii pe alţii.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă la biserică de cele mai multe ori se duc oamenii simpli.
- Crezi că biserica poate nivela diferenţele sociale?
- Da.
- Cum?
- Îţi voi spune.
- Te rog.
- Se spune că un om din înalta societate s-a dus la prieten de-al lui brutar.
- Brutarul era un om simplu?
- Da.
- Şi?
- Omul din înalta societatea a voit să se laude în faţa brutarului.
- Cum?
- I-a arătat noul lui inel cu două diamante.
- Diamante veridice?
- Da.
- Şi?
- Brutarul s-a uitat la pietre şi apoi l-a întrebat.
- Ce?
- Ce folos ai din aceste pietre?
- Nici unul.
- Vrei să vezi nişte pietre care au folos?
- Da.
- Uită-te la pietrele mele de moară.
- Se spune că omul din înalta societate s-a ruşinat.
- Da, avea şi motive.
- De multe ori facem lucruri numai pentru a fi lăudaţi.

[112] A se vedea Alexei Homiakov, *Biserica este una* (Alba Iulia, 2017).

- Sunt mulţi care nu cred în biserică dar merg la ea fiindcă dă bine în ochii semenilor.
- Aşa este.
- Trebuie să fim sinceri cu biserica.
- De ce?
- Fiindcă dacă nu suntem sinceri cu ea nu vom fi nici un Dumnezeu.
- Crezi?
- Da.
- Cred că ai dreptate.
- Sigur că am dreptate.
- Totuşi eu nu înţeleg un lucru.
- Care?
- Dacă a fost un singur Iisus de ce sunt mai multe biserici?
- Îţi voi spune eu de ce.
- De ce?
- Din răutate.
- Din răutate?
- Da.
- Cum aşa?
- Au fost în istorie mai mulţi oameni răi.
- Care ce au făcut?
- Au divizat biserica.
- Te referi la eretici?
- Da.
- De multe ori nu îmi vine să cred că oamenii pot să fie aşa de răi să rupă biserica.
- Se spune că pe vremea ereticului Arie acesta a fost combătut de Sfântul Petru al Alexandriei.
- Şi?
- El l-a combătut pe Arie.
- Frumos.
- Într-o noapte el a putut să îl vadă pe Hristos cu cămaşa ruptă.
- Cine ţi-a rupt cămaşa Doamne?
- Nebunul de Arie! El a despărţit de Mine mulţi oameni ai Mei, pe care Eu Mi i-am dobândit prin sângele Meu. însă tu ia aminte! Nu îl primi să aibă părtăşie cu Biserica, chiar de te-ar ruga la aceasta, căci el cugetă vrăjmăşii împotriva Mea şi împotriva celor ce cred în Mine! Nu îngădui la stână lupul îmbrăcat în blană de oaie![113]
- Deci cămaşa lui Iisus era simbolul bisericii?
- Da.
- Nu ştiam de această vedenie.
- Este una din istoria bisericii.
- Îmi dau seama.
- Deci vezi sunt oameni răi care vor să rupă unitatea bisericii.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.
- Şi care trebuie să fie atitudinea noastră?
- Să fim tari în credinţă.
- Asta este mai greu.
- De ce?
- Fiindcă nu prea avem credinţă.
- Mersul regular la biserică poate sporii credința?
- Da.
- Cum?
- Prin rugăciune.
- Aşa este.[114]

[113] https://www.crestinortodox.ro/credinta/sfintii-parinti-eresurile-158874.html (accesat pe 13.03.2025).
[114] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Iată ce spunea Maica Maria Skoblova din Paris: „libertatea pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu ne cheamă la lucrare și la luptă. Și ar fi o mare minciună să îi spunem unui suflet aflat în căutare: "Du-te la biserică pentru că acolo vei găsi pacea." Contrariul este adevărat. Ea le spune celor morți: "Du-te la biserică pentru că acolo vei simți durere adevărată pentru păcatele tale, pentru moartea ta, pentru păcatele și moartea lumii. Acolo vei simți o foame neostoită după adevărul lui Hristos. Acolo, în loc să te liniștești, te vei aprinde; în loc de pace, vei găsi trezvie; în loc să înveți înțelepciunea acestei lumi, vei deveni nebun pentru Hristos."

Hristos ne-a dat două porunci: să îl iubim pe Dumnezeu și să iubim pe aproapele. Toate celelalte, chiar și poruncile conținute de Fericiri, sunt dezvoltări ale acestora două, care conțin în ele însele deplinătatea Veștii Bune a lui Hristos. Mai mult, viața pământească a lui Hristos nu este altceva decât descoperirea tainei iubirii lui Dumnezeu și a aproapelui. În mare, acestea nu reprezintă numai adevărul, ci și măsura tuturor lucrurilor. Și este uimitor că adevărul lor se găsește numai în legătura dintre ele. Dragostea de om singură ne conduce pe calea oarbă a umanismului anti-creștin care, în cele din urmă, duce la respingerea omului ca individ și a iubirii pentru el în numele întregii umanități. Iarăși: dragostea pentru Dumnezeu fără cea pentru oameni este osândită: "Dacă cineva zice: Îl iubesc pe Dumnezeu!, dar pe fratele său îl urăşte, mincinos este. Pentru că cel ce nu-şi iubeşte fratele pe care-l vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu pe Care nu-L vede." (1 Ioan 4, 20) Legătura dintre cele două porunci nu este doar o asociere între două adevăruri mărețe preluate din două lumi spirituale. Legătura lor este unirea a două părți ale unui singur întreg."[115]

Prin urmare este bine să ne dăm seama că ne iubim cu adevărat semenii dacă ajungem să ne rugăm cu ei la biserică. Nu trebuie să uităm acest lucru când sunt mulţi care nu vor să ştie de semenii lor pe care

- îi ignoră,
- îi disprețuiesc
- şi îi nesocotesc.

Avem în zilele noastre mai multe persoane care îndeamnă la ură şi rebeliune. De mai multe ori această ură şi rebeliune nu are nici un motiv bine întemeiat. Totuşi sunt mulţi care cred că a fi plin de ură şi rebel fără cauză este cu adevărat un mod de viaţă bun şi potrivit.[116]

Iată ce spunea părintele Teofil Pârâian despre mersul la biserică: „într-o zi au bătut la uşa chiliei mele doi tineri căsătoriţi. Mi-au adus un pomelnic şi mi-au cerut să le fac o rugăciune. Am intrat în vorbă cu ei şi, aşa cum mi-am statornicit eu o rânduială, i-am întrebat dacă merg la biserică. Şi atunci ei mi-au răspuns: „Nu suntem aşa de bătrâni ca să mergem la biserică". Şi atunci am zis: „Doamne, înmulţeşte bătrânii!".

Eu nu stau de vorbă la spovedit cu cineva care nu merge la biserică. Nu am ce vorbi. Ce să-i spun? Sunt unii care spun că nu au mai fost la biserică de ani de zile, sau că au fost anul trecut la Paşti. Celor care spun că au fost la Paşti le zic: „Ştii de ce e aşa multă lume la Paşti la biserică? Că sunt şi din cei ca tine, care merg numai o dată pe an la slujbă". După aceea sunt unii care zic – când îl întreb dacă merge la biserică – „Da". Şi m-am prins că unii nu merg la biserică la slujbă, ci intră în biserică şi aprind o lumânare. Şi acum îi întreb: „Dar la slujbă, stai la slujbă, cât stai la slujbă?" Şi zice: „Părinte, mă duc şi aprind o lumânare". Şi zic eu: „Şi o pui să stea în locul tău şi ea stă de fapt în locul ei".

Acelora care nu merg la biserică eu le spun ce înseamnă să nu mergi la biserică şi ce înseamnă să mergi la biserică. Şi anume, ce înseamnă să mergi la biserică?

Înseamnă să mergi în Cerul cel de pe pământ, înseamnă să-i închipuieşti pe Heruvimi, să aduci întreit sfântă cântare lui Dumnezeu, să cânţi împreună cu îngerii „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot", să aduci laudă lui Dumnezeu, să cinsteşti pe Maica Domnului, să cinsteşti pe sfinţi, înseamnă să asculţi cuvântul lui Dumnezeu, cuvântul Domnului nostru Iisus Hristos care e mai veşnic decât cerul şi pământul, înseamnă să primeşti binecuvântări de la sfintele slujbe prin mijlocire preoţească de la Însuşi Domnul Hristos.

Şi la urmă zic: Uite, toate acestea tu nu le primeşti, tu nu le ai, pentru că nu mergi la biserică, toate acestea le ocoleşti. Omul nu are conştiinţa că, de fapt, toate lucrurile acestea se întâmplă, ci zice că nu s-a dus la biserică şi atâta tot.

Nu se mai gândeşte ce înseamnă să te duci şi ce înseamnă să nu te duci la biserică. Şi eu le spun: două ore pentru Dumnezeu, pentru cineva care crede în Dumnezeu, nu e prea mult. Două ore pentru Dumnezeu, într-o săptămână, să stai înaintea lui Dumnezeu, să ai conştiinţa că acum eşti în faţa lui Dumnezeu."[117]

---

[115]Maica Maria din Paris http://11mai.ro/2015/06/10/mersul-la-biserica/ (accesat pe 21.06.2024).

[116] A se vedea Radu Teodorescu, *Combaterea haosului și a anarhiei* (Cugir, 2021).

[117] Arhimandrit Teofil Părăian, *Veniți de luați bucurie*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2001, pp. 87-88.

Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că deşi poate noi nu simţim că suntem bisericoşi pentru copii noştri trebuie să fim oameni bisericoşi. Aceasta fiindcă pedagogia a putut să remarce că într-un fel se comportă copii care sunt duşi la biserică şi crescuţi în frică de Dumnezeu şi în cu totul alt fel sunt crescuţi cei care nu au frică de Dumnezeu.[118]

„O nouă analiză a Institutului Gallup, concluzionează că americanii care asistă la serviciile unei biserici sau sinagogi, într-o formă regulată, au tendinţa de a fii mai veseli, mai bine dispuşi, decât cei care nu fac aceasta. Efectul este mai pronunţat duminicile când credincioşii primesc un impuls pozitiv şi sunt înviorați, în timp ce acei ce merg mai rar la biserică, observă o diminuare a bunei dispoziții.

Religia, se ştie că are un efect pozitiv asupra stării de mulţumire şi de asemenea, protejează împotriva depresiei şi îmbunătăţeşte asistenţa socială. Noua analiză, bazată pe 300 000 de interviuri luate în 2011, a realizat că cei ce merg mai des la biserică au manifestat mai multe emoții pozitive şi mai puține emoții negative într-o zi, în comparație cu cei ce merg mai rar la biserică.

Persoanele ce merg la biserică sau sinagogă cel puțin o dată pe săptămână, prezintă o medie de 3,36 emoții pozitive pe zi în comparație cu 3,08 la persoanele ce nu merg deloc sau foarte rar, prezintă studiul Gallup. Emoțiile negative au o medie de 0,85 pe zi, la cei ce asistă la serviciile religioase în comparație cu 1,04 pe zi, pentru cei care nu asistă."[119]

Lumea de azi – şi de fapt din toate timpurile – este uşor influențabilă fiindcă se dă în vânt după tot ceea ce este în vogă şi ceea ce este mai trist este că de multe ori ceea ce este în vogă este

- reprobabil,
- superficial,
- efemer,
- vulgar
- şi grosolan.

De mai multe ori persoane cu orientări sexuale dubioase şi contra firii ajung să fie văzuți ca mari oameni şi mai personalități artistice sau politice. În acest sens personalitățile bisericeşti sunt unele care sunt lăsate la o parte fiindcă au în ele

- senzațional
- şi adrenalină.

„Duminicile, emoţiile pozitive ale credincioşilor pot urca până la un maxim de 3,49 de unități. Aceasta este important deoarece persoanele ce asistă la serviciile religioase cu o mai mică frecvenţă, observă o scădere a nivelului de bună dispoziție sâmbăta, iar duminica devine tristă şi plictisitoare, au arătat rezultatele. Persoanelor care nu merg deloc la biserică, nivelul emoțional duminica nu urcă mai sus de 3,14 unități. Duminica este singura zi din săptămână când se observă această divergenţă semnificativă în nivelul emoțional al credincioşilor în comparație cu cel al necredincioşilor, a informat Gallup. Se poate că unii americani seculari să fie frustrați de reîntoarcerea la lucru de luni sau să-şi limiteze activitățile sociale şi recreative, pentru a se pregăti pentru ziua următoare.

Studii anterioare au prezentat diferite motive care relaționează religiozitatea cu fericirea, coroborat cu un studiu recent care sugerează că aceste beneficii se pot menține numai în acele locuri unde toată lumea este religioasă. De asemenea acest studiu sugerează că această creştere a bunăstării emoționale ar putea veni din faptul că aceste persoane se simt satisfăcute pentru că fac ceea ce este corect, într-o cultură care dă o anumită importanță religiei.

Latura socială a religiei ar putea de asemenea juca un anumit rol. De exemplu un studiu efectuat în decembrie 2010 şi publicat în revista American Sociological Review, a constatat că şi relațiile sociale (părtăşia n.t.) care sunt impulsate de participarea la serviciile religioase îi fac pe oameni să fie mai mulțumiți de viața lor."[120]

Ne dăm în vânt după marii milionari şi miliardari ai lumii noastre fiindcă credem că în cele din urmă ei sunt modele la care trebuie să ne raportăm. Dacă vom studia şi vom vedea mai bine şi aceştia sunt oameni ca noi făcuți din carne şi oase dar ei se cred mai presus de toate şi de orice.

A avea bani în zilele noastre te face unul care cu adevărat

- poți orice
- şi ți se cuvine totul.

---

[118] A se vedea Ioannis V. Kongoulis, *Îmbisericirea elevilor: pentru o educație religios liturgică* (Sibiu, 2012).

[119] https://benidradici.wordpress.com/2013/11/20/mersul-la-biserica-1-afecteaza-pozitiv-nivelul-emotional/ (accesat pe 21.06.2024).

[120] Idem.

Să fie lucrurile chiar aşa? Adevărul este că nu. Bogăţia nu face pe nimeni erou dacă acea persoană nu face şi acte creştine sau nu duce un mod de viaţă creştin ortodox.

„Spunea acum vreo 150 de ani Baudelaire că „cel mai mare truc al diavolului e să ne facă să credem că el nu există" – şi avea dreptate.

În zilele noastre, însă, cel mai mare truc pe care-l foloseşte dracul e să ne facă să credem că „pe Dumnezeu îl ai în suflet, nu e nevoie să sprijini zidurile bisericii pentru El". În felul ăsta nu doar că îl face pe om să uite să-şi mai şi pună în practică credinţa (cultul), dar se asigură că omul nici nu va mai avea ocazia să se chestioneze inclusiv cu privire la existenţa diavolului – darămite să mai şi lucreze căinţa (Taina Mărturisirii).

A-L avea pe Dumnezeu „doar în suflet", fără lucrare exteriorizată, se traduce în a-L aşeza într-un colţ şi a-L uita acolo, să se prăfuiască (pentru că nici lucrare interioară nu practică un astfel de „credincios") – bun doar de folosit ca alibi la nevoie. Cam aşa cum răspunseseră majoritatea colegilor mei de clasă printr-a şaptea, când ne întrebase profa de română cine are vreo carte de Eminescu acasă: toţi aveau. „Dar câţi aţi citit din ea?" – aproape nimeni, cu vreo două excepţii."[121]

În această viaţă avem bisericile creştin ortodox ca prin intermediul lor să ne câştigăm raiul. Ce om sănătos la minte ar refuza oferta raiului? Numai că lucrurile se complică când vine vorba de calitatea de a fi

- fideli,
- credincioşi
- şi loiali

mersului la biserică pe care mai mulţi ajung să îl vadă ca o pierdere de vreme.

Ceea ce trebuie să ne dăm seama – şi mai ales cei tineri – este că trebuie să fim persoane care să cercetăm mai bine

- modelele
- şi exemplele

sociale pe care le urmăm. Aceasta fiindcă mai multe sunt cât se poate de reprobabile. Trebuie să avem răbdarea de a ne alege modele constructive şi pozitive.[122]

„La fel şi aici, o fi Dumnezeu şi-n suflet, dar dacă nu-L bagi în seamă ţi-e degeaba acolo. La biserică măcar îi faci vizita de curtoazie, dacă de mai mult nu eşti în stare – dar cu timpul s-ar putea să-L descoperi şi să-L cunoşti mai bine.

Da, mersul la biserică e adesea obositor, rugăciunea o corvoadă mai ales la nivelurile noastre spirituale joase; dar efortul contează, sigur e observat şi răsplătit, nu mai spun că e un exerciţiu de disciplinare şi fortificare spirituală. E mai comod să nu faci nimic şi „să-L ai pe Dumnezeu (uitat) în suflet", numai bun de amintit din gură, la nevoie: „A, dar şi eu cred în Dumnezeu, dar nu cred că ne cere să facem chestii pentru El".

De fapt, în cazurile astea omul uită că este făcut după chipul lui Dumnezeu şi are misiunea de a dobândi asemănarea cu El; aşa că omul ajunge să îşi facă singur un dumnezeu după propriul chip şi asemănare: un „lasă-mă să te las"."[123]

Ceea ce se poate vedea este că în istoria omul de mai multe ori a ajuns să îşi fabrice zei după propriul chip şi asemănare. În acest sens în istorie au existat

- zei ai războiului pentru cei care iubeau războiul,
- zei ai beţiei pentru cei care iubeau beţia,
- zei ai desfrâului pentru cei care iubeau desfrâul,
- zei ai morţii şi iadului pentru cei cu porniri morbide,
- zei ai norocului pentru cei care iubeau jocurile de noroc etc.

Omul în acest sens a ajuns să îşi facă divinităţi în conformitate cu propriile lui

- aşteptări
- şi dispoziţii.

Adevărul religios în acest sens a ajuns să fie unu trunchiat şi relativizat. Aceasta fiindcă în istorie au fost mai mulţi care au considerat persoana lor este mult mai importantă în istorie decât cea a lui Dumnezeu.

Istoria a ajuns în acest fel să păşească pe drumuri ciudate şi ostile lui Dumnezeu:

- păgânism,
- nazism,
- comunism

---

[121] https://bunsimt.home.blog/2020/07/17/este-necesar-mersul-la-biserica/ (accesat pe 21.06.2024).

[122] A se vedea Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometrii în căutarea adevărului* (Editura Agnos, 2016).

[123] https://bunsimt.home.blog/2020/07/17/este-necesar-mersul-la-biserica/ (accesat pe 21.06.2024).

- sau demonism

sunt numai câteva exemple în acest sens.

Ceea ce trebuie să ştim este că istoria ajunge să fie una care să meargă pe un făgaş normal numai atunci când este în comuniune cu Dumnezeu. Avem nevoie de această comuniune pentru că ea ne indică în ce direcţie trebuie să apucăm în viaţa noastră.[124]

Doi funcţionari publici discutau.

- Am nevoie să merg mai des pe la biserică
- De ce?
- De la o vreme am început să simt un fel de neliniște în mine.
- Ce fel de neliniște?
- Una care mă roade.
- De ce?
- Fiindcă simt că nu sunt împăcat cu mine însumi.
- Şi au simt acest lucru de mai multe ori.
- Am nevoie de rugăciune.
- Dar te poţi ruga şi singur acasă.
- Ştii ce se spune?
- Ce?
- Că rugăciunea în comun este mai puternică.
- Crezi?
- Da.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Spovedania.
- Da, ea se face numai la biserică.
- Am nevoie de spovedanie.
- Păi atunci am să vin şi eu cu tine.
- Fiindcă am cam aceleaşi simptoame cu tine.
- Ştii cum privesc eu pe preotul de la biserică?
- Cum?
- O să îţi spun.
- Te rog.
- Se spune că la anul 1814 împăratului Franţei Alexandru a făcut o vizită la văduva Leharpe a fostului său instructor.
- Şi?
- În prezenţa împăratului văduva s-a ridicat în picioare.
- Şi?
- Doamnă sunteţi foarte schimbată, i-a spus împăratul.
- Maiestate, am trecut prin multe nevoi prin război şi revoluţii suferind mult.
- Nu la asta m-am referit.
- Dar la ce?
- Dacă zic că sunteţi schimbată, o zic pentru că nu sunteţi atât de amabilă şi bună cum eraţi cu mine odinioară, când trăia bărbatul dumneavoastră.
- Vai maiestate câtă bunătate îmi arătaţi.
- Dacă am însuşiri bune, cari vă convin, cui am să-i mulţumesc decât îngrijirii părinteşti a fericitului dumneavoastră soţ? Aşi fi vesel să vă arăt şi numai o parte a recunoştinţei mele.
- Deci împăratul Alexandru al Franţei ştia să fie recunoscător?
- Da.
- Sunt mulţi care odată ajunşi pe poziţii înalte uită de unde au plecat.
- Aşa este.
- Nu este bine să îţi uiţi rădăcinile.
- În nici un caz.
- Aşa cred şi eu.

[124] A se vedea Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate şi comuniune în liturghia ortodoxă* (Bucureşti, 2004).

- Şi mai este ceva.
- Ce?
- A Îl lua pe Iisus ca model în zilele noastre este considerat un lucru demodat.
- Aşa este.
- Iisus este văzut ca ul fel de mit.
- Adică poveste pe care toată lumea o ştie dar nimeni nu o crede?
- Da, cam aşa ceva.
- Ştiu acest lucru.
- Iisus nu este un model ca oricare altul.
- Dar ce este?
- El este modelul suprem.
- Dincolo de care nu mai există nimic?
- Da.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.
- Dar mai este ceva.
- Ce?
- Tu ai remarcat că mai toţi cei care au fondat religii se vor pe sine modele?
- Buda, Pantajali, Krişnamurti, Mohamed sau Confucius?
- Da.
- Am remarcat.
- Aceştia sunt de fapt oameni care fac voia demonilor.
- De ce?
- Fiindcă demonii nu suportă să uităm lui Iisus.
- Să Îl avem pe Iisus model?
- Da.
- De ce?
- Demonii vor să îi avem pe ei modele.
- Asta mi se pare chiar prea de tot.
- Dar aşa este.
- Ştiu.
- De mai multe ori oamenii au luat demoni ca modele.
- Am auzit de acest lucru destul de vag.
- A lua pe demon mod se cheamă demonolatrie.
- Nu ştiam de acest termen.
- Numai că demonii primesc alte nume.
- Moloh, Zeus, Jupiter, Odin, Thor?
- Da.
- Ştiu de aceste nume.
- Mai toată lumea le ştie.
- Nu îmi vine să cred că sunt şi unii care i-au demonii ca modele.
- Este un mare adevăr.
- Ştiu.
- Deci să nu avem nici o părere de rău să ne raportăm la Iisus.
- Aşa este.
- Cu Iisus mântuirea este sigură.
- Crezi?
- Da
- De ce?
- Fiindcă Iisus vrea ca noi să ne mântuim.
- Nu ştiu ce să spun.
- De ce s-ar bucura să ajungem în iad.
- Aşa este. [125]

[125] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Iată ce răspunea Prea Sfinţitul Damaschin Dorneanul întrebat de cum putem evita ca mersul la biserică să fie o formalitate.

„— *Ce putem face pentru ca mersul la biserică să nu devină o rutină, o formalitate?*

— Nu trebuie să ne speriem când mersul la biserică şi rugăciunea au tendinţa să devină o rutină. Adică, ce vreau să spun? Într-o primă etapă a vieţii duhovniceşti facem lucrurile acestea cu foarte multă râvnă. Suntem plini de entuziasm; ne-a captat atenţia un Părinte duhovnicesc, mergem mai mult acolo unde slujeşte el; ne-a fost dragă Liturghia, începem a o înţelege cât de cât, simţim un foc arzând dacă nu ne ducem la Liturghie. La fel, rugăciunea, în perioada aceasta de har, o facem cu mai multă putere.

-Există şi etape în care nu mai simţim aceeaşi râvnă, dar asta nu înseamnă numaidecât o împlinire a lor formalistă, ci poate să fie o lucrare a noastră de a-I arăta lui Dumnezeu că şi în momentele acestea de secătuire duhovnicească, momentele în care nu mai simţim aceeaşi trăire la Liturghie, momentele în care ne facem rugăciunile și mintea zboară, şi în aceste momente, noi îi arătăm lui Dumnezeu, silindu-ne pe noi, că vrem să ne întoarcem la stările de început, la acele stări în care El ne adumbrea cu mai multă putere. În nici un caz izbăvirea de formalism nu se face părăsind cele pe care le facem într-un mod formal, ci însoţind acest formalism cu pocăinţă: „Doamne, uite cum am ajuns!”.”[126]

CAPITOLUL 6

OMUL BISERCOS: DIN LUME DAR NU AL LUMII SAU OMUL BISERICOS ÎN CONFRUNATAREA CU DIALECTICA HAOTICĂ A LUMESCULUI

A spus că creştini trăiesc în lume dar nu sunt ai lumii poate părea un lucru ciudat şi neadevărat. Totuşi este unul adevărat. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că deşi trăim în această fiind creştini privim la lumea ce vă fie. Poate una dintre cele mai concludente descrieri a modului de viaţă a creştinului o avem din Epistola către Diognet: „creștinii nu se deosebesc de ceilalți oameni nici prin pământul pe care trăiesc, nici prin limbă, nici prin îmbrăcăminte. Nu locuiesc în orașe ale lor, nici nu se folosesc de o limbă deosebită, nici nu duc o viață străină. Învățătura lor nu-i descoperită de gândirea și cugetarea unor oameni, care cercetează cu nesocotință; nici nu o arată, ca unii, ca pe învățătură omenească. Locuiesc în orașe grecești și barbare, cum le-a venit soarta fiecăruia; urmează obiceiurile băștinașilor și în îmbrăcăminte și în hrană și în celălalt fel de viață, dar arată o viețuire minunată și recunoscută de toți ca nemaivăzută. Locuiesc în țările în care s-au născut, dar ca străini; iau parte la toate ca cetățeni, dar pe toate le rabdă ca străini; orice țară străină le e patrie, și orice patrie le e țară străină (Efeseni 2, 19; Filipeni 3, 20). (...) Ca să spun pe scurt: ce este sufletul în trup, aceea sunt creștinii în lume. Sufletul este răspândit în toate mădularele trupului, iar creștinii în toate orașele lumii. Sufletul locuiește în trup, dar nu este din trup; creștinii locuiesc în lume, dar nu sunt din lume (Ioan 15, 19). Sufletul nevăzut este închis în trupul văzut; și creștinii sunt văzuți, pentru că sunt în lume, dar credința lor în Dumnezeu rămâne nevăzută. Trupul urăște sufletul și-i poartă război (Galateni 5, 17), fără să-i fi făcut vreun rău, pentru că-l împiedică să se dedea plăcerilor; și lumea urăște pe creștini (Ioan 15, 18-19), fără să-i fi făcut vreun rău, pentru că se împotrivesc plăcerilor ei. Sufletul iubește trupul, deși trupul urăște sufletul; sufletul iubește și mădularele; și creștinii iubesc pe dușmanii lor (Matei 5, 44). Sufletul este închis în trup, dar el ține trupul; și creștinii sunt închiși în lume, ca într-o închisoare, dar ei țin lumea. Sufletul nemuritor locuiește în cort muritor (II Corinteni 5, 1); și creștinii locuiesc vremelnic în cele stricăcioase, dar așteaptă în ceruri nestricăciunea. Sufletul chinuit cu puțină mâncare și băutură se face mai bun; și creștinii, pedepsiți în fiecare zi, se înmulțesc mai mult. Într-o atât de mare ceată i-a rânduit Dumnezeu, că nu le este îngăduit s-o părăsească.”[127]

Se poate vedea aici ce înseamnă să fi în lume dar să nu fi al lumii. Aceasta fiindcă ştim că în această lume sunt mai multe religii care nu cred în Hristos şi unele care chiar au ajuns să persecute pe creştini.[128]

Este bine să ne dăm seama că un creştin ortodox autentic nu are ură faţă de lume ci mai mult faţă de

- păcatul,
- patima
- şi răul

[126] Preasfinţitul Damaschin Dorneanul, *“Familia ortodoxă”, nr. 12 (107) /2017* apud https://manastireasuruceni.md/sfaturi-duhovnicesti/ce-putem-face-pentru-ca-mersul-la-biserica-sa-nu-devina-o-rutina-o-formalitate.html (accesat pe 21.06.2024).

[127] Epistola către Diognet, Cap. V-VI, în Părinți și Scriitori Bisericești (1979), vol. 1, pp. 412-414.

[128] A se vedea Rupert, Shortt, *Christophobia: a faith under attack* (Edermans, 2013).

din lume.[129]

Aceasta fiindcă dacă vom privii mai bine vom putea vedea că există mult păcat, patimă şi răutate în lumea noastră. Este adevărat că de mai multe ori ajungem să fim persoane care suntem contaminaţi de multă formalism şi de atacurile demonice. Iată ce spunea în acest sens episcopul Damaschin Dorneanul: „citeam în vieţile unor Sfinţi Părinţi care s-au nevoit în Sfântul Munte Athos că a ajuns un Părinte la o stare de akedie, de delăsare sufletească, de formalism într-un aşa grad, încât nu mai avea chef să mai facă nimic, şi cele pe care le făcea erau cu totul lipsite de miez. Deznădăjduit, stătea pe-o piatră şi-şi legăna picioarele. Şi i s-a arătat demonul şi l-a întrebat: „Ce faci aici?". Şi el, cu smerenie, a zis: „Păi, nu pot să-I mai dau nimic lui Dumnezeu, decât legănatul acestor picioare…". Smerenia aceasta l-a ars pe demon şi a plecat, şi a venit harul cu multă putere în inima lui şi l-a reînsufleţit, i-a dat un „refresh" la viaţa duhovnicească.

Când suntem şi noi în perioade din acestea, trebuie să găsim momente de „refresh", momente de ieşire, momente de impulsionare. Ascultăm o predică bună, ascultăm un Părinte care este însufleţit şi care ne poate transmite din duhul lui, citim o carte, dar cu foarte multă „conectare" la Domnul. Adică nu-mi place de starea aceasta în care sunt, nu mă mulţumesc că „ei, merge şi-aşa". Nu merge şi-aşa. Şi iarăşi zic: să nu părăsim cele pe care le facem chiar în starea asta de formalism şi de rutină, pentru că şi de aici puţin-puţin mai putem să ne hrănim. ÎI întrebăm pe Părintele duhovnic ce putem face în momentele acestea şi el ne poate da pentru un anumit timp o schimbare de rânduială. Dacă cineva s-a obişnuit atât de mult cu Paraclisul Maicii Domnului şi nu-l mai poate spune cu trăire, un timp poate să spună altceva: al doilea Paraclis, canoanele Maicii Domnului, Noul Theotokarion. Aceste schimbări de perspectivă, aceste „refresh"-uri ne reaprind căldura inimii şi mergem un timp iarăşi cu duh arzând în viaţa duhovnicească, în viaţa de rugăciune, în viaţa liturgică. Asta nu înseamnă că nu mai pot apărea momente în care să recidivăm, dar şi atunci, având această experienţă, cu gândul la dulceaţa pe care am simţit-o atunci când eram într-o apropiere de Dumnezeu, şi această amintire a dulceţei sufleteşti să ne îndemne să tânjim după ea, şi Dumnezeu, văzând tânjirea şi pocăinţa noastră, să ne readucă în acea stare."[130]

A fi în lume dar a nu fi din lume se referă mai ales la care trebuie să fie atitudinea noastră cu privire la păcatul şi răutatea din lume care trebuie să fie combătute şi eradicate din ea. Creştinii ortodocşi în acest sens au făcut mult bine lumii noastre fiindcă

- au expus
- şi au demascat

răul pentru a fi ştiu de toată lume şi în acest sens evitat.

Ceea ce este trist este că sunt mulţi care ştiu că în lumea noastră există destul de mult rău şi răutate dar nu i-au nici o atitudine.

Cât de radicală trebuie să fie relaţia noastră cu biserica ne-o spunea Sfântul Ilie Cleopa: „cine n-a mers la biserică o duminică sau două, la mare nevoie — cine ştie ce i s-a întâmplat acasă! —, mai are iertare, dar cine n-a fost nici a treia duminică, acela, dacă e preot, cade sub caterisire, iar dacă e mirean, este afurisit de Biserică, adică este oprit de la împărtăşire de dumnezeieştile canoane, dacă a lipsit trei duminici de la biserică, după canonul 80 al Sfântului Sinod al Șaselea Ecumenic. Sunt caterisiți și afurisiți pentru că nu au împărtășire cu Biserica, mama lor, care i-a născut pe ei prin duh şi prin apă la dumnezeiescul Botez, prin care au primit darul punerii de fii, al înfierii după har. Botezul este ușa tuturor tainelor. Până la Botez cerul este închis pentru copilul care nu este botezat. N-are nici o legătură cu cerul, nici cu Împărăția cerurilor. Deci prin Botez se face fiul lui Dumnezeu după har, prin Biserică. Biserica naște pururea fii după har lui Dumnezeu."[131]

Este bine să ne dăm seama că lumescul este unul în care ne ducem viaţa de zi cu zi. Cu toţii susţinem că vrem o lume mai bună dar în realitate sunt puţini cei care sunt dispuşi să facă ceva în acest sens. Cineva spunea că pentru a face o lume mai bună trebuie să începi prin a fi tu mai bun.

Este foarte uşor să le ceri celor din jur să fie mai buni dacă tu nu faci nici un efort în acest sens. Aceasta fiindcă o lume mai bune să face prin

- efort,
- muncă,
- concentrare
- şi activitate.

---

[129] A se vedea Alexander Schmemann, *Pentru viaţa lumii. Sfintele taine şi ortodoxia* (Bucureşti, 2012).

[130] Preasfinţitul Damaschin Dorneanul, *"Familia ortodoxă", nr. 12 (107) /2017 apud* https://manastireasuruceni.md/sfaturi-duhovnicesti/ce-putem-face-pentru-ca-mersul-la-biserica-sa-nu-devina-o-rutina-o-formalitate.html (accesat pe 21.06.2024).

[131] *Ne vorbeşte Părintele Cleopa* apud vol. 19 https://cuvantdefolos.ro/parintele-cleopa-despre-mersul-la-biserica/ (accesat pe 21.06.2024).

Nu vom face o lume mai bună dacă suntem comozi şi leneşi. Ei bine este adevărat că teoretic cu toţii vrem o lume mai bună dar practic adevărul este că sunt mai puţini cei care vor să o facă. În acest sens de cele mai multe ori ajungem să avem o lume pe care o merită. Se poate vedea că în lumea noastră există destul de multă corupţie, stricăciune, răutate, perversitate şi ură.[132]

Un mare fabricant şi un mare filantrop treceau pe lângă o mănăstire în ruine.

- I-a priveşte aici.
- Sunt nişte ruine.
- Dar ştii ce ruine?
- Nu.
- Ale unei mănăstiri.
- Da?
- Da.
- Nu ştiam.
- Ştii de ce a ajuns această mănăstire în ruine?
- Nu.
- Fiindcă călugării de aici numai se rugau fără să muncească.
- De ce?
- Fiindcă nu au ştiu să aibă un echilibru.
- Interesant.
- Ştii ce este?
- Ce?
- Fabricile noastre vor avea aceiaşi soartă.
- Ce soartă?
- Ruina.
- De ce?
- Îţi voi spune de ce.
- De ce?
- Dacă muncitorii numai vor mucii fără să se roage.
- Ştiu ce vrei să îmi spui.
- Ce?
- Trebuie să fie un echilibru între rugăciune şi muncă.
- Aşa este.
- De fapt trebuie să existe un echilibru în tot ceea ce ţine de lumea noastră.
- Ai pus punctul de i.
- Dar ce nu există acest echilibru?
- Fiindcă oamenii sunt nepăsători.
- Crezi?
- Da.
- În ce sens?
- Vor ca lucrurile să vină de la sine.
- Şi nu vin?
- Nu.
- Este nevoie de implicare?
- Da.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.
- Lumea merge din rău în mai rău fiindcă merge din extreme în extreme.
- Sunt multe extreme în jurul nostru.
- Aşa este.
- Trebuie să ne dăm seama că extremele nu sunt bune.
- Dar cum să le evităm?
- Mai ales prin trezvie.
- Ce este trezvia?

[132] A se vedea Radu Teodorescu, *Răul în religiile lumii* (Pennsylvania, 2002).

- Înseamnă să fi atent la viaţa sufletului tău.
- Eu nu prea sunt atent la sufletul meu.
- Nu este bine.
- Deci o lume mai bună este posibil?
- Da.
- Dar este nevoie de muncă?
- Da.
- Eu cred că este nevoie de multă muncă.
- Evident.
- Trebuie să fim persoane responsabile.
- Fiindcă numai în acest mod vom ajunge să avem o lume mai frumoasă şi mai bună.
- Şi ce să facem cu cei care nu vor binele lumii.
- Ce face justiţia.
- Să îi pedepsim?
- Da.
- Sunt de acord.
- Sunt mulţi care sunt certaţi cu lumea din jurul nostru.
- La ce te referi?
- La terorişti.
- Aşa este.
- Sunt unii care găsesc o plăcere sadică să îi terorizeze pe cei din jur.
- Dar de ce?
- Omul este fiinţă creată de Dumnezeu.
- Aşa este.
- Dar el se poate demoniza.
- Atât de tare?
- Da.
- Nu îmi vine să cred.
- Ştiu.
- Sunt unii care fac tot ceea ce este pe placul demonilor.
- Din nefericire.
- Eu tot cred într-o lume mai bună.
- O lume mai bună poate să fie făcută numai dacă ne orientăm spre rai.
- Cum este posibil acest lucru?
- Iisus a spus cum.
- Cum?
- „Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă" (Matei 6, 33).
- Ştiu de acest citat.
- Trebuie să îl avem în vedere.
- Tot timpul?
- Da.
- Nu este bine să ne gândim numai la binele acestei lumii şi atât?
- Nu.
- Pare mai greu de făcut.
- Împărăţia Cerurilor este ţelul final la care tindem.
- Ştiu asta.
- Dacă ne orientăm spre ea avem tot ceea ce ne trebuie.
- Crezi?
- Da.
- Ai dreptate.
- Vezi?
- Am avut o dialog duhovnicesc plăcut.[133]

[133] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Sfântul Ilie Cleopa ne spunea că diavolul urăşte Biserica Creştin Ortodoxă: „aţi auzit voi ce spune la Apocalipsă? Zice: **semn mare s-a arătat în cer, femeie îmbrăcată cu soarele, și luna sub picioarele ei.** Și această femeie avea cunună de **douăsprezece stele pe capul ei. Și i s-au dat acestei femei două aripi ale vulturului celui mare, să fugă de la fața balaurului în pustie.** Și **era această femeie chinuindu-se să nască, iar balaurul pândea să înghită sau să omoare pe fiul acestei femei care naște.**

Să tâlcuim ce înseamnă aceasta: Femeia îmbrăcată cu soarele este Biserica lui Iisus Hristos, Soarele dreptății, Hristos Dumnezeul nostru, Soarele cel neapus și veșnic, fără de început și fără de sfârșit. Cele douăsprezece stele împrejurul capului femeii sunt propovăduirile sau temelia propovăduirii celor doisprezece apostoli care au predicat Evanghelia lui Iisus Hristos și au adus popoarele păgâne din toată lumea la Biserică și au făcut fii ai Bisericii lui Hristos. Luna de sub picioarele femeii este veacul de acum, care se schimbă ca luna. Iacă acum e pace, acum e război; acum e tinerețe, acum e bătrânețe; acum e boală, acum e sănătate; acum e bucurie, acum e întristare; acum durere, acum plăcere; acum bogăție, acum sărăcie, veșnic se schimbă ca luna veacul de acum, iar Biserica lui Hristos de aceea stă cu picioarele pe lună, pentru că are o împărăție duhovnicească fără de sfârșit. Ea calcă peste vremurile de acum."[134]

A trăii în lume dar a nu fi în lume nu înseamnă că un creştin ortodox ajunge să trădeze lumea. A fi în lume dar nu a lumii înseamnă că un creştin ortodox autentic i-a din lume numai ceea ce este:

- bun,
- frumos,
- drept
- adevărat
- corect etc.[135]

Iată ce spunea teologul creştin ortodox Jean Claude Larchet despre biserică: „Biserica este mediul vital al traiului creştin, de care nu se poate nicidecum lipsi. După cum peştele nu poate trăi fără apă, tot aşa creştinul nu poate vieţui fără Biserică. Şi totuşi cuvântul „Biserică" nu-1 aflăm nicăieri în Sfintele Evanghelii şi numai arareori în alte scrieri nou-testamentare. Părinţii înşişi vorbesc puţin despre Biserica în sine, iar eclesiologia - reflecţia teologică şi discursul referitor la Biserică - pare să se fi dezvoltat de o manieră autonomă abia în a doua jumătate a veacului al XIX-lea. Noţiunea de Biserică este, fără nici o îndoială, posterioară realităţii ei."[136]

Este adevărat că sunt mai multe definiţii ale Bisericii însă ceea ce trebuie să ne facă conştienţi ea este că deşi sunt mai multe religii care propovăduiesc binele trebuie să ştim că binele

- total,
- deplin
- şi plenar

se găseşte numai în creştinismul ortodox.[137]

A fi în lume dar a nu fi a lumii este un test pe care cu toţi trebuie să îl facem şi să îl trecem cu bine. De ce? Fiindcă după cum am spus sunt mai multe lucruri în lume pe care trebuie să le evităm şi de care trebuie să ne ferim.

Aceasta fiindcă trebuie să ştim că răul este foarte seductiv. Răul nu ne convinge ci mai mult ne seduce fiindcă apelează la partea iraţională din noi.[138]

Prin biserică nu numai că suntem în comuniune duhovnicească unii cu alţii dar la fel de bine suntem cât se poate de ancoraţi în viaţa lui Dumnezeu care se comunică nouă. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Maxim Mărturisitorul: „căci spre aceasta ne-a şi făcut, ca „să ne facem părtaşi dumnezeieştii firi" (II Petru 1,4) şi ai veşniciei Lui şi să ne arătăm asemenea Lui prin îndumnezeirea cea din har, pentru care sunt toată existenţa şi durata celor ce sunt şi aducerea la fiinţă şi naşterea celor ce nu sunt."[139]

Prin urmare trebuie să ştim că biserica este una pe care dacă o frecventăm ne ajută foarte mult în a discerne ceea ce este folositor de ceea ce nu ne este folositor în lumea noastră.

Sunt multe capcane în lumea noastră pe care nu numai oamenii răi le fac ci la fel de bine şi influenţele demonice. Ei bine mersul la biserică ne face mult mai perceptivi cu privire la aceste capcane.

---

[134] *Ne vorbește Părintele Cleopa* apud vol. 19 https://cuvantdefolos.ro/parintele-cleopa-despre-mersul-la-biserica/ (accesat pe 21.06.2024).

[135] A se vedea Radu Teodorescu, *Creștinul ortodox ca slujitor al adevărului* (Cugir, 2025).

[136] Jean Claude Larchet, *Biserica trupul lui Hristos* (Bucureşti, 2013) p. 5.

[137] A se vedea Radu Teodorescu, *Binele în religia comparată* (Cugir, 2013).

[138] A se vedea Gabriel Liiceanu, *Despre seducție* (Bucureşti, 2007).

[139] Sfântul Maxim Mărturisitorul, PSB, voi. 81, Scrieri, Partea a doua, p. 163.

În acest sens se poate spune că lucrarea Bisericii este una

- profundă,
- puternică
- şi duhovnicească.

Iată ce spunea în acest sens tot teologul Jean Claude Larchet: „pentru că Logosul lui Dumnezeu, Cuvântul, are o mare lucrare în crearea lumii şi în planul divin de îndumnezeire a omului (care se săvârşeşte în Biserică), principial, în El îşi are Biserica fundamentul, potrivit bunăvoirii lui Dumnezeu-Tatăl, cu împreună-lucrarea Sfântului Duh. Această legătură nemijlocită a Bisericii cu Dumnezeu-Cuvântul o adevereşte întruparea Cuvântului şi întreaga Sa iconomie mântuitoare, prin care, după păcatul strămoşesc şi cădere, planul dumnezeiesc e restatornicit dinspre puterea omului de a-1 împlini, şi desăvârşit împlinit în persoana Lui."[140]

Ştim că mai nou sunt mai mulţi care studiază haosul şi s-a lansat în ştiinţe chiar şi o teorie a hasoului în care se spune că de fapt haosul nu este un haos total fiindcă sunt mai multe modele recurente pe care haosul le urmează. Totuşi dacă este să analizăm lumea din jurul nostru vom putea vedea că de multe ori nu ştie în ce direcţie să o apuce şi în acest sens haosul este un lucru des întâlnit în jurul nostru. Avem în lumea noastră în acest sens haos:

- politic,
- economic,
- ştiinţific,
- artistic sau cultural.[141]

Dilalectica haotică a lumii noastre este una care nu poate fi văzută din prima dar mai apoi ea poate să fie văzută şi localizată. Aceasta fiindcă după cum am spus haosul din lume este un lucru care convine la mai mulţi care sunt agenţi de marcă ai săi.

Tâlcuind Apocalipsa Sfântul Ilie Cleopa spunea că de fapt Biserica este prevestirea Împărăţiei Cerurilor promisă de Iisus celor credincioşi: „ce a spus Arhanghelul Gavriil când a binevestit Preasfintei Fecioare Maria că va naște pe Mântuitorul? Ea a întrebat: **Cum are să fie una ca aceasta ca să nasc eu, pentru că eu nu cunosc bărbat?** Și atunci arhanghelul i-a spus taina și i-a venit zămislirea prin urechi, cum arată Sfântul Ioan Damaschin: **Duhul Sfânt va veni peste tine și puterea celui Preaînalt te va umbri, pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema și Îi va da Domnul Dumnezeu scaunul lui David, părintele Său, și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit** (Lc. 1, 32, 35). Deci împărăția Mântuitorului, cum a zis în fața lui Pilat, Împărăția mea nu este din lumea aceasta, împărăția lui Iisus Hristos este cerul și împărăția Lui nu are sfârșit. Iar pe pământ împărățește prin Biserica Sa pe care a răscumpărat-o cu preasfânt sângele Său, și de aceea veacul de acum, care se schimbă precum luna, este sub împărăția duhovnicească a Bisericii, care nu are sfârșit și capul ei este Hristos în ceruri.

Iar dacă a spus că femeii i s-au dat două aripi ale vulturului celui mare, știți voi care sunt aripile acelea ale Bisericii? Sunt cele două Testamente: Noul Testament și Vechiul Testament. Căci prin învățăturile acestor două Testamente Biserica zboară de la fața balaurului, adică se păzește de păcate și de răutăți și de toate înșelăciunile diavolului."[142]

Este evident că Biserica este un punct de reper în dialectica haosului din lumea noastră. Aceasta fiindcă fără de ea nu am mai ştii cu adevărat ce este

- adevărul,
- dreptatea,
- integritatea,
- discernământul
- şi în cele din urmă binele.

Avem în biserică ceva în care ne putem regăsii pe noi înşine în comuniune cu oameni care cred

- sincer
- şi dezinteresat

în Hristos.

---

[140] Jean Claude Larchet, *Biserica trupul lui Hristos* (Bucureşti, 2013) p. 10.

[141] A se vedea Robert P. Murphy, *Chaos theory* (Ludwig von Mises Institute, 2010).

[142] *Ne vorbește Părintele Cleopa* apud vol. 19 https://cuvantdefolos.ro/parintele-cleopa-despre-mersul-la-biserica/ (accesat pe 21.06.2024).

În societățile în care biserica este redusă la o realitate perifirică ei bine haosul ajungem să câştige teren acolo. Aceasta fiindcă oamenii ajung să umble şi să meargă după lucruri ciudate şi străine de Hristos. Tâlcuind o vedenie din Apocalipsă despre biserică tot Sfântul Ilie Cleopa spune: „Și ce mai spune? **I s-au dat cele două aripi femeii ca să fugă de la fața balaurului în pustie.** Care-i pustia Bisericii? În vremea când va prigoni antihrist Biserica lui Hristos la sfârșitul lumii, vor ajuta Bisericii două pustii, nu una. Pustia cea gândită și pustia cea simțită. Pustia cea gândită va fi când mulți vor ține credința lui Hristos în taină, căci are să fie mare prigoană, cum n-a fost de la începutul lumii, Contra Bisericii. Pustia cea simțită vor fi munții, peșterile, văgăunile pământului, unde se vor ascunde robii lui Dumnezeu de furia marilor prigoane care au să fie atunci, și va veni Duhul Sfânt și ei, dacă se vor ruga acolo, nu-i va găsi nimeni, îi va acoperi pustia cea simțită.

Dar auzi ce mai spune, că **femeia era în chinuri ca să nască şi balaurul pândea când va naște femeia să-i mănânce pruncul.** Ce zice tâlcuirea Sfântului Andrei la apocalipsă? Biserica în veci naște. Milioane și milioane de prunci care se nasc în țările creștine și primesc botezul în numele Sfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, aceia se fac, cum am spus, fii ai Bisericii după har. Ei primesc darul punerii de fii și, fiind fii ai Bisericii, ei sunt datori, după cum copiii pururea aleargă la mama lor să le dea hrană, îmbrăcăminte, tot ce le trebuie, așa și creștinii, cât vor trăi, sunt datori să alerge la Biserică, la mama lor duhovnicească, pentru ca să-i învețe cuvântul lui Dumnezeu, să-i hrănească cu Preacuratele Taine, cu Trupul și Sângele Domnului, cu învățăturile celor două Testamente și alte învățături ale Sfinților Părinți, din Sfânta Tradiție. Deci dacă cineva n-a fost la biserică două duminici sau două sărbători mari la rând, acela a treia duminică sau sărbătoare negreșit să se ducă, iar dacă nu, cade sub osânda canoanelor Bisericii și afurisire."[143]

Haosul de mai multe ori este un lucru subversiv în societatea noastră care ajunge să umble după lucruri străine de Hristos. Ne trezim de mai multe ori că lucrurile ajung să degenereze în haos fără să ne dăm seama de ce. Este aşa fiindcă sunt mulţi care deşi nu o spun sub adepţi ai haosului. Sunt oameni care nu iubesc

- ordinea
- şi disciplina.[144]

Dialectica haosului în lumea noastră este una de multe ori subversivă la fel cum de exemplu a fost în antichitate păgânismul. Aceasta fiindcă în păgânism trebuie să ştim că haosul era la el acasă. Sunt multe mentalităţi bolnave în lumea noastră care

- lucră
- şi răspândesc

haosul în mai toate formele lui.

Biserica trebuie să ştim că este un obstacol în calea răspândirii haosului fiindcă nimic din rânduiala bisericii nu are de a face cu haosul. Iată ce spunea părintele Gleb Kaleda despre frecventarea bisericii: „din ritmul săptămânal fac parte frecventarea regulată a bisericii şi participarea la slujbele săvârşite în casă. Ritmurile anuale din familie trebuie să corespundă cu ciclurile slujbelor bisericeşti. Fiecare membru al familiei trebuie să conştientizeze faptul că face parte din Biserica Ortodoxă.

Frecventarea bisericii, spovedania şi împărtăşania cât mai deasă este diferită în diferite familii. Ele se schimbă în funcţie de evenimentele şi necesităţile vitale ale fiecărui om în parte. **Duhovnicul este cel care stabileşte cât de des trebuie să se spovedească şi să se împărtăşească omul.** Pruncii ar trebui împărtăşiţi în fiecare săptămână sau nu mai puţin de o dată pe lună. Adulții care locuiesc în oraşe mari ar trebui să vină în fiecare săptămână la biserică.

Dacă dintr-un anumit motiv acest lucru devine imposibil, **se va stabili o regulă – nu mai puţin de o dată la trei săptămâni**. În vechime, creştinul care lipsea trei duminici la rând de la biserică nu era admis la împărtăşanie şi era excomunicat din Biserică. Astăzi noi nici nu mai pomenim despre regulile stabilite încă în primele secole, dar din când în când ar trebui să ni le amintim.

Frecventarea bisericii ar trebui să devină pentru copii nu o obligaţie, ci un prilej de bucurie. **Înţelegerea slujbelor de către copii** depinde în mare măsură de relaţiile care se stabilesc între părinţi şi Biserică. **Copiii nu trebuie ţinuţi în biserică cu forţa** şi nici nu trebuie obligaţi să asiste la toate acatistele şi slujbele..."[145]

---

[143] *Ne vorbește Părintele Cleopa* apud vol. 19 https://cuvantdefolos.ro/parintele-cleopa-despre-mersul-la-biserica/ (accesat pe 21.06.2024).

[144] A se vedea Radu Teodorescu, *Cultul disciplinei în spiritualitatea creştin ortodoxă* (Cugir, 2024).

[145]Pr. Prof. Gleb Kaleda**,** *Biserica din casă*, traducere de Lucia Ciornea, Editura Sophia, București, 2006, pp. 164-165a apud https://doxologia.ro/cu-familia-la-biserica (accesat pe 21.06.2024).

Se poate vedea că pe termen lung ei bine mersul la biserică are numai efecte benefice fiindcă el este unul care ne face mult mai atenţi cu viaţa sufletului nostru. Fără să fie îngrijit ei bine şi sufletul nostru ajunge să fie cuprins de dialectica haotică a lumii din jurul nostru.

Despre cei care se plictisesc la biserică părintele Teofil Pârâian spunea: „sunt oameni care se plictisesc la slujbă! Și aceia trebuie **să meargă la slujbă**, nu ca să se plictisească, ci ca **să nu se mai plictisească**! Și aceia trebuie să meargă la slujbă, ca să se obișnuiască cu gândurile de la slujbă.

Și aceia trebuie să meargă la slujbă, ca să facă act de prezență, ca să dea dovadă că vor să aibă ceea ce nu au și că știu că nu pot avea altfel cele pe care le urmăresc decât **în cadrul sfintelor slujbe**, în cerul cel de pe pământ, în **Împărăția lui Dumnezeu** cea de pe pământ."[146]

A merge regulat la biserică înseamnă să iei atitudine împotriva dialecticii mascate a haosului din lumea noastră. Aceasta fiindcă este cât se poate de adevărat că haosul este o mare ameninţare. Ne ameninţă haosul în mai toate principalele secţiuni al vieţii noastre. Evident că nu putem să stăm şi să nu facem nimic şi nici să luăm atitudine.[147]

Ceea ce este mai trist este că sunt mai mulţi care deşi sunt agenţi ale dialecticii haosului ei bine nu dau pe faţă acest lucru ci ajung să îl camufleze şi să îl ascundă. Aceasta fiindcă ştim că a fi pe faţă un agent al haosului nu este bine văzut de oameni şi de opinia publică. Este mai greu să îi detectăm pe aceşti agenţi ai haosului dar nu este imposibil.

Sunt mai multe erezii care la prima vedere vor să facă mult bine Bisericii fiindcă vor să o reformeze şi să o facă mai vitală. În realitate aceşti eretici sunt rău intenţionaţi la adresa Bisericii.

Că sunt şi mulţi care sub o formă sau alta îşi găsesc motive şi pretexte de a nu frecventa biserica ne-o spunea tot părintele Teofil Pârâian: „eu am un program de angajare în viața religioasă și programul începe cu **frecvența la biserică**. Adică să te duci la biserică în duminici și sărbători, sau cel puțin în duminici, la Sfânta Liturghie. Fără aceasta nici nu poți să consideri că cineva are o viață religioasă autentică. Unii zic: „Părinte, e drept că nu mă duc la biserică, dar să știți că eu totdeauna ascult la radio sau privesc la televizor slujba". Și cum o asculți: trântit pe pat, pe fotoliu? „Stau în genunchi și în picioare, părinte." Nu te uiți la slujbă ca și când te-ai uita la meci? Poate la meci te uiți cu mai mult interes. Așa că oamenii aceștia sunt superficiali.

Mi-a spus unul când am întrebat: „Ce faci tu când ar trebui să mergi la biserică și nu mergi la biserică? Ce faci acasă?". Și a răspuns: „Mă uit la televizor". Eu nu-s împotriva televizorului, dar sunt împotriva acelora care nu-și împlinesc datoriile și-și fac vreme totuși să se uite la televizor. Și atunci am zis către el: „Știi ce înseamnă asta? Asta înseamnă că Îl ai pe Dumnezeu în spate și televizorul în față. Du-te de acuma încolo și schimbă-le. Pune pe Dumnezeu în față și televizorul în spate". Să știți că eu pe aceia care nu merg la biserică nici nu-i socotesc oameni credincioși. La păgâni îi număr!

Cum poți să zici că ești om credincios dacă nu mergi la biserică, unde-i cerul cel de pe pământ? Că biserica-i cerul cel de pe pământ. Cum să zici că ești om credincios dacă nu te duci în „Împărăția lui Dumnezeu"? Pentru că **Sfânta Liturghie este Împărăția lui Dumnezeu pe pământ**. Cum poți să zici că ești credincios dacă nu-i închipui pe heruvimi cântând întreit-sfântă cântare în biserică? Cum poți să zici că ești credincios dacă nu zici împreună cu îngerii: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot"?"[148]

Este adevărat că de mai multe ori unii sfinţi au putut să îi vadă pe îngeri şi chiar pe Iisus că sunt prezenţi în mod mistic la biserică. Aceasta fiindcă ei sunt unii care vin să ne ajute şi să fie cu noi în timp ce ne rugăm la biserică.

Ortodoxia este plină de mărturii cu hristofanii şi angelofanii care au avut loc la biserică. Ei bine pentru agenţii dialecticii haosului din lumea noastră aceste mărturii sunt unele cât se poate de

- inutile,
- fără sens,
- fără rost
- şi fără nici o semnificaţie.

Nu trebuie să lăsăm ca haosul să ajungă să domine în lumea noastră după cum au făcut-o în secolul XX celor două războaie mondiale.

---

[146]Arhimandritul Teofil Pârâian, *Cuvinte către tineri*, Editura Omniscop, Craiova, 1998, p. 45 apud https://doxologia.ro/tu-te-plictisesti-la-slujba (accesat pe 21.06.2024).

[147] A se vedea Cristi Pascal, *Pe celălalt mal. Un ghid de atitudine* (Editura Sitech, 2012).

[148] Arhimandritul Teofil Părăian**,** *Veniți de luați bucurie*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2001, pp. 77-78 apud https://doxologia.ro/cum-esti-credincios-daca-nu-mergi-la-biserica (accesat pe 21.06.2024).

Iată ce l-a întrebat cineva pe părintele Teofil Pârâian despre mersul la biserică: „Cineva îmi spunea: „*Părinte, dumneavoastră îmi spuneți să mă duc la biserică, dar nici nu vă puteți închipui câte gânduri rele duc eu acolo, câte spurcăciuni port eu în minte*".

Eu știu că oamenii sunt foarte diferiți, dar știu și aceea că **fără a te duce acolo unde e darul lui Dumnezeu, nu poți să primești dar de la Dumnezeu**. Și atunci te duci așa cum ești, cu gândurile cât ar fi de întinate, cât ar fi de joase, cât ar fi de inferioare, te duci acolo, că numai așa poți ajunge cu vremea să-ți limpezești mintea și să nu mai ai gândurile inferioare pe care le ai deocamdată."[149]

Doi psihologi discutau într-o zi.

- Şi ce părere ai de mersul la biserică?
- Una bună.
- De ce?
- Fiindcă mersul la biserică este cerut de Iisus.
- Unde?
- Iisus a voit să întemeieze o biserică pe care nici porţile iadului nu o vor biruii.
- Crezi că biserica ne poate ferii de iad?
- Este una din menirile ei.
- Nu ştiam.
- Păi ce credeai tu de biserică?
- Eu o vedeam în alți termeni.
- În ce termeni?
- În termenii unui club religios.
- Este eronat.
- De ce?
- Fiindcă biserica nu este un club.
- Din multe puncte de vedere se aseamănă.
- Asemănarea nu înseamnă identitate.
- Asta aşa este.
- Vezi?
- Şi crezi că ajută mersul la biserică?
- Dacă este regulat da.
- De ce?
- Fiindcă oamenii de acolo se roagă şi se au unii pe alţii.
- În ce sens se au unii pe alții?
- În sensul că pot face faţă cu brio la încercările lumii din jur.
- Şi care ar fi aceste încercări?
- Îți voi spune doar una.
- Te ascult.
- Există în lumea din jurul nostru o anumită dialectică a haosului.
- Dialectică a haosului?
- Da.
- În ce sens?
- Nu vezi că în istorie de mai multe ori lucrurile sunt degenerescente?
- Ba da.
- Ei bine aceasta este dialectica haosului.
- Mie mi se pare că de mai multe ori mergem la biserică şi nu se întâmplă nimic.
- Adică?
- Ieşim de la biserică la fel cum am intrat.
- Este doar o iluzie.
- De ce?
- Fiindcă biserica are efecte asupra sufletului nostru.
- Ce efecte.
- O să îți spun.

[149] Arhimandritul Teofil Pârâian**,** *Cuvinte către tineri*, Editura Omniscop, Craiova, 1998, p. 35 apud https://doxologia.ro/fara-te-duce-acolo-unde-e-darul-lui-dumnezeu-nu-poti-sa-primesti-dar-de-la-dumnezeu (accesat pe 21.06.2024).

- Te rog.
- Ca să te fac să înţelegi o să îţi spun o întâmplare adevărată.
- Spune.
- Se spune că era un tânăr voinic care stătea în faţa casei lui şi discuta cu un vecin harnic.
- Despre ce?
- Despre faptul că nu are bani şi că munca nu te ajută să faci bani.
- Şi?
- Ştii ce?
- Ce?
- Munca nu te ajută să faci bani.
- De ce?
- Fiindcă nu are rost să munceşti.
- Tu ştii că sub tine sunt 100 de taleri, i-a răspuns vecinul cel harnic.
- 100 de taleri sub mine?
- Da.
- Dar nu văd nimic.
- Tot ceea ce trebuie să faci este să sapi după ei.
- Să sap?
- Da.
- Dar nu văd nimic.
- Sapă şi îi vei vedea.
- Voinicul a săpat o groapă.
- Şi?
- Când groapa a fost săpată vecinul a venit şi i-a dat un puiet de păr.
- Şi l-a plantat?
- Da.
- Şi ce a urmat?
- Cu timpul părul a crescut şi adus roade.
- Frumos.
- Voinicul a luat roadele şi le-a vândut.
- Şi a luat 100 de taleri.
- A luat mult mai mult de 100 de taleri pe pere.
- Deci vecinul harnic a avut dreptate?
- Da.
- Frumoasă povestea.
- Da, se referă la faptul că munca aduce roade.
- Asta aşa este.
- La fel este şi cu mersul la biserică.
- Pare că nu are nici un rost?
- Numai la prima vedere.
- Dar mai apoi aduce multă roadă?
- Da.
- Nu m-am gândit niciodată la lucruri din acest punct de vedere.
- O faci acum.
- Aşa este.
- Deci există mult rost şi sens în mersul la biserică.
- Care aparent pare o pierdere e timp?
- Da.
- Aşa cred şi eu.
- Acum să tot am discutat nu?
- Da.
- Sper că acum eşti lămurit.
- Sunt.[150]

[150] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Gânditorul creştin ortodox Virgil Alexandru Iordache spunea despre mersul la biserică în condiţii vitrege: „vremea cernerii este însuși timpul pe care îl avem de trăit în lume, pregătindu-ne pentru secerișul ce poate veni oricând. În fața unor reguli sanitare impuse cu și fără discernământ, blândețea și pacea sufletească sunt reacțiile cuvenite. Le putem dobândi și păstra numai prin Hristos.

La începuturile comunismului, era ceva obișnuit prin sate ca preotul să fie luat într-o mașină în dimineața Sfintei Liturghii și dus la mai mulți kilometri depărtare, de unde să se întoarcă pe jos prea târziu pentru a mai găsi credincioșii veniți la biserică. După o vreme de eforturi și umilințe, poate că ceda. Azi – în ploaie sau arșiță sau vânt – slujitorii se străduiesc să păstreze aproape pe cei care mai participă la viața Bisericii. Dar la fel de adevărat e că s-au ținut Sfinte Liturghii și în cotloane sub pământ, în vremuri și mai grele.

Credincioșii binecuvântați cu har și care rezistă au datoria dragostei: să susțină și pe alții. Nimeni nu se mântuiește singur, chiar dacă toată responsabilitatea căderilor e una personală. Rugăciunea pentru toți este esențială și, alături de ea, o mână de ajutor concretă e oricând binevenită. Putem găsi soluții operaționale realiste pentru normalizarea participării la slujbe – la viața religioasă, în general, în țara noastră."[151]

CONCLUZII

În climatul de libertate religioasă de după revoluţiile din anul 1989 din estul Europei adevărul este că s-au scris şi se scriu multe cărţi despre Biserică şi mersul regulat la biserică. Totuşi am arătat la începutul acestei cărţi că deşi cea mai mare parte din populaţiei ţărilor creştin ortodoxe se declară creştin ortodocşi aproximativ cam 20% frecventează biserica regulat.

Ceea ce nu ştiu aceşti oameni este că ei sunt în mare pericol. Este vorba de pericolul de a îşi pierde sufletele. Aceasta fiindcă Hristos a fost cât se poate de clar când a spus că fără de biserică sufletul nostru nu se mântuieşte. Avem nevoie de biserică pentru a ne mântuii sufletul de iad.[152]

Aceasta fiindcă cei mai mulţi dintre noi nu credem în nemurirea sufletului. Sufletul nostru trebuie să fie mântuit. Acest lucru se poate face numai în lucrarea care are loc la biserică. Aceasta fiindcă aşa a lăsat Hristos.

Pentru cei care cred că preoţii creştin ortodocşi tot ceea ce fac este

- să ne streseze
- şi să ne pisălogească

cu mersul la biserică lor le spunem că acest lucru a venit de la Iisus, Fiul lui Dumnezeu întrupat.

„Erau doi cizmari. Unul avea copii mulți, femeie, tată și mamă și mergea la biserică în fiecare Duminică. Și toate îi mergeau bine. Celălalt nu mergea la biserică, ci lucra și Duminica, și nu putea să se conducă nici pe sine. De aceea, invidiindu-l pe fratele său care îi era nesuferit, i-a zis cu mânie: **„De unde și cum te-ai îmbogățit? Pentru că eu muncesc mai mult decât tine, și cu toate acestea am sărăcit"**. Însă fratele său, ca să-l facă pe el să meargă la biserică, i-a zis: „Iată, eu merg întotdeauna la biserică și, mergând, aflu aur aruncat pe cale; și de atunci, câte puțin, m-am îmbogățit. Dacă vei vrea ca să mergem împreună, orice vom găsi vom împărți în jumătate". Iar acela, crezând, a început a merge după dânsul; și, mergând el la biserică totdeauna, i-a binecuvântat Dumnezeu și s-a îmbogățit.

După un timp i-a zis bunul său frate: „**Oare știi, frate, cât de mult ți-a folosit un cuvânt de îndemn pentru Dumnezeu și averea ta?** Să mă crezi pe mine că nimic n-am găsit pe cale, pentru că ți se părea că eu după aur umblu. Dar pentru că Dumnezeu a zis: **„Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate celelalte se vor adăuga vouă***"*, pentru aceea ți-am vorbit ție. Deci, chiar de am și mințit, iată că n-am greșit, fiindcă tu te-ai îmbogățit"."[153]

Se poate vedea că sub o formă sau alta Biserica aduce rezultate şi ne face să fim mult mai receptivi la problemele din jur cu care ne confruntăm. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că Hristos lucrează în mod

- mistic
- şi spiritual

prin biserică.

---

[151] Virgil Alexandru Iordache https://doxologia.ro/vremea-cernerii-viata-bisericii-viata-credinciosilor-biserici (accesat pe 21.06.2024).

[152] A se vedea Agapie Criteanul, *Mântuirea păcătoşilor* (Galaţi, 2009).

[153] *Cuvinte de la Sfinții Părinți*, Editura Episcopiei Romanului, 1997, pp. 20-21 apud https://doxologia.ro/munca-zi-de-sarbatoare-atrage-saracia-viata-omului (accesat pe 21.06.2024).

Este bine să ştim că de mai multe ori Biserica a ridicat şi a cultivat mai multe mari personalităţi nu numai bisericeşti ci la fel de bine şi laice. Aceasta fiindcă se poate spune că – pe bună dreptate – că biserica este o *pepinieră a caracterelor*. Cei care cred că Biserica nu se implică în social se înşeală.[154]

Iată care sunt amintirile despre biserică a Sfântului Paisie Aghioritul:

„- Mic copil fiind, cât de mult m-a ajutat că am mers la Biserică! În școala primară, aveam un învățător bun și ne ajuta și el. Ne învăța cântece patriotice și cântări bisericești. La Biserică, duminicile cântam *Doxologia*, *Pentru rugăciunile...*, *Sfinte Dumnezeule...*, *Heruvicul.*

- Și fetițele cântau?

- Da, toți copiii împreună. În vechime, Biserica era lângă școală și noi ne jucam în jurul Bisericii, în curtea ei. De sărbători, profesorii ne duceau la Biserică, chiar dacă pierdeam câte-o lecție. Prefera profesorul să piardă o oră, numai ca să participe copiii la Sfânta Liturghie. Astfel, și copiii învățau, se sfințeau, deveneau mielușei. Aveam și un profesor evreu, dar nu ne învăța religie, venea o profesoară și cu ea făceam religie. Dar deși era evreu, ne ducea până la Biserică. Iar în Biserică toți copiii stăteau în picioare, liniștiți. Și văd că astăzi îi îndepărtează pe copii de Biserică. Și cât s-au sălbăticit! În timp ce în Biserică, un copil se liniștește, devine copil bun, pentru că primește binecuvântarea lui Dumnezeu, se sfințește. Iar ei nu îi lasă să se ducă la Biserică, pentru ca nu cumva să fie influențați de cele duhovnicești! Printre alte prostii, nu numai că îi îndepărtează de biserică, dar, pe deasupra, îi mai și învață să nu vină. Dar ei nu înțeleg că dacă acești copii vor fi influențați, să zicem, de Biserică, de religie, la urma urmei nu vor mai face nebunii, vor fi mai cuminți, vor fi mai atenți la lecții, nu vor mai fi atât de zăpăciți ca acum. Până vor crește mari, vor avea o atitudine corectă și în privința chestiunilor naționale, nu vor intra în găști, cu droguri, ca să se strice. Toate acestea nu sunt destule temeiuri, pentru ca venirea la biserică să îi facă oameni destoinici? Nu vor să recunoască nici măcar acest lucru? Nici măcar acest lucru nu îl respectă?

Dar acum scopul lor este să-i îndepărteze pe copii de biserică. Îi otrăvesc, îi intoxică cu tot felul de teorii, le zdruncină credința. Îi împiedică de la ceea ce este bun, ca să-i strice și să-i facă fără de folos. Îi distrug de mici. Și copiii, firește, din mielușei devin căprițe. Încep după aceea să îi lovească rău și pe părinți, și pe profesorii lor, și pe înșiși cei care îi conduc. Vor întoarce toate cu susul în jos, proteste, vandalisme, absențe de la lecții. Și în final, când vor ajunge să-i spintece pe cei care îi conduc, atunci poate vor prinde și acești guvernatori la minte."[155]

Am voit să facem în această carte apologia omului bisericos într-o lume în care

- secularizarea
- şi indiferentismul religios

sunt în vogă şi la mare căutare.

De-a lungul veacurilor şi a mileniilor trebuie să ştim că Biserica a fost un factor de stabilitate şi de luptă împotriva a tot ceea ce este rău şi demonic.

Ori de câte ori omul a păşit pe căi străine de biserica lui Hristos ei bine în lumea a ajuns să se instaleze un derizoriu lumesc haotic şi pătimaş. Sunt formele diferiţilor zei, omul antic – un om fără de Dumnezeu – a ajuns să îşi idolatrizeze propriile patimi şi porniri păcătoase.

Mersul la biserică trebuie să fie învăţat de mici copii: „copiii trebuie să se deprindă **să frecventeze** biserica în fiecare duminică şi sărbătoare religioasă şi să se comporte adecvat în ea. **Mersul la biserică** trebuie să devină o **sărbătoare** şi nicidecum un eveniment rar. Pentru ca acest lucru să nu devină împovărător, părinţii care vin la biserică cu copiii vor rămâne numai la o parte a slujbei.

De pildă, putem pleca de la Vecernie după miruire, iar la Liturghie putem veni direct la Liturghia credincioşilor, **mărind treptat timpul participării la slujbă**. E bine ca **să le povestim copiilor** despre unele icoane, dar având mare grijă ca să nu-i încărcăm cu prea multă informaţie. E de dorit ca **ei singuri să ne întrebe despre icoane**, despre elementele bisericii şi despre momentele slujbelor. Pentru ca să obţinem acest rezultat, trebuie să facem tot posibilul ca **să-i atragem prin istorisirile noastre**. Receptarea de către un copil a însemnătăţii rugăciunii şi a bisericii în viaţa omului depinde mult de atitudinea pe care părinţii o au faţă de acestea."[156]

---

[154] A se vedea Ioan Ică jr. *Gândirea socială a Bisericii* (Sibiu, 2002).

[155] Sfântul Paisie Aghioritul https://doxologia.ro/mic-copil-fiind-cat-de-mult-m-ajutat-ca-am-mers-la-biserica (accesat pe 21.06.2024).

[156] Pr. Prof. Gleb Kaleda, *Biserica din casă*, traducere de Lucia Ciornea, Editura Sophia, București, 2006, pp. 65-66 apud https://doxologia.ro/sa-i-obisnuim-pe-copii-cu-bucuria-slujbelor-bisericii (accesat pe 21.06.2024).

În această carte am vorbit mai multe despre importanţa mersului la biserică într-o lume care de mai multe ori ne tentează cu ofertele ei ce se dovedesc de mai multe ori goale, deşarte şi ciudate.

Trebuie să ştim aceste lucruri fiindcă sunt mulţi care în această lume sunt *în goană după vânare de vânt* ca să îl citǎm pe Bob Dylan.

Sfântul Ignarie Briancianinov era cât se poate de concludent când spunea despre Biserică: „fără nici o urmă de îndoială, cea mai înaltă prin vrednicia sa dintre toate clădirile pământeşti este **biserica** sau **casa lui Dumnezeu:** cuvintele acestea au acelaşi înţeles. Chiar dacă Dumnezeu este pretutindeni, în biserică prezenţa Lui se vădeşte într-un chip deosebit – în chipul cel mai simţit şi mai folositor pentru oameni. Arătarea lui Dumnezeu e încă şi mai folositoare, încă şi mai simţită pentru om, atunci când omul însuşi se face biserică a lui Dumnezeu făcându-se sălaş al Sfântului Duh asemenea apostolilor şi celorlalţi mari sfinţi. Starea aceasta, însă, este atinsă doar de puţini creştini – şi de aceea, lăsând pe altă dată împreună-vorbirea despre biserica cea nefăcută de mână, de Dumnezeu zidită, cuvântătoare a lui Dumnezeu – omul, şi despre slujba care trebuie să se desfăşoare în ea, vom vorbi acum despre biserica cea materială a lui Dumnezeu, zidită de mâinile omeneşti, despre rugăciunile care se fac în ea, despre îndatorirea creştinului de a cerceta cu osârdie biserica lui Dumnezeu, despre folosul acestei cercetări. **Biserica lui Dumnezeu este cer pământesc**: *în biserica slavei Tale stând, Doamne, în cer a sta ni se pare*, cântă Sfânta Biserică. Biserica e locul părtăşiei lui Dumnezeu cu oamenii: în ea se săvârşesc toate tainele creştineşti. **Dumnezeiasca Liturghie şi hirotonia nu pot fi săvârşite nicăieri altundeva decât în biserică. Şi celelalte taine trebuie săvârşite în Biserică: la mare nevoie se îngăduie săvârşirea lor, mai ales spovedania şi Maslul, în case."**[157]

Am vorbit în această carte că omul bisericos găseşte în biserică o casă de rezistenţă împotriva celor care se dau în vânt după

- plăcerile hedoniste,
- voluptate,
- lascivitate
- şi desfrâu.

Aceasta fiindcă aceste lucruri sunt unele care bântuie puternic lumea noastră. Am ajuns să facem din comportamentul animal şi carnal un lucru normal şi firesc.

Omul bisericos este un om cu frică de Dumnezeu fiindcă ştie că *frica de Dumnezeu este începutul înţelepciunii.*[158]

Că Biserica luptă împotriva răului ne-o spunea Sfântul Nicolae Velimirovici: „Biserica, fraţilor, îi compătimeşte pe cei care n-au învăţat să se revolte împotriva răului. Biserica nu are nici un folos de la cei care chipurile o iubesc, dar **răul** nu-l urăsc. Nici un folos nu are de la cei care aprind lumânări mari în fiecare duminică, dar **nu-şi condamnă niciodată nici un păcat de-al lor şi nici păcatele altora nu le iartă**. Biserica nu simte nici o bucurie când cei care stau în primele rânduri ies în evidenţă cântând Heruvicul şi rostind Crezul, dar sunt prezenţi în biserică doar cu trupul, iar cu mintea sunt în altă parte. Sunt oameni care cred că „aduc cinste" Bisericii prin faptul că o vizitează. Unul dintre aceştia gândeşte aşa: „Uitaţi-vă la mine, sunt un om al secolului XX, funcţionar superior, bine îmbrăcat, am cunoştinţe de fizică şi de biologie iar în loc să merg la cafenea sau la teatru, «am făcut cinste» bisericii şi am vizitat-o". Faţă de acest tip de oameni, Biserica are doar sentimente de **compătimire**.

Numai cel ce se revoltă împotriva răutăţii care este înlăuntrul său şi în jurul său, acela „aduce cinste" Bisericii. Cea mai mare cinste au adus-o Bisericii cei care s-au revoltat împotriva răutăţii. În viitor vor aduce cinste Bisericii cei ce **vor menţine aprinsă flacăra revoluţiei creştine în sufletele oamenilor**. Vor aduce cinste Bisericii părinţii care-şi vor învăţa copiii să se revolte împotriva răului din ei şi din jurul lor. Cinste vor aduce Bisericii şi dascălii care le vor preda elevilor învăţătura lui Hristos. Cinste vom aduce Bisericii şi noi toţi, care vom provoca cea mai cuviincioasă revoluţie creştină în „inimile necrozate", în sufletele adormite ale fraţilor noştri, ale aproapelui nostru. Cel mai de seamă dar pe care-l pot oferi părinţii copilului lor este să-l înveţe să recunoască răul şi să se revolte împotriva lui."[159]

---

[157]Sfântul Ignatie Briancianinov, *Cuvânt despre rugăciunea în Biserică* https://doxologia.ro/biserica-locul-ideal-pentru-rugaciune (accesat pe 21.06.2024).

[158] A se vedea Ieromonah Grigorie Sandu, *Mântuitoarea frică de Dumnezeu* (Bucureşti, 2008).

[159] Sfântul Nicolae Velimirovici**,** *Omilii despre pocăinţă, dragoste şi optimism,* Traducere din limba greacă de prezbitera Iuliana şi pr. Iulian Eni, Editura Doxologia, Iaşi, 2016, pp. 17-18 apud https://doxologia.ro/unii-doar-cred-ca-fac-cinste-bisericii (accesat pe 21.06.2024).

Omul bisericos este unul care în societatea noastră ajunge să fie considerat ca fiind un periferic şi unul care nu a ştiu să se adapteze nici la materialismul dialectic de sorginte sovietică şi nici la secularismul umanismului de sorginte capitalistă.[160]

Doi muncitori discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ajută pentru noi muncitorii mersul al biserică?
- Da.
- La ce?
- La viaţa sufletului.
- Ei sufletul.
- Ce este cu el?
- De ce trebuie s te îngrijeşti de el?
- Când eşti murdar tu te speli?
- Da.
- Deci ai grijă de trupul tău?
- Da.
- La fel trebuie să ai grijă de sufletul tău.
- Nu ştiu ce să zic.
- La biserică mergem pentru trup şi suflet dar mai ales pentru suflet.
- De ce?
- Fiindcă sufletul se află între Dumnezeu şi diavol.
- Ambii îl vor?
- Da.
- Ţine de noi să îl mântuim?
- Da.
- Cred că ai dreptate.
- Sigur că am dreptate.
- Dar de ce nu intervine Dumnezeu în munca noastră.
- Adică?
- Să ne facă bogaţi.
- O să îţi spune ceva în acest sens.
- Te rog.
- Aceia care aud, că miliardarii americani trăiesc fără să facă nimic, bucurându-se numai, sunt foarte greşiţi. Pe lângă că spre a strânge acele imense averi, toţi au muncit din greu, dar mulţi din ei neluând în seamă situaţia lor actuală pun pe copiii lor să muncească spre a învăţa cum se câştigă existenţa.
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Şi ştii vre-un caz în acest sens?
- Dacă stau să mă gândesc bine da.
- Pe cine.
- De George Goetz ai auzit?
- Nu.
- El este un astfel de caz.
- Cine este acest George Goetz?
- Este fiul magnatului cărbunarilor din Chicago.
- Nu ştiu despre el.
- Să ştii despre el că care a început să se iniţieze în afacerile tatălui său ca simplu lucrător începând în mine şi trecând prin toată filiera până la departamentul unde se fac livrările cărbunilor.
- Interesant.
- El lucrează încă de acum 6 luni pentru suma de 85 de dolari pe săptămână şi puţini din camarazii săi de lucru ştiu cu cine au de-a face, căci toţi îl numesc simplu: George.
- Impresionat.

[160] A se vedea Andrei Dârlău, Irina Bazon, *Corectitudinea politică. O ideologie neo-marxistă* (Alba Iulia, 2017).

- In fiecare dimineaţă se duce la lucru, munceşte 11 ore pe zi, şi seara se întoarce acasă cu metroul se duce în strada unde e palatul tatălui său şi pe o scară de serviciu se urcă în apartamentele sale, de unde după ce ia baia şi-şi reface toaleta, iese transformat pentru câteva ore în tânăr de lume.
- Şi spui că tatăl lui este miliardar?
- Da.
- Este un caz atipic.
- Sunt mai multe astfel de cazuri în America.
- Nu ştiam.
- Deci munca poate să fie o disciplină de viaţă?
- Da.
- La fel cum este mersul la biserică?
- Da.
- M-ai pus pe gânduri.
- De ce?
- Eu credeam că biserica este numai pentru babe.
- Este o opinie greşită.
- Acum îmi dau seama.
- Fără de biserică sufletul nu se poate mântuii.
- Ştii ce?
- Ce?
- Sunt mulţi care spun că cred în Dumnezeu.
- Dar nu frecventează biserica?
- Da.
- Ştii ce spunea Iisus despre ei?
- Ce?
- „Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăţia cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri" (Matei 7, 21).
- Nu ştim de acest lucru.
- Sunt mulţi care se declară credincioşi.
- Dar nu sunt bisericoşi?
- Da.
- Nu este bine.
- Şi trebuie să mai ştii ceva.
- Ce?
- Iuda Iscarioteanul a fost apostol.
- Şi?
- Din proprie iniţiativă s-a făcut apostol.
- Nu l-a constrâns nimeni?
- Nu.
- Şi totuşi L-a trădat pe Iisus nu?
- Da.
- Grav.
- Deci sunt mulţi care Îl trădează pe Iisus.
- Aşa este.
- O să încep şi eu să merg la des pe la biserică.
- Aşa să faci.
- Aveam mai multe îndoieli în acest sens.
- Acum le mai ai?
- Nu.
- Foarte bine.
- De fapt la biserică este frumos.
- Se cântă mult nu?
- Da.[161]

[161] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Mai toţii sfinţii creştin ortodocşi au fost unii care au făcut apologia bisericii şi a mersului la biserică. Omul bisericos este lăudat de toţii sfinţii părinţi creştin ortodocşi. Iată ce spunea în acest sens tot Sfântul Ignatie Briancianinov: „Biserica lui Dumnezeu răsună de slavoslovirea lui Dumnezeu; pentru cuvintele acestei lumi nu este loc în ea. Totul e sfânt în biserica lui Dumnezeu: chiar şi pereţii, şi podeaua, şi văzduhul. Ea e păzită fără încetare de îngerul lui Dumnezeu; îngerii lui Dumnezeu şi sfinţii Bisericii triumfătoare se pogoară în ea. A te afla într-o astfel de clădire sfinţită e cea mai mare fericire pentru om, care este pribeag pe pământ. Sfântul Prooroc David, cu toate că era împărat, cu toate că avea palate largi şi măreţe, cu toate că stăpânea toate mijloacele pământeşti de veselire şi desfătare, a grăit, cercetând şi preţuind toate aşa cum se cuvine: *Una am cerut de la Domnul, aceasta voi căuta: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieţii mele, ca să văd frumuseţea Domnului şi să cercetez biserica Lui cea sfântă* (Psalmi XXVI, 7, 8). Aceasta a rostit-o prin gura lui David Sfântul Duh. Cel ce în vremea vieţii pământeşti va merge cât poate de des la biserica lui Dumnezeu e ca şi cum ar locui în ea: acesta, după despărţirea de trup, va trece foarte lesne spre veşnică prăznuire în biserica cerească, cea nefăcută de mână, al cărei ziditor e Dumnezeu.

În biserică ne şi rugăm, ne şi zidim, ne şi curăţim de păcate, ne şi împărtăşim cu Dumnezeu. Pildă de mers la biserica lui Dumnezeu ne-a arătat Mântuitorul (Ioan VII, 14), ne-au arătat şi Sfinţii Apostoli (Fapte III, 1). **Creştinii din toate timpurile au socotit ca datorie a lor de neînlăturat mersul cu osârdie la biserica lui Dumnezeu**. Sfântul Dimitrie al Rostovului aseamănă mersul la Biserică, în vremea tuturor rugăciunilor care se fac acolo, cu o dajdie cuvenită împăratului pe care toţi trebuie s-o plătească în fiecare zi. Dacă a fi de faţă la fiecare Liturghie săvârşită în Biserică se socoate de către sfântul păstor drept o datorie de neînlăturat a oricărui creştin, cu atât mai mult este acest lucru o datorie de neînlăturat a monahului. Săracii sunt scutiţi de dajdie pentru sărăcia lor: şi de mersul în chip statornic la biserică sunt scutiţi bolnavii pe care boala îi ţine în chilia lor."[162]

Omul bisericos este un om care în cele din urmă duminică de duminică se roagă pentru întreaga lume şi vrea să facă o lume

- mai bună,
- mai frumoasă
- şi mai dreaptă.

Iată de ce am găsit de cuviinţă în aceste pagini să ajungem să facem un portret al omului bisericos şi a modului în care ajunge să se manifeste el.

Gânditoarea creştin ortodoxă Maria Bulea spunea în acest sens: Biserica a fost întotdeauna un loc în care creștinul a avut o deosebită bucurie să petreacă, să se închine, să mediteze și să-și refacă puterile sufletești. Nu este o bucurie mai mare pentru cel care se simte străin și călător pe pământ, decât aceea de a veni în locașul lui Dumnezeu, pentru că în această situație omul simte că biserica este pridvorul sau anticamera Împărăției Cerurilor.

Toți adevărații închinători, chiar dacă și-au plecat capul și în fața unei troițe de la răspântiile drumurilor, chiar dacă se închină și acasă, acești oameni vin în biserică cu deosebită bucurie, acolo unde este chemat Numele lui Dumnezeu, acolo unde Dumnezeu a spus că este prezent. Sigur, Dumnezeu este prezent pretutindeni, dar într-un mod cu totul deosebit este prezent în casa Lui."[163]

Omul bisericos – deşi de cele mai multe ori în societatea noastră este ridiculizat şi desconsiderat – ei bine este pionul care duce înainte lumea şi pe cei din jur.

Fără de acest om bisericos ei bine lumea ar fi căzut de mai multe ori în haos şi întuneric spiritual. Aceasta fiindcă acest pericol există. A crede că a devenii on om bisericos este similar cu a fi un fraier şi un naiv este cea mai mare greşeală.

Trebuie să avem încredere că omul bisericos este un om care duce lumea noastră înainte. Mai multe viziuni mistice din lumea ortodoxă au mărturisit că lumea se sprijină nu pe bani ci pe rugăciune. Aceasta fiindcă banii nu au nici o valoare în faţa lui Dumnezeu în timp ce rugăciunea are.[164]

Omul bisericos prin urmare nu este o unealtă de folos în mâna statului care vrea să aibă supuşi loiali şi docili ci unul care se roagă ca statul să nu se îndepărteze de adevăr şi dreptate.

Sperăm ca această carte să fie încă o contribuţie – pe lângă altele de aceiaşi natură – pentru a clarifica un lucru profund contestat în societatea de azi: că omul bisericos este cu adevărat un om al binelui şi al virtuţii.

---

[162] Sfântul Ignatie Briancianinov, *Cuvânt despre rugăciunea în Biserică* https://doxologia.ro/biserica-locul-ideal-pentru-rugaciune (accesat pe 21.06.2024).

[163] Maria Burlă https://doxologia.ro/omul-biserica-isi-afla-propria-identitate (accesat pe 21.06.2024).

[164] A se vedea Ramona Han, *Rugăciunea în marile religii* (Alba Iulia, 2008).